

Asociace českých a moravskoslezských muzeí a galerií

Asociace českých a moravskoslezských muzeí a galerií deset let poté

Málo se dnes už ví, že pracovníci muzeí a galerií - určitě těch pražských, ale nejen těch - byli mezi prvními, kdo se 20. listopadu 1989 připojovali ke stávkám studentů a herců a jednoznačně se přihlásili k „sametové revoluci“. Mnohem spíše je v paměti řada různých shromáždění počátkem roku 1990, na nichž se horečně diskutovalo o dalším osudu českého muzejnictví. To, na čem se jejich účastníci vždy shodli se tehdy vyjadřovalo větou, že „muzejnictví, jako světoznámý obor lidské činnosti, se musí postavit na vlastní nohy“. Velmi prozíravě se tím ani tehdy nemyslela jakási „odluka od státu“, ale pouze vyloučení nežádoucích ingerencí státu, zejména do odborných činností muzeí a galerií. Brzy vznikla myšlenka, aby byla ustavena nějaká instituce, sdružující muzea a galerie, která by obor reprezentovala, byla jeho mluvčím a partnerem státní správy. Brzy se tato myšlenka stala skutečností, bylo založeno občanské sdružení - *Asociace českých a moravskoslezských muzeí a galerií (AMG)*. Po deseti letech, ačkoliv desáté narozeniny bude mít AMG až v květnu roku 2000, je možné bilancovat. Sám se k tomu ovšem necítím být povolán, dovolím si pouze několik poznámek z titulu jednoho ze tří spoluzakladatelů.

Se zadostiučiněním lze konstatovat, že AMG je sdružení navýsost *demokratické*. Na rozdíl od později vzniklého sdružení *Rada státních galerií* není výlučným klubem, ale sdružením otevřeným pro všechna muzea a galerie, ať je jejich zřizovatelem kdokoliv, pro další právnické osoby, které se nějak podílejí na muzejních činnostech, a konečně i pro fyzické osoby s muzejnictvím nějak spjatými. Má demokraticky volené orgány - senát a exekutivu - a vlastní zdroj příjmů z členských příspěvků, byť tyto příjmy zdaleka nepokrývají náklady. Lze říci, že jde o sdružení na

úrovni podobných týmů v zahraničí. Je až s podivem, jak rychle se před deseti lety, bez jakýchkoliv zkušeností, spíše intuitivně, podařilo založit moderní, demokratické sdružení. Troufám si říci, že i *dobře založit*, pro což svědčí skutečnost, že AMG již téměř deset let pracuje bez větších problémů či krizí. Na její půdě už proběhla řada bouřlivých i klidných diskusí.

Druhým pozitivem je podle mého soudu to, že díky AMG se podařilo udržet a možná že i v některých případech zlepšit, činnost někdejších oborových komisí, dnes odborných kolegií AMG. Jen díky tomu zůstaly zachovány kontakty mezi pracovníky jednotlivých muzejních oborů, konají se odborné semináře. Různé semináře pořádá AMG i k dalším problémům (např. legislativa). Už několik let je také AMG spolupořadatelem seminářů muzejního managementu, ve spolupráci s nizozemskou asociací muzeí a spolupracuje také na holandsko-českém projektu MATRA. Spolu s pravidelnými zasedáními senátu AMG představují tyto aktivity neocenitelné burzy předávání informací. A informace jsou největší devizou i v muzejnictví.

S tím souvisí i třetí pozitivum v činnosti AMG - pravidelné vydávání vlastního časopisu - *Věstníku AMG*. Jeho úroveň neustále roste a jen těžko si lze představit situaci v informovanosti odborné veřejnosti, kdyby tohoto periodika nebylo. A k tomu je třeba přičíst ještě vydávání Muzejních obzorů a dalších, příležitostných publikací.

Čtvrtým významným kladem činnosti AMG jsou její aktivity směřující k důkladnější znalosti sbírkových fondů muzeí, jejich popsání, a podíl na zpracovávání počítačových programů pro evidenci sbírek.

V neposlední řadě je také třeba vyzdvihnout to, že AMG je skutečným partnerem Ministerstva kultury,

Pro snazší orientaci...

Výstavní kalendář	od str. 2
Z jednání orgánů AMG	od str. 2
Z činnosti kolegií a komisí	od str. 8
Zprávy, aktuality, informace	od str. 10
Diskuse	od str. 13
Pozvánka na výstavu	od str. 15
Muzea a veřejnost	od str. 17
Nabídka výstavy	str. 22
Muzejním knihovnám	od str. 22
Rozhovor	od str. 25
Semináře a konference	od str. 26
Došlo po uzávěrce	str. 30
Recenze	str. 31
Granty MK ČR 2000	str. 31
Inzerce	str. 31
Volná místa	str. 32
A na závěr...	str. 32

Informace sekretariátu AMG

**Sekretariát AMG oznamuje,
že od 1. dubna 1999
sídlí na nové adrese:**

*Kostelní 42, 170 00 Praha 7
budova
Národního technického muzea*

tel./fax: 02/203 99 201

e-mail:
amg@vol.cz
amg@cz-museums.cz

Změna adresy a telefonního čísla v literárním oddělení Moravského zemského muzea v Brně:

od 1. listopadu 1999 platí
- adresa: Hviezdoslavova 29, 627 00 Brno – Slatina
- telefon: 05/45 21 72 28

Změna telefonního čísla Muzea Antiky v Litomyšli:
nový tel.: 0464/61 46 49

Elektronická pošta Muzea města Brna:
muzeum.brno@brn.czn.cz

Změna adresy elektronické pošty Vlastivědného muzea v Olomouci:
vmo@volny.cz

Internetové adresy Technického muzea v Brně:

www.technicalmuseum.cz
tmb@sky.cz

Změna sídla Okresního muzea v Mělníce:

Okresní muzeum Mělník, náměstí Míru 54, 276 01 Mělník; tel.: 0206/62 19 17, tel./fax: 0206/62 21 58 (viz článek v rubrice Zprávy, aktuality, informace)

Výstavní kalendář**Bělá pod Bezdězem**

Muzeum v Bělé pod Bezdězem

Vánoční výstava
prosinec 1999

Benátky nad Jizerou

Muzeum Benátky nad Jizerou

Vánoční výstava
6.12.1999 - 22.12.1999

Benešov

Muzeum umění

Malba Evy Šternové
26.11.1999 - 4.1.2000

Beroun

Muzeum Českého krasu v Berouně

Jenštejnský dům

Vánoční pohlednice a novoroční přání
22.11.1999 - 2.1.2000

Vizovické pečivo Miluše Šimové
24.11.1999 - 2.1.2000

Stonožka slaví desáté narozeniny
24.11.1999 - 2.1.2000

Bílovec

Muzeum v Bílovci

Já bych rád k Betlému
24.11.1999 - 31.1.2000

Boskovice

Muzeum Boskovicka

Vánoční výstava
prosinec 1999

Brandýs nad Labem

Okresní muzeum Praha - východ

*Arnoldínovský dům,
Masarykovo nám. 97*

Kalendáře - výběr z let 1900 - 2000
2.12.1999 - 9.1.2000

Brno

Moravská galerie Brno

Znovu a jinak - od 16. 9. 1999 otevřená nově instalovaná druhá část stálé expozice ze sbírek galerie

Atrium Pražákova paláce

Dvanáct ročních období
25.11.1999 - 2.1.2000

Pražákův palác

Znamení doby - Plakát zemí střední a východní Evropy 1945 - 1995

17.11.1999 - 30.1.2000

Místodržitelství palác

Od gotiky k renesanci - Výtvarná kultura Moravy a Slezska 1400 - 1550
do 27.2.2000

Karel Kašpařík (1899 - 1968) -

Fotografie ze sbírek Moravské galerie v Brně

15.12.1999 - 16.1.2000

odborným oponentem některých materiálů.

Pokud mám psát i o tom, co se - podle mého soudu - AMG stále nepříliš daří, musím jen opakovat to, co říkám při nejrůznějších příležitostech stále - nedaří se věnovat více pozornosti, času a úsilí kontaktům s veřejností, trpělivě a neustále, zajímavou formou vysvětlovat smysl a poslání muzeí a galerií a získávat i nezbytnou zpětnou vazbu. To, že muzea a galerie žijí jaksi ve vlastním světě, je známo. Právě AMG by ale měla být mostem mezi ním a světem občanů, zatím ale jen trochu rozšířila hranice toho světa muzejního, mostem do „světa lidí“ ještě stále není. Nepochybují o tom, že by se našlo dost důvodů, proč tomu tak je, nicméně by na tom, že je to chyba, příliš nezměnily.

Osobně si myslím, že chybou je i to, že vedle AMG existuje samostatná Rada státních galerií. Tento klub Ministerstvem kultury zřizovaných muzeí výtvarného umění je poněkud odříznut od dění v muzejním světě, neparticipuje na řadě aktivit, které by byly pro galerie velmi užitečné. Jestliže AMG vytýká nedostatečnou komunikaci s veřejností, pak Rada státních galerií s veřejností nekomunikuje vůbec, nepočítáme-li společně pořádané výstavy. Chybu vidím

v tom, že Rada státních galerií je sdružením uzavřeným a není tudíž obohacována žádnými novými myšlenkami. Až bude realizována připravená reforma státní správy, bude muset Rada státních galerií přinejmenším změnit název, pokud nezanikne. Státní galerie totiž budou, podle všeho, pouze dvě. Izolace se ještě prohloubí. Přitom jako odborné kolegium muzeí výtvarného umění AMG by měly galerie nejen snadnější přístup k informacím, ale mohly by o sobě dávat mnohem více vědět.

Deset let žijeme s Asociací. Někteří na ni nadávají a její činnost kritizují. Nic proti tomu, pokud si uvědomují, že jen díky tomu, že AMG existuje, mají vůbec na co nadávat. Pokud chtějí její činnost změnit, stačí maličkost - kandidovat na příštím sněmu na některou z funkcí a přesvědčit voliče, že právě oni mají být zvoleni. A budou-li zvoleni, poděkovat těm, kteří tu nevděčnou práci dělali před nimi a snažit se ji dělat lépe. Je to mnohem snadnější než před lety dosáhnout změny na místě ředitele Ústředního muzeologického kabinetu, jehož některé užitečné funkce AMG převzala. I proto tvrdím, že deset let potě je líp!

Jiří Žalman

Z jednání orgánů AMG**Zápis ze zasedání Senátu AMG**

Přítomno 42 členů senátu z 56, omluveni 3 členové. Senátu se účastnili 2 hosté.

Na svém třetím letošním zasedání 6. října 1999 se setkali členové Senátu AMG v kinosále Národního technického muzea v Praze. Jednání řídila PhDr. Věra Tomolová. O úvodní slovo požádala nového ředitele Odboru movitého kulturního dědictví, muzeí a galerií Ministerstva kultury ČR Ing. Pavla Jiráska, který krátce seznámil přítomné s novou strukturou jím řízeného odboru.

Prvním bodem programu jednání byla **informace o stavu legislativního řešení reformy veřejné správy a jejím dopadu na muzejnictví**, kterou přednesl dr. Šebek. Prvým balík připravovaných zákonů v souvislosti s reformou veřejné správy i další legislativní návrh obdržela exekutiva AMG koncem léta a zpracovávala své vyjádření k této problematice.

K připomínce byl AMG zaslán návrh zákona o krajích, o krajském zřízení, návrh zákona o obcích, o obecním zřízení, o okresních úřadech, návrh zákona o rozpočtových pravidlech ČR, zákona o pravidlech hospodaření územních samosprávných celků (tzn. obcí a krajů) a návrh

na přenos kompetenci vlády na krajské a okresní úřady. Byl ještě připraven zákon o majetku státu a nakládání s ním, který však AMG k dispozici nedostala.

K problematice **přenesení kompetencí**: do vlády byl předložen návrh modelu, který vypracovalo MK a s nímž víceméně Ministerstvo vnitra vyslovilo souhlas. Model kraje měl vypadat tak, že v rámci samosprávného kraje bude zřízen krajský úřad jako orgán státní správy (čili přenesená pravomoc státní správy) a na tento orgán státní správy měla být převedena muzea z MK nebo z některých okresních úřadů, se záměrem, aby v kraji bylo jedno muzeum, jedna galerie, jedna knihovna a jedna instituce archeologické památkové péče. Tento materiál neřešil otázku okresních muzeí a my jsme z vývoje a předcházejících materiálů usuzovali, že by okresní muzea měla přejít na krajskou samosprávu. AMG s tímto principem souhlasila s tím, že model byl deklarován spíše na papíře, protože kromě jednoho krajského muzea a jedné krajské galerie by stát zřizoval galerie víc - ze čtrnácti krajů model 1+1+1+1 platil asi jen ve čtyřech nebo v pěti. Kritizovali jsme to s vědomím, že může dojít v této otázce ke sporu s Radou státních galerií. Materiál byl

přiját jako usnesení vlády a měl se přetvořit do návrhu zákona, kterým by se zřizovatelská funkce u navrhovaných organizací převedla z MK do krajské státní správy. Návrh na krajské zřízení však nepředpokládá, že by tato státní správa byla nadána jakoukoli zřizovatelskou pravomocí. Naopak se předpokládá, že by naše organizace měla zřizovat ona samospráva. V praxi by došlo k tomu, že by se pod jedním zřizovatelem ocitla nejen muzea a galerie dosud zřizované MK, které byly navrženy k převodu z MK na kraje, ale i okresní muzea. Je-li to dobře nebo ne - je otázka k diskusi. Ale není to ten model, který schválila vláda svým usnesením.

Dále k zákonu o okresech: z návrhu zákona o okresních úřadech nevyplývá, že by neměly pravomoc zřizovat dnešní rozpočtové nebo příspěvkové organizace, ale nepředpokládá se, že by to byly jakékoli kulturní organizace typu muzeí a knihoven. Byť mají okresní úřady při reformě státní správy zaniknout a některá města - zhruba v rozloze prvorepublikových soudních okresů - budou vykonávat přenesené pravomoci státní správy, dovolili jsme si v našich připomínkách konstatovat, že by se věc zřizovatelských kompetencí měla znovu zvážít, zejména v případě vybraných kulturních institucí, které poskytují služby na úrovni těchto státních orgánů - tzn. muzea eventuelně i knihovny.

Zákon o krajském zřízení není provázán na speciální legislativu, předně se nepočítá s jakýmkoli omezeními nakládání s majetkem typu muzejních sbírek. Nikde v návrhu zákona o krajích, které by měly být nadány pravomocí zřizovat muzea a galerie, nenajdeme omezení možnosti zastavení majetku a ručení jím, případně ustanovení o zvláštním režimu některého majetku. Totéž platí o návrhu zákona o obcích. Konstatovali jsme, že reforma veřejné správy nelze provést bez platného zákona o sbírkách, který zvláštní režim tohoto druhu majetku stanoví - totéž bylo konstatováno v již zmiňovaném usnesení vlády. Tato problematika souvisí ještě se zákonem o státním majetku.

V návrhu zákona o rozpočtových pravidlech se projevuje to, že žádná z těchto legislativních norem nezohledňuje připravovanou transformaci rozpočtových a příspěvkových organizací, vůbec se nepočítá s existencí veřejnoprávní instituce (tento zákon připravovalo MK), protože v intencích navrhovaného zákona o státním majetku se předpokládá jen státní příspěvková organizace a organizační složka státu - ta odpovídá víceméně stávající rozpočtové organizaci. Státní příspěvková organizace bude mít úplně jiná rozpočtová pravidla, nežli se připouští pro typ organi-

zace, kterou budou zřizovat samosprávy krajů a obcí. Jsou zde navržena např. taková ustanovení, že může být založena jenom se souhlasem vlády, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak, nebo může být založena za předpokladu, že bude schopna pokrýt své náklady ze 70% z vlastních výnosů. Ve srovnání se stávajícími rozpočtovými pravidly má spoutané možnosti hospodaření s fondy, a přestože si musí ze 70 % na své náklady vydělat, vrací 50% zlepšeného hospodářského výsledku státu. Tuto konstrukci jsme zásadně odmítli.

Podstatné je, že se nikde v těchto návrzích nepočítá s alternativou, že stát může přenechat svůj majetek do správy nestátní organizaci. Tento model je tedy pro nás nepřijatelný, kritizovali jsme, že se tak nepřipouští možnost **spoluzřizovatelství státu**, obcí, nadací apod., což je v zahraničí běžné u organizací našeho typu.

Pokud jde o **rozpočtová pravidla pro příspěvkové organizace** a tzv. organizační složky, které budou zřizovány kraji a obcemi, jsou víceméně příjemnější a vycházejí ze současného stavu. Organizační složky obcí jsou v podstatě dnešní rozpočtové organizace a předpokládá se, že to jsou instituce s jednoduchou organizační strukturou, s málo pracovníky. Pokud bude organizace složitější, tak se vysloveně doporučuje transformace na příspěvkovou organizaci.

Nikde - v žádném návrhu zákona ani v usnesení vlády - **není řečeno, jak bude naloženo s okresními muzei**. Ani MK ani MV nedeclarovalo, zda okresní muzea přejdou pod samosprávu krajů, nebo jestli bude použit jiný model. Pouze se nepředpokládá, že by okresy měly zřizovatelskou pravomoc.

Je zde tedy nastolena **otázka další existence okresních muzeí**, protože během několika let okresní úřady zaniknou. Z tohoto důvodu se domníváme, že je třeba připravit koncepční materiál o další existenci, smyslu, působnosti okresních muzeí. Proto hodláme svolat poradu ředitelů okresních muzeí, na které se o těchto otázkách bude diskutovat.

Naše připomínky k reformě veřejné správy byly dány na vědomí MK ČR, a byly (společně se stanoviskem knihovníků) podkladem pro usnesení ze zasedání sekce kultury Unie zaměstnavatelských svazů.

Poté byla na Senátu otevřena diskuse, kde bylo konstatováno, že v balíku zákonů zatím **chybí zákon o standardech ve službách**, které musí region poskytovat. Ten by se měl dotýkat i sféry muzeí, zatím však nebyl navržen ani věcný záměr tohoto zákona, i když o něm hovořila náměstkyň MV pí. Štreková při jednání

Moravské zemské muzeum
Dietrichsteinský palác, Zelný trh 8, Brno
Barrande (200. výročí narození)

12.5.1999 - 31.12.1999

100. výročí vzniku VUT -

Škola pro Moravu

20.10.1999 - 31.12.1999

Hrátky s technikou

21.10.1999 - 31.1.2000

Biskupský dvůr

O pemíku

23.11.1999 - 29.1.2000

Etnografický ústav

Drahé - nedrahé kameny

(šperky E. Vitové)

prosinec 1999 - leden 2000

Černé řemeslo

16.11.1999 - do ledna 2000

Muzeum města Brna

Měninská brána

Půl století loutek v divadle Radost

6.11.1999 - 9.1.2000

Technické muzeum v Brně

Paměť zvuku

do 31.12.1999

Bruntál

Muzeum v Bruntále

Znovuotevřená expozice Sakrální památky

Bruntálského děkanátu

Kuchyně minulých staletí - z kuchyní

našich babiček

2.12.1999 - 31.1.2000

Břeclav

Městské muzeum a galerie

Setkání (SVUT Jihovýchodní Moravy)

listopad - prosinec 1999

A nastal čas vánoční

listopad 1999 - leden 2000

Rok 1989 v Břeclavi

listopad - prosinec 1999

Bučovice

Muzeum Bučovice

Betlémy

listopad - prosinec 1999

Čelákovice

Městské muzeum v Čelákovicích

Čelákovický betlém a doba vánoc

4.12.1999 - 16.1.2000

Česká Skalice

Textilní muzeum TIBA

ve spolupráci s Muzeem B. Němcové

Les blízky přírodě - fotografie

Ing. Jiřího Vaňka

květen - prosinec 1999

České Budějovice

Jihočeské muzeum

Optické a astronomické přístroje

23.2.1999 - 31.12.1999

Nejstarší Českobudějovické fotoateliéry

od pol. 19. století do počátku 20. století

24.6.1999 - 31.12.1999

Vzhůru do hospody - pivovary

a hostince v proměnách času

16.10.1999 - do února 2000

Otokar Mokřý - výstava

2.11.1999 - 27.2.2000

Tradiční vánoční výstava

14.12.1999 - 6.1.2000

Wortnerův dům AJG

Vladimír Merta -

"Kámen správné chvíle"

25.11.1999 - 16.1.2000

Radomír Postl - grafický design
25.11.1999 - 16.1.2000

Český Brod
Podlipanské muzeum
v Českém Brodě
Zoukova síň
Historický cín
17.4.1999 - 31.3.2000

Český Krumlov
Egon Schiele Cetrum

Karel Valter - Slabikář přírody
(olejomalby, kresby, grafika -
k 90. narozeninám)
9.10.1999 - 23.1.2000

Expres a meditace - sbírka Rombold,
Rakousko

9.10.1999 - 30.1.2000
Jan Koblasa - Sochy
9.10.1999 - 23.1.2000

Wolfgang Böhm - Dimenze (kresby
a obrazy pro vysoký prostor)
9.10.1999 - 15.12.2000

Okresní muzeum
Naivní svět Marie a Martina Šítalových
do 31.12.1999

Vánoce 1999
4.12.1999 - 16.1.2000

Český Těšín
Muzeum Těšínska
Tradice Vánoc
24.11.1999 - 2.2.2000
Vánoce ve světě loutek
8.12.1999 - 16.1.2000

Dačice
Městské muzeum a galerie
Od podzimu do Vánoc
27.11.1999 - 30.12.1999

Děčín
Okresní muzeum
Vánoce v muzeu
leden 2000

Zbyšek Macháček - obrazy a plastiky
leden 2000

Čína neznámá
leden 2000

Koptské tkaniny
leden 2000

Museum loutek Milana Knížáka
leden 2000

Kolébka sklárny Chřibská
19.5.1999 - leden 2000

Domažlice
Galerie Bratří Špillarů

Helena Schmaus - Shoonerová, kera-
mické objekty
listopad - prosinec 1999

Dvůr Králové nad Labem
Městské muzeum
Vánoční cestování III.
3.12.1999 - 31.12.1999

Frydek - Místek
Muzeum Beskyd

Historické psací stroje
17.10.1999 - 31.12.1999
Stolečku, prostří se! -
výstava o stolování
2.12.1999 - 30.1.2000

Havířov
Výstavní síň Musaion
Vánoce s pohádkou
prosinec 1999 - leden 2000

Unie zaměstnavatelských svazů.

Další změny se připravují v le-
gislativě památkové péče - konkré-
tně se jedná o návrh poslanců Radko
Martínka, Jaromíra Taliře a Miloslava
Kučery st. - **návrh novely památko-
vého zákona**, který má dvě části. Ta
první novelizuje ustanovení o **restau-
rování kulturních památek**, o udílení
a vydávání licencí restaurátorům
apod. Ten se samozřejmě týká i nás,
protože máme ve svých sbírkách kul-
turní památky, a týká se i konzerváto-
rů - restaurátorů, kteří jsou
v muzeích. Pan poslanec Kučera jako
jeden z autorů nás požádal o zaslání
připomínek ještě před podáním návr-
hu do parlamentu. My jsme je vypra-
covali a předali - návrh novely byl
schválen v prvním čtení v parlamentu.
Nyní máme možnost se k materiálu
před druhým čtením ještě jednou vy-
jádřit. Ze současného textu je zřejmé,
že některé z našich připomínek tam
byly zapracovány, ale ne zcela všech-
no a ne zcela přesně.

Především novela definuje,
co se rozumí restaurováním kulturních
památek nebo jejich částí; tato novela -
narozdíl od stávajícího zákona -
vymezuje to, že licencovaní restauro-
vátoři musejí povinně nakládat
pouze s těmi kulturními památkami,
které jsou díly výtvarného umění ne-
bo uměleckořemeslnými pracemi. Ji-
nými slovy, s ostatními kulturními pa-
mátkami, které jsou na seznamu, ale
nejdou ani díly výtvarného umění, ani
uměleckořemeslnými pracemi, může
nakládat i nelicencovaný restaurátor.
To je první změna, která je se jeví
liberální.

Druhá změna je v § 14 a zá-
kona o památkové péči, že se **zprís-
ňuje režim udělování licencí a po-
vinností licencovaného restauráto-
ra**. Pro udělení licence se požadová-
na bezúhonnost a odborná způsobilost,
která se skládá mimo jiné
z kvalifikačních předpokladů. Pro re-
staurování kulturních památek nebo
jejich částí, které jsou výtvarným
uměním, se požaduje vysokoškolské
vzdělání v oboru restaurování, a pro
restaurování kulturních pa-
mátek nebo je-
jich částí, které
jsou umělecko-
řemeslnými
pracemi se
kromě vysoko-
školského
vzdělání umož-
ňuje vyšší od-
borné, nebo
úplně střední
odborné vzdě-
lání v oboru re-
staurování. To
by znamenalo,
že kromě ab-
solventů speci-

álních restaurátorských škol, kterými
je málokdo ze stávajících restauráto-
rů a konzervátorů pracujících
v muzeích, nebude přístup k získání
licence. A proto se v prvním čtení
sněmovna usnesla o změně formula-
ce na **vyšší odborné nebo úplné
střední vzdělání v oboru restaurování**.
I přesto budou-li naši restaurátoři,
mající už 10 - 15letou praxi, absol-
venty jiné střední školy (např. textilní,
chemickou průmyslovku) a budou mít
brněnské kursy konzervování nebo
pomaturitní studium konzervování-
restaurování při muzeologickém ka-
binetu atp., tak nebudou mít šanci zís-
kat licenci. Z toho vyplývá, že naši re-
staurátoři nebudou moci pracovat s
našimi sbírkovými předměty, které
jsou výtvarnými díly nebo umělecko-
řemeslnými pracemi a jsou zapsány
jako kulturní památky.

Pro specializace, pro něž
středoškolské studium nebylo zříze-
no, stačí vyučení v příslušném oboru
(např. pasíř apod.) a osm let praxe při
restaurování věcí, které nejsou kulturní-
mi památkami.

Stávajícím zákonem je defi-
nováno restaurování jako souhrn spe-
cifických výtvarných, uměleckořeme-
slných a technických prací, respektu-
jící technickou a výtvarnou strukturu
originálu. Tuto definici lze vztáhnout i
na konzervování. Nový památkový
zákon ve věcném záměru přímo kon-
statuje, že restaurování přímo v sobě
zahrnuje i konzervování. V navrhova-
né novele je ještě jeden problém - ve
stávajícím zákoně § 42 v odstavci 6.
je stanoveno, že kulturní památky smí
restaurovat jen licencovaný konzervá-
tor s výjimkou těch, které jsou ulože-
ny v muzeích a galeriích. Naproti to-
mu novela říká, že na konci textu
to "... se nevztahuje ..." se doplňuje
o "... s výjimkou § 14a ..." - jinými slo-
vy, povinnost ošetřovat kulturní pa-
mátky výtvarných umění a umělecké-
ho řemesla pouze prostřednictvím li-
cencovaného restaurátora se vztahu-
je i na sbírky muzeí a galerií.

Druhá část této novely je
změnou živnostenského zákona.
Z té změny vyplývá, že restaurování
kulturních památek výtvarných umění
a uměleckořemeslných prací není živ-
ností, vyjímá se z živnostenského zá-
kona, s odůvodněním, že má zvláštní
režim památkového zákona. Vázanou
živností se stanovuje restaurování výt-
varných památek a uměleckořemesl-
ných věcí, které nejsou kulturní pa-
mátkou, a jsou ve sbírkách muzeí ne-
bo jsou předmětem kulturní hodnoty.
Tato činnost je vázanou živností, kte-
rá předpokládá vysokoškolské vzdě-
lání nebo středoškolskou kvalifikaci,
tak jako u získání licencí. Vázanou
živností se stává i prodej starožitností
a předmětů kulturní hodnoty, tzn. vý-
vozci by měli být vázanou živností. A
pak je tam jedna věc, která se nás tý-

ká, a to, že se ze stávajícího živnostenského zákona vypouští ustanovení, že provozování expozic a výstav muzeí a galerií, zřizovaných podle zvláštního zákona, tj. zákon 54/59 Sb., je živností.

Novela památkového zákona byla schválena v prvním čtení v parlamentu, a my máme možnost změnit výsledek formou pozměňovacích návrhů. Exekutiva pověřila kolegu Zahradníka a Ing. Štěpánka jednáním se zpravodajkou tohoto zákona, paní poslankyní Kateřinou Dostálovou.

Následujícím bodem programu byla **zpráva o činnosti exekutivy a sekretariátu AMG za uplynulých období**, kterou přednesl dr. Dolák.

22. 6. proběhla konference o legislativě ve Veletržním paláci. Nejvíce tam zaznívaly záležitosti okolo návrhu zákona o sbírkách.

AMG iniciovala vznik Vademeca muzejního pracovníka - příručky pro začínající pracovce muzeí, nebo odborné pracovníky muzeí. Ve Věstníku 3/99 byla zveřejněna osnova, jak by tato publikace měla vypadat, a do 30. listopadu je termín, kdy čekáme jakékoli připomínky.

Věstník a Muzejní obzory jsou teď registrovány jako samostatná periodika. Vznikla redakční rada Věstníku, je to součástí záměrného plánu co nejvíce lidí vtahovat do činnosti Asociace. Redakční rada měla první jednání 30. září, a její činnost by se měla odrazit na kvalitě Věstníku.

18. května jsme byli spolupředateli tiskové konference k Mezinárodnímu dni muzeí v Národním muzeu. Ačkoli je samozřejmě nutné více propagovat muzea, je otázkou, zda je právě tato forma vhodná.

Dr. Šebek se zúčastnil 31. srpna pořadu Sněží, kde diskutoval k řadě zásadních problémů kultury. Je dobře, že Asociace je zvána na podobné akce a že je pro Českou televizi partnerem.

AMG dostala nabídku - soukromý sběratel p. Zaorálek z Brna nabízí sbírku cirkusů. Sbírká má mezinárodní ohlasy, obsahuje různé propagační materiály, ale i pomůcky kouzelníků atp. Sběratel je pozhnaného věku, nemá následovníka, a dozvěděl se, že se podařilo zachránit sbírku Orbis pictus paní Veselé, **proto se teď hledá nějaké muzeum, které by o tuto sbírku mělo zájem.**

V roce 2000 bude sněm AMG. Měla by se diskutovat otázka voleb do vedení AMG a místo konání sněmu.

Protože v příštím roce bude **AMG mít výročí deseti let existence**, bylo by možná vhodné při této příležitosti vydat sborník. Byl by to úkol zejména pro předsedy oborových komisí, aby shrnuli činnost komise za uplynulých deset let. Dáváme tedy

členům Senátu na zvážení, zda sborník zpracovat, případně jakou formou.

Zabývali jsme se šířením **pirátských replik firmou Nová Akropolis**, tuto problematiku dále řeší dr. Tomolová.

Zabývali jsme se návrhem **zákona o vymezení národního kulturního pokladu**. Jak možná víte, v smlouvě o EU je §30, který stanoví volný pohyb zboží, a § 36 zakotvuje výjimky z tohoto režimu, mj. tomu, co je vymezeno jako národní kulturní poklad. Tento návrh definuje národní kulturní poklad a odkazuje na příslušné speciální právní normy.

Vláda ČR přijala 31. května t.r. **usnesení o státní informační politice**. Za tímto účelem vzniká Rada vlády pro státní informační politiku, která ustavila jako platformu spolupráce státní správy a samosprávy České informační fórum. Byli jsme vyzváni ke jmenování kandidáta do tohoto fóra - exekutiva jmenovala dr. Cipriana.

V Plzni proběhlo letošní zasedání českých, bavorských a saských muzejníků, kde AMG zastupoval dr. Zahradník. Došlo k dojednání mechanismu vzájemného uznávání průkazek. Je třeba tuto záležitost dotáhnout po administrativní stránce.

Dále proběhlo určité jednání **ohledně bezplatného vzájemného zpřístupnění objektů s památkáři**, to měla na starosti opět kolegyně Tomolová.

Jednáme ohledně **Region-touru 2000** - v termínu 13. - 16. ledna 2000. Největším problémem je finanční stránka této záležitosti, nicméně AMG se zúčastní na 24 m², takže se zde všichni členové mohou prezentovat svými tištěnými materiály. Organizace bude svěřena Technickému muzeu v Brně.

V květnu pan ministr Dostál na severní Moravě učinil před médii některá **vyhlášení ohledně hradů** ve správě muzeí. AMG na to reagovala dopisem, kde jsme naznačovali trochu jiná řešení, nebo jiné stanovisko, než jak to proběhlo v tisku.

Na základě rozhodnutí posledního sněmu došlo ke změně stanov - a sice, že by všichni individuální členové měli platit příspěvky. Na následném zasedání Senátu jsme navrhovali předsedům komisí, že by měli **zasloužilí členy navrhnout na čestné**, tedy bezplatné, členství - a zatím to nikdo neudělal. Proto nyní někteří tito individuální členové vystupují z Asociace. Jedná se o pana Dudu z Opavy, pana Šulu z Olomouce a paní Ludvíkovou z Brna. Jsou to tedy dva členové, které měla navrhnout jako čestné botanická komise a jeden, kterého měla navrhnout etnografická komise.

Došlo k **personální změně**

Havlíčkova Borová

Památník Karla Havlíčka Borovského

Vánoční výstava

prosinec 1999

Havlíčkův Brod

Galerie výtvarného umění

Dne 21. října 1999 byl otevřen nový objekt

Galerie výtvarného umění v Havlíčkově Brodě na Havlíčkově nám. čp 18.

Josef Saska - *Výběr z obrazů a grafik*
1971 - 1999

8.12.1999 - 6.2.2000

Hlinsko v Čechách

Městské muzeum a galerie

Oldřich Kulhánek - *obrazy a grafiky*

27.11.1999 - 30.12.1999

Soubor lidových staveb Vysočina -
Betlém

Betlém vánoční

4.12.1999 - 2.1.2000

Hodonín

Masarykovo muzeum v Hodoníně

František Gajda - *dřevěné sakrální*

plastiky

15.11.1999 - 7.1.2000

Hronov

Jiráskovo muzeum

Vánoce v Jiráskově rodném domku

prosinec 1999

Humpolec

Muzeum dr. Aleše Hrdličky

Petr Hrach - *keramika*

prosinec 1999

Cheb

Chebské muzeum -

expoziční budova

Vánoce s keramikou Anny Tyrolerové

3.12.1999 - 9.1.2000

Chomutov

Okresní muzeum

Výstava žáků soukromého gymnázia

říjen - prosinec 1999

Chomutovsko na starých pohlednicích

23.9.1999 - do ledna 2000

Betlémy

20.11.1999 - do ledna 2000

Chrast u Chrudimě

Městské muzeum

Vánoční výstava

prosinec 1999

Chrudim

Kabinet ex libris

Grafici pro SSPE (1918 - 1998)

9.10.1999 - 31.12.1999

Muzeum loutkářských kultur

Tomáš Štolba, Renata Štolbová -

loutky a obrazy

1.3.1999 - do února 2000

Loutkové divadlo Radost Brno -

50 let s Radostí

1.4.1999 - do února 2000

Petr Matásek - *portrét výtvarníka*

1.4.1999 - do února 2000

Galerie muzea - *Břetislavova 75*

Betlémy III. ze sbírky Františka Valeny

28.10.1999 - 9.1.2000

Okresní muzeum

Hračka jako vánoční dárek

2.12.1999 - 2.1.2000

Jablonec nad Nisou

Muzeum skla a bižuterie

Vánoční ozdoby

listopad - prosinec 1999

Schránky vůní

27.9.1999 - 31.12.1999

Galerie Belveder

Kubíkoví - Tvorba dvou generací - design, šperky, hračky, restaurátorské práce TRADICE

9.9.1999 - 31.12.1999

Jesenice

Muzeum Jesenice

Vánoční výstava - ISS a ZŠ Jesenice a sbírka novoročenek p. Měchury

6.12.1999 - 16.1.2000

Jeseník

Vlastivědné muzeum Jesenicka

Výtvarná skupina Šumperk

14.12.1999 - 20.2.2000

Jičín

Okresní muzeum a galerie

LINUM SATIVUM L. - výstava o lnu

a všem, co s ním souvisí

5.11.1999 - 2.1.2000

ČAS - výstava hodin a hodinových strojů

27.11.1999 - 9.1.2000

Jihlava

Expoziční budova Muzea Vysočiny

Od 10. 9. 1999 otevřena nová expozice

Dolování stříbra a mincování v Jihlavě.

Vánoční výstava

prosinec 1999 - leden 2000

Jílové u Prahy

Regionální muzeum v Jílovém u Prahy

Modrotisk - krása našich babiček

23.10.1999 - 27.2.2000

Vánoce včera a dnes

27.11.1999 - 9.1.2000

Jindřichův Hradec

Okresní muzeum

Možná přijde i kašpárek

18.11.1999 - 6.1.2000

Kamenice nad Lipou

Vlastivědné muzeum

Vánoční výstava

1.12.1999 - 23.12.1999

Kamenický Šenov

Sklářské muzeum

Skleněné knoflíky se soukromé sbírky

Christy Petráskové

17.11.1999 - 12.3.2000

Karlovy Vary

Karlovarské muzeum - expoziční budova

Dřív než přijde Ježíšek

2.12.1999 - 9.1.2000

Muzeum Zlatý klíč

Šumavské vánoce - betlémy a obrázky na skle

27.11.1999 - do ledna 2000

Karlštejn

Muzeum betlémů

Výstava perníkových betlémů

15.11.1999 - 28.2.2000

ve vedení Oborové komise etnografů, kterou teď vede PhDr. Dagmar Linková z Okresního muzea a galerie v Jičíně.

Dalším bodem programu byla zpráva o plnění rozpočtu AMG na rok 1999 a zprávu o výsledcích výzkumu pasportizace sbírkových fondů muzeí ČR, které přednesla tajemnice AMG Dagmar Fialová. Výzkum pasportizace bude uveřejněn v rámci edice Muzejní obzory na konci roku 1999.

V bodu různé byl zopakována problematika vzájemného uznání průkazů z bavorskou a saskou stranou (v oblasti tamních nestátních muzeí). Dr. Melzer, ředitel Okresního vlastivědného muzea v Šumperku, seznámil přítomné s dopisem, který obdržel referát regionálního rozvoje Okresního úřadu v Šumperku, kterým ředitel olomouckého Vlastivědného muzea dr. Jaroslav Peška žádá nálezně za objev monoxylu ve smyslu zákona 20/87 Sb. o památkové péči. Svou žádost zdůvodnil tím, že tuto významnou archeologickou památku našel v době svého osobního volna. Z hlediska zákona není o čem diskutovat, ale je zde i otázka etická. Kolegové dr. Žalman a Ing. Jirásek z MK ČR zde informovali, že již v této otázce napsali dopis AMG se žádostí o vyjádření z hlediska etiky povolání.

Senát rozhodl o členství v AMG:

Členové Senátu navrhli a jednohlasně schválili čestné členství

RNDr. Bohumila Šuly z Olomouce, RNDr. Josefa Dudy z Opavy, RNDr. Valentina Pospíšila z Brna a PhDr. Miroslavy Ludvíkové z Brna.

Členové Senátu projednali přihlášky k individuálnímu členství v AMG, a to: Ing. arch. Dana Novotná, pracovnice brněnské památkové péče (7 hlasů pro, 4 proti, 3 se zdrželi hlasování - členka byla přijata); sl. Martina Kamenská, studentka Masarykovy univerzity v Brně, obor biologie-muzeologie (6 hlasů pro, 4 se zdrželi - členka byla přijata); Mgr. Vlastimil Sochor, pracovník brněnské památkové péče (7 hlasů pro, 4 proti - člen byl přijat).

Členové Senátu projednali přihlášky ke kolektivnímu členství, a to: Ústav historie a muzeologie FPF Slezské univerzity v Opavě (člen byl přijat, 2 se zdrželi hlasování); Městské muzeum v Hradci nad Moravicí (člen byl přijat jednohlasně); Společenské centrum Nový Dvůr v Letohradu (rozhodnutí o členství bylo pozdrženo do vyjádření příslušného regionálního kolegia).

Usnesení Senátu AMG:

V souladu se Stanovami Asociace českých a moravskoslezských muzeí a galerií zmocňuje Senát exekutivu AMG k uzavření smluv o bezplatném poskytování kulturních služeb mezi AMG a památkovými ústavy. Toto usnesení bylo přijato všemi hlasy.

Zapsala Dagmar Fialová

Představitelé AMG návštěvou v Holandsku

Ve dnech 23. - 30. října se na pozvání Holandské asociace muzeí (NMV) uskutečnila studijní a pracovní cesta představitelů Asociace českých a moravskoslezských muzeí a galerií do Nizozemského království. AMG s NMV dlouhodobě spolupracuje v oblasti vzdělávání managementu českých muzeí, které se v posledním období mj. realizuje v rámci projektu MATRA. Ve studijní části cesty delegace AMG navštívila řadu muzeí a ostatních institucí působících v holandském muzejnictví, pracovní část byla věnována jednání s holandskou stranou o dalším postupu projektu MATRA.

Program cesty byl následující: V sobotu 23. 10. po příletu do Amsterdamu a ubytování proběhla návštěva Van Gogh Museum, kde jsme kromě děl tohoto klasika moderního výtvarného umění a jeho inspiračních zdrojů, obdivovali rovněž soudobou architekturu objektů muzea, umístěných na tzv. Museums plein - urbanistickém komplexu muzeí, jemuž věvodí monumentální historizující budova Rijksmuseum. Volný den, neděle 24. 10., věnovala většina z nás individuál-

ni prohlídce Nederlands Schepvaartmuseum (muzeum mořeplavby) a nového interaktivního centra vědy a technologie New Metropolis (obdoby pařížské La Villet) v Amsterdamu, zatímco někteří dali přednost návštěvě Tropen museum, Rembrandthuis nebo botanické zahradě a jiným památkovým muzeím.

V pondělí 25. 10. byl náš program zahájen návštěvou Instituut Collectie Nederland (Holandský institut kulturního dědictví), který je zaměřen na odbornou výuku pracovníků muzeí, na problematiku restaurování a konzervování sbírek včetně výzkumu na tomto poli, poskytuje poradenské a expertní služby muzeím, spravuje informační databázi holandského muzejnictví včetně řešení software pro evidenci sbírek a pečuje o zvláštní část státních sbírek určených pro reprezentační účely státu. O poslání a činnosti institutu, jenž je součástí ministerstva vzdělávání, kultury a vědy, informoval jeho ředitel pan Max Meijer a pracovnice paní Antoinette Visser.

Odpoledne proběhlo jednání AMG s představiteli holandské asociace muzeí, s ředitelkou paní Annou

Vels Haijn, s řídící projektů pro Střední a Východní Evropu paní Astrid Veij a s organizátorem projektu MATRA za holandskou stranu panem Keesem Plaisirem, o obsahu a realizaci druhé části projektu MATRA a o vyhodnocení přínosu celého projektu pro jeho české účastníky.

Zajímavé informace o organizaci muzejnictví na úrovni provincii podali v úterý 26. 10. v Brabantse Museumstiching (Nadace muzeí Brabantska) v městě Tilburg pracovníci této odborné servisní organizace pro muzea na území jmenované provincie paní Ellen Loozen a Dr. H. van Dijk. O procesu tzv. registrace muzeí, jehož výsledkem je všestranné vyhodnocení a následné (i vizuální) označení kvality muzejní instituce, hovořil koordinátor projektu pan Maarten van den Wijngaard. S ředitelem muzea moderního výtvarného umění De Pont v Tilburgu a současně voleným předsedou NMV panem H. Driessem proběhla výměna informací o činnosti NMV a AMG, již předcházela prohlídka muzea, zřízeného v bývalé výrobní hale textilní továrny. Poté následovala návštěva expozice a výstav Nederlands Textielmuseum v Tilburgu, zaměřené na dokumentaci a prezentaci textilního průmyslu a setkání s ředitelkou muzea paní C. Reinders.

Středa 27. 10. dopoledne byla věnována setkání s velvyslankyní ČR v Nizozemském království paní Ing. H. Bambasovou a s ředitelem Českého centra J. Kantůrkem, které se uskutečnilo na velvyslanectví ČR v Haagu. Oba představitelé byli informováni o spolupráci AMG a NMV, o projektu MATRA i o nově plánované spolupráci zaměřené na přímé kontakty muzeí v česko-holandských družebních městech. Ze strany ambasády byla této spolupráci a kontaktům vyjádřena podpora. Následovala prohlídka výstavy Rembrandt by Himself (vlastních portrétů Rembrandta van Rijn, shromážděných ze sbírek světových muzeí) v Mauritshuis v Haagu. Po přesunu do Delftu jsme navštívili tamní Legermuseum (muzeum armády). Zde, vedle prohlídky stálé expozice s řadou dioramat, vojenské techniky, zbraní, uniform a dalších velmi zajímavých exponátů všech historických epoch, pokračovalo jednání o pokračování projektu MATRA

s A. Vels Hain, A. Veij a K. Plaisirem. Informaci o tzv. DELTA plánu - velkorysém projektu holandského státu na restaurování, konzervaci, optimální uložení a evidenci sbírek holandských muzeí - podal jeden z koordinátorů projektu a ředitel Legermusea pan Jan A. Buise.

Čtvrtek 28.10. byl vyhrazen městu Leiden. V Rijksmuseum voor Oudheden (muzeum starověkých kultur) jsme hovořili s paní Marlies E. Kleiterp, producentkou výstav uvedeného muzea, a s paní Gottmer, předsedkyní Federace spolků přátel muzeí, o poslání a činnosti spolků přátel muzeí, které v Holandsku existují u téměř každého muzea. Tyto spolky jsou dobrovolným sdružením občanů zainteresovaných na všestranné podpoře „svého“ muzea získáváním alternativních finančních zdrojů, propagací jeho činnosti ve společnosti, zajišťováním různých činností a aktivit, které muzeum z různých důvodů nemůže dostatečně provádět samo. Spolky např. financují nákup jednotlivých sbírkových předmětů či jejich restaurování, někde ve vlastní režii provozují muzejní obchody a bistra, přičemž výnos z této činnosti je opět věnován muzeu, členové spolku provádějí průvodcovskou činnost v expozicích a výstavách, podílejí se na organizaci přednášek, symposií, zájezdů atd. V odpoledních hodinách se uskutečnila prohlídka Museum Naturalis, nově otevřeného přírodovědného muzea s rozsáhlou interaktivní přírodovědnou expozicí. Poté zde proběhlo setkání s panem G. C. Loderem, vedoucím odboru ministerstva vzdělávání, kultury a vědy na téma perspektivy spolupráce v rámci projektu MATRA.

V pátek 29. 10. jsme se věnovali problematice malých muzeí, která mají ve struktuře NMV svoji vlastní platformu. Informace podával pan Walter Lodewijk, ředitel Veluws museum města Harderwijk. Po prohlídce expozic tohoto muzea následoval přesun do Lelystatu a návštěva zdejšího Nieuw Land Poldermuseum, věnovaného historii a současnosti získávání nových území na úkor moře ve všech jeho aspektech, jímž jsme se s holandskými muzei a s našimi pozornými hostiteli rozloučili. Na cestu zpět domů, naplnění nevšedními dojmy z vysoké úrovně holandského muzejnictví, jsme se vydali v sobotu 30. října.

Delegaci AMG, kterou vedl 1. místopředseda AMG PhDr. Pavel Ciprian, tvořili: PhDr. Petr Beránek, PhDr. Jan Dolák, PhDr. Helena Koenigsmarková, sl. Irena Peková, Ing. Ivo Štěpánek, PhDr. Věra Tomolová a PhDr. Zdeněk Zahradník.

Pavel Ciprian

Kašperské Hory

Galerie Muzea Šumavy

Šumavské vánoce

prosinec 1999

Klatovy

Okresní muzeum

O životě a díle malíře Františka

Mrackého

25.1.1999 - 25.2.2000

Vánoční trh

17.11.1999 - 23.12.1999

Nad Betlémem svítí hvězda...

18.11.1999 - 7.1.2000

Historie Klatov v obrazech

a fotografiích

25.1.2000 - 10.3.2000

Alpské nerosty

25.1.2000 - 10.3.2000

Klenová

Galerie Klatovy - Klenová

Alén Diviš - malby a kresby

4.12.1999 - 30.1.2000

Bedřich Dlouhý - Autoportrét atd...

4.12.1999 - 30.1.2000

Jaroslav Pulicar - fotografie

4.12.1999 - 30.1.2000

Kolín

Regionální muzeum v Kolíně

Brandlova 27, Kolín I.

Kolín 1900

7.12.1999 - 23.1.2000

Brandlova 35, Kolín I.

Kolínsko - území s archeologickými

nálezy a letecká prospekce

28.9.1999 - 31.5.2000

Kopřivnice

Muzeum Fojtství

Odlitek průvodce životem

září - prosinec 1999

Kouřim

Muzeum lidových staveb v Kouřimi

"V Betléme v chlévečku je děťátko"

27.11.1999 - 9.1.2000

Králíky

Městské muzeum

Kde se pivo pije, tam se dobře žije

3.11.1999 - 19.2.2000

Kroměříž

Muzeum Kroměřížska

Zkamenělé moře, Třetíhomí moře

na Moravě

2.9.1999 - 2.1.2000

Zkamenělé variace, fotografie

plastických povrchů fosilií

2.9.1999 - 2.1.2000

Galerie v podloubí

Vůně a šperk

11.11.1999 - 2.1.2000

Kutná Hora

Galerie Felixe Jeneweina města

Kutné Hory

Členové Krasoumné jednoty

v Kutné Hoře

3.12.1999 - 28.2.2000

Sankturinovský dům

Michal Šarše - plastiky

25.11.1999 - 30.1.2000

Okresní muzeum

Středověký stříbrný důl

Vánoční výstava

4.12.1999 - 9.1.2000

Kyjov

Vlastivědné muzeum Kyjov
Krásy suchých květů
15.11.1999 - 23.12.1999

Lanškroun

Městské muzeum
Marie Štrumlová, Markéta Jeníčková -
sušené variace
27.11.1999 - 15.1.2000

Alena Moserová s dcerou Martinou -
keramika
27.11.1999 - 15.1.2000

Liběchov

NM - Náprstkovo muzeum - zámek
Liběchov
Marie Poláčková - grafika
14.8.1999 - 31.12.1999

Liberec

Severočeské muzeum
Svět loutkového a kresleného filmu
21.10.1999 - 26.12.1999
Malý výstavní sál
Netradiční šperk
9.12.1999 - 23.1.2000

Litomyšl

Městské muzeum a galerie
Muzeum - médium paměti
8.10.1999 - 2.1.2000
Milé drobnosti
22.10.1999 - 2.1.2000
Současné ústeckoorlické betlémy
28.11.1999 - 2.1.2000

Lomnice nad Popelkou

Městské muzeum a galerie
Vánoční výstava
prosinec 1999

Louny

Okresní muzeum
Pívovarská 43 a 189
Vánoční výstava
prosinec 1999

Milevsko

Milevské muzeum
Antarktida, Chile ve fotografiích
R. Formana a M. Vágnerové
10.11.1999 - 7.1.2000

Mladá Boleslav

Okresní muzeum
Vánoční výstava
9.12.1999 - do ledna 2000

Most

Okresní muzeum
Krušnohoří - vánoční země
7.12.1999 - 23.1.2000

Náchod

Okresní muzeum
Výstavní síň muzea, roh Tyršovy
a Zámecké ul.
Kouzelný svět hraček
listopad - prosinec 1999

Nové Město na Moravě

Horácká galerie
Jiří Winter Nepřaktá
27.11.1999 - 27.2.2000
Horácké muzeum
Skleněné vánoce
27.11.1999 - 15.1.2000

Z činnosti kolegií a komisí AMG

Malé ohlédnutí za čtyřletou spoluprací moravských muzejních historiků

Před čtyřmi lety, v listopadu 1995, se ve Slováckém muzeu v Uherském Hradišti konalo ustavující jednání regionálního kolegia historiků moravských muzeí. Snahou, „otců zakladatelů“ (i když v našem případě spíše „matek - zakladatelek“) bylo vytvořit neformální, ryze pracovní kolektiv, jehož členové by získali možnost se navzájem dobře poznat, podělit se o problémy, s nimiž se ve své každodenní práci potýkají, a nacházet společné jejich řešení. Jedním z hlavních důvodů, proč došlo k ustavení tohoto kolektivu, byla možnost spojit své síly při přípravě výstav. Vždyť v každém muzeu se nacházejí soubory zajímavých sbírkových předmětů, jejichž počet není dostatečný pro samostatnou výstavu a my bychom je přece rádi vystavili. Spojíme-li však své síly..., vznikne nejen zajímavá výstava, ale lze ušetřit i na nákladech na propagaci, svoz atp.

Již na druhém setkání, konaném na jaře 1996 ve Vsetíně, se členové kolegia dohodli na přípravě první společné výstavy, věnované historii stolování. Záslouhou Mgr. Hany Jabůrkové, která se ujala přípravy scénáře, ale samozřejmě také kolegů z devíti moravských muzeí, která zapůjčila své sbírky, se podařilo připravit výstavu „Stolečku, prostí se!“, která od roku 1997 ještě stále putuje po moravských muzeích.

Původní záměr, sdružit historiky z regionu jihovýchodní a jižní Moravy, se brzy změnil. Členové kolegia se shodli na tom, že by nebylo dobré omezovat spolupráci regionálně, pro-

to byli ke schůzkám kolegia postupně zváni i zájemci z dalších muzeí. Dnes již kolegium zahrnuje historiky z větší části Moravy (od Ostravy až po Znojmo).

Každé další setkání (konají se dvakrát ročně v některém z členských muzeí) pak přineslo další podněty ke společné práci. Členové kolegia si vyměňují zkušenosti s počítačovým zpracováním sbírkových dat, pravidelně se informují o připravovaných výstavách, navzájem si pomáhají při zajišťování putovních výstav (za všechny loňská výstava „Bicykly a velocipedy“). V současné době připravují další dvě společné výstavy, které by měly být realizovány v roce 2000.

Po celé čtyři roky se práce oborového kolegia odehrávala na víceméně neformální platformě, tedy mimo rámec AMG (o tom koneckonců vypovídá i používaný název pro toto uskupení historiků). Jeho členové na svém posledním jednání 3. listopadu 1999 v Mikulově přivítali zprávu o ustavení komise novodobých dějin AMG a hodlají se do její činnosti zapojit. I nadále však počítají s tím, že se budou scházet a spolupracovat i mimo rámec oborové komise. Pokud máte zájem zapojit se do práce kolegia, podejte zprávu tajemnici kolegia na adresu: PhDr. Blanka Rašticová Slovácké muzeum Smetanovy sady, 179 686 01 Uherské Hradiště, e-mail: blanka.rasticova@slovackemuzeum.cz

PhDr. Blanka Rašticová

Seminář zoologů muzeí a státní ochrany přírody ve Znojmě

Ve dnech 6. – 9. září 1999 uspořádalo Jihomoravské muzeum ve Znojmě seminář zoologů. Zúčastnilo se ho 37 osob, z toho 22 bylo z muzeí, 13 zoologů bylo z úseku ochrany přírody a 1 z Přírodovědecké fakulty UK Praha. Ministerstvo kultury reprezentoval RNDr. Jiří Žalman, který je také svou původní profesí zoolog.

V den příjezdu si účastníci v odpoledních hodinách prohlédli muzeum, výstavní prostory Domu umění, Minoritský klášter a navštívili také významnou památku – znojemskou rotundu. Při večerním setkání nás kolegyně Mgr. Antonín Reiter z Jihomoravského muzea a Ing. Martin Škorpík ze Správy NP Podyjí seznámili prostřednictvím diapozitivů s přírodou Iránu.

Vlastní jednání zoologického

semináře probíhalo v úterý 7. září. Úvod patřil zástupcům pořadatelských organizací. Uvítání se ujal ředitel Jihomoravského muzea ve Znojmě PhDr. Pavel Ciprian. Ten nás seznámil nejen s činností znojemského muzea, ale jakožto člen exekutivy AMG rozšířil své úvodní vystoupení i o seznámení s připravovanými legislativními normami, které se týkají muzeí. Na úvodní referát navázali výše jmenovaní znojemští kolegové, kteří nás seznámili s činností svých pracovišť, tj. zoologického pracoviště muzea a Správy národního parku Podyjí. Společné zájmy zoologů muzeí a státní ochrany přírody vyústily v oboustranně prospěšnou spolupráci. Té se týkal referát Mgr. Eva Suchomelové z Agentury ochrany přírody a krajiny v Praze. Dopolední jednání uzavřel

RNDr. Jiří Žalman, z Odboru ochrany movitého kulturního dědictví muzeí a galerií ministerstva kultury. Ten nás seznámil s aktuální situací v projednávání zákonů o sbírkách, o rozpočtových a příspěvkových organizacích a o vyšších územněsprávních centrech.

Na obecně zaměřený dopolední blok navázaly odpolední specializované referáty, ve kterých referující seznámili své kolegy se svou odbornou činností. Jednalo se hlavně o problematiku výzkumu různých skupin živočichů. Než však došlo na odborné referáty, seznámil jsem účastníky s činností exekutivy AMG a oborové komise zoologů.

Na konci odpoledního bloku vystoupili znovu pořadatelé semináře, kolegové Reiter a Škorpič, kteří nás obeznámili s přírodními poměry Znojemska. Po večeri jsme shlédli exotické diapozitivy Mgr. V. Lemberka z Východočeského muzea v Pardubicích a RNDr. V. Hanáka z Přírodovědecké fakulty UK v Praze z jejich cesty za zvířaty Jihoafrické republiky.

Středa 8. září byla věnována celodenní exkurzi do západní části národního parku Podyjí. Exkurze byla velmi dobře připravena a tak nám po-

skytla nejen estetický zážitek z krásného koutu přírody, ale i poučení. Jako muzejníci jsme náležitě ocenili novou expozici v informačním středisku národního parku. I počasí docela vyšlo, občasně drobné přepršky nás nijak zvlášť nepostihly. Večer byl věnován kolegiálnímu posezení a popovídání, které se konalo, jak jinak, když jsme byli ve Znojmě, ve vinném sklípku.

Seminář byl zakončen ve čtvrtek 9. září dopoledne, kdy proběhla exkurze na velice zajímavé xerothermní vřesoviště mezi Znojmem a Popicemi. Zde jsme se mohli seznámit nejen z přírodními poměry, ale také se způsobem praktického obhospodařování. Po poledni jsme se spokojeni a plni dojmů a nových poznatků rozjeli do svých domovů. Ale než jsme se rozjeli, dohodli jsme se již i o místě konání dalšího semináře v roce 2000. Měl by to být Liberec a pořadatelem by mělo být Severočeské muzeum v Liberci spolu se Správou CHKO Jizerské hory.

RNDr. Karel Pecl
zoolog Prácheňského muzea v Písku
a předseda oborové komise zoologů
AMG

Setkání moravských muzejních botaniků

Dne 20. října se sešli na botanickém oddělení Moravského zemského muzea botanici moravských muzeí, kteří tak navázali na tradici schůzek botaniků jihomoravských a severomoravských muzeí. O účast projevil zájem 25 pracovníků, kteří nakonec přijeli nejen z Moravy, ale i z Čech a Slovenska.

Na programu bylo seznámení s novým pracovištěm botanického oddělení, se stavem přibližně rok po ukončeném stěhování. Účastníci se dozvěděli o problémech, které se řešily při stěhování. K přesunu tak velkého množství sbírkových fondů (cca 900 000 herbářových položek)

a knihovny (přes 60 000 inv. čísel) nedochází v muzeích často a získané zkušenosti se mohou jiným pracovištěm hodit. Diskutovalo se o zde užívaném kompaktorovém systému uložení sbírek a o výhodách a nevýhodách různých způsobů řazení sbírek. Dále byl předveden produkt oddělení informatiky MZM DEMUS - botanická verze a byly nastíněny možnosti využití Internetu na botanických pracovištích. Informace z jednání Senátu AMG přednesl Dr. Růžička. V neposlední řadě se našel čas i na popovídání u kávy a čaje.

RNDr. Karel Sutory

Zápis ze zasedání

Kolegia muzeí jihovýchodních Čech

Dne 8. října 1999 se v Okresním muzeu Pelhřimov sešlo Kolegium muzeí jihovýchodních Čech. Zasedání se kromě stálých členů PhDr. J. Doláka (Okresní muzeum Jindřichův Hradec), M. Vaňhy (Státní hrad Kámen), PhDr. M. Kučerové (Městské muzeum a galerie Dačice) a P. Pecha (Okresní muzeum Pelhřimov) zúčastnila i Mgr. V. Englichová (Milevské muzeum) jako host.

V úvodní části Dr. Dolák a P. Pech informovali účastníky zasedání o jednání senátu AMG, které se konalo 6. října 1999 v Národním technickém muzeu Praha. Podrobněji byl ro-

zebrán aktuální stav legislativního řešení reformy veřejné správy. Dr. Dolák rovněž přítomné informoval o činnosti exekutivy AMG v uplynulém období.

Přítomní diskutovali o aktuální situaci v Milevském muzeu a navrhli jeho ředitelce, aby požádala AMG o sestavení nezávislé odborné komise, která by posoudila činnost muzea po odborné stránce.

Kolegium se rovněž zabývalo situací v Humpolci, kde vzniká nová organizace s názvem Městské kulturní a informační středisko, která bude od 1. ledna 2000 sdružovat stáva-

Nové Strašecí

Městské muzeum

Od adventu k novému tisíciletí
2.12.1999 - 9.1.2000

Nový Bor

Sklářské muzeum

Nově upravená stálá expozice se stylovým a technologickým vývojem českého skla od 17. století do současnosti
Crystalex Nový Bor 1999
listopad 1999 - únor 2000

Opava

Slezské zemské muzeum

Výstavní budova, sady U muzea 1, Opava
Výtvarná kultura Moravy a Slezska
1400 - 1550
září 1999 - únor 2000

Půjdem spolu do Betléma

listopad 1999 - leden 2000

Výstavní síně, Ostrožná 42

Rodinná loutková divadla

říjen 1999 - únor 2000

Ostrava

Galerie výtvarného umění v Ostravě

Dům umění, Jurečkova 9

Expozice českého umění 20. století

12.1.1999 - 31.12.1999

Ostravské muzeum

Betlémy a volná sochařská tvorba -

František Věžník

1.12.1999 - 31.1.2000

Pardubice

Východočeská galerie

Současné divadlo pro děti

prosinec 1999 - únor 2000

Východočeské muzeum

Tak jsme žili

21.10.1999 - 31.12.1999

Vánoční a novoroční pohledy

6.12.1999 - 10.1.2000

Petřvald u Karviné

Technické muzeum

Šicí stroje

únor - prosinec 1999

Písek

Prácheňské muzeum v Písku

Galerie Prácheňského muzea

Josef Istler - k 80. výročí narození

3.12.1999 - 31.12.1999

Plzeň

Muzeum Škoda Plzeň

Škodovka a Plzeň 1918 - 1945

1.12.1999 - do konce února 2000

Pivovarské muzeum

Měšťanský pivovar a Plzeň 1918 - 1945

1.12.1999 - do konce února 2000

Západočeské muzeum v Plzni

Z pokladů Západočeského muzea v

Plzni - výstava

12.11.1999 - 13.4.2000

Národopisné muzeum,

nám. Republiky 13

Život a práce lidu Plzeňska -

nová stálá expozice

Plzeň včera a dnes (výstava)

22.10.1999 - 31.12.1999

Praha 1

České muzeum výtvarných umění

Ondřej Sekora

prosinec 1999

- Dům u Černé Matky Boží**
Vlastislav Hofmann
 prosinec 1999 - leden 2000
Dief Seyzer
 prosinec 1999 - leden 2000
- Galerie Křižovníků**
Ivan Král - Barevná Praha (fotografie)
 15.12.1999 - 9.1.2000
- Muzeum hlavního města Prahy**
 - expoziční budova
Papírový svět
 do 16.1.2000
- Adolf Loos - Müllerova vila -*
Příběh památky moderní architektury
a její obnovy
 23.9.1999 - 2.1.2000
- S Mamuty do pravěku*
 22.10.1999 - 9.1.2000
- Sto let Klubu Za starou Prahu*
 od 28.1.2000
- Národní galerie v Praze**
Klášteř sv. Anežky České, Staré Město
Bratři Palkové
 11.11.1999 - 30.4.2000
- Klášteř sv. Jiří, Jiřské nám. 33*
Mistr litoměřického oltáře a dílna
- Obrazy z legendy o sv. Kateřině
 26.10.1999 - 31.1.2000
- Šternberský palác, Hradčanské nám. 15**
Siena - Praha
 říjen - prosinec 1999
- Pocta dr. Josefu Hoserovi*
 10.1.1997 - 31.12.1999
- Veletřní palác, Dukelských hrdinů 47**
Josef Čapek
 7.10.1999 - 2.1.2000
- Zámek Zbraslav, Praha 5**
Koberec a jeho kontext
 7.10.1999 - do ledna 2000
- Národní muzeum**
Historie lidských nemocí a jejich léčení
 září 1999 - únor 2000
- NM - Historické muzeum - Historická**
expozice - Lobkovický palác
Loutkové divadlo Vlastimila Rady
 listopad 1999 - leden 2000
- Palné zbraně*
 23.11.1999 - do února 2000
- NM - Muzeum české hudby - Muzeum**
Bedřicha Smetany
Z jabkenické myslivny
 3.5.1999 - 1.4.2000
- NM - Náprstkovo muzeum asijských,**
afrických a amerických kultur
Proměny světla - objekty Tumiko
Nagano
 prosinec 1999 - leden 2000
- Z myšlenek a představ Žluté země*
 15.9.1999 - 9.1.2000
- Luna Park*
 8.12.1999 - 31.1.2000
- Památník národního písemnictví**
Věnceslav Černý
 prosinec 1999
- Správa Pražského hradu**
 - příspěvková organizace KPR
Císařská konírna
Adolf Born - V předvečer...
 22.10.1999 - 9.1.2000
- Jízdárna Pražského hradu*
Julius Mařák a jeho žáci
 20.10.1999 - 30.1.2000
- Starý královský palác*
Stavitelé katedrál - Petr Parlér
a Josef Mocker
 5.10.1999 - 27.2.2000

jjící Muzeum Dr. Aleše Hrdličky, Městskou knihovnu a Městské kulturní zařízení. V praxi to znamená ztrátu právní subjektivity pro uvedené organizace. K podobné „reorganizaci“ do-

šlo v minulých letech i v Žirovnici, Kamenici nad Lipou a Počátkách (zde se však podařilo muzeum vyčlenit a zachovat mu tak samostatnost).

Petr Pech

Zápis ze zasedání Kolegia muzeí severozápadních Čech

Dne 30. září 1999 se konalo zasedání regionálního Kolegia muzeí severozápadních Čech v Okresním vlastivědném muzeu v Litoměřicích. V úvodu PhDr. Špička, ředitel Regionálního muzea v Teplicích, přivítal hosta zasedání – PhDr. Jana Doláka, zástupce exekutivy AMG – a seznámil přítomné s novou strukturou Odboru ochrany movitého kulturního dědictví, muzeí a galerií. Dále informoval o možnosti využití finančních prostředků vkládaných do FMP Phare na zajištění aktivit vyvíjených muzei v případě předložení správně formulovaného projektu. Někteří z přítomných kolegů se pak s ostatními podělili o své konkrétní zkušenosti s tímto systémem financování. Projednávána byla otázka komplikovaného přijímání sponzorských darů ve státních organizacích a její řešení podáváním žádostí o výjimku na MF či MK ČR. V rámci rozšíření komunikace mezi muzei byly dohodnuty pravidelnější kontakty prostřednictvím elektronické pošty (u muzeí, které již e-mailem disponují) a upomínána výměna všech materiálů jednotlivých muzeí v rámci kolegia – pro informovanost a inspiraci. Zástupce exekutivy AMG seznámil přítomné se současnými rysy činnosti Asociace a shrnul její dosavadní činnost za téměř

deset let od založení. Pan Štauber, ředitel Okresního muzea Louny, informoval o průběhu projektu MATRA – konkrétně o semináři na téma Management sbírek, konaném v NTM Praha dne 6. září 1999. Kolegium bylo taktéž informováno o průběhu a osobních dojmech z průběhu mezinárodního setkání muzejníků z Čech, Saska a Bavorska, konaném v Západočeském muzeu v Plzni dne 15. – 17. září 1999. Tématem setkání byla Muzea a počítače při zpracovávání sbírek a jednotliví referenti informovali o způsobu a výsledcích různých způsobů počítačové evidence sbírek a jejich prezentace a zpracování pomocí Internetu. Počítačový program DEMUS se v kontextu celého jednání jevil jako v podstatě nejpracovnější a velmi flexibilní program pro počítačovou evidenci a správu sbírek v podmínkách nejen celé ČR, ale i střední Evropy. Závěrem se přítomní shodli na možnosti oživení dalších zasedání informacemi, poznatky a dojmy získanými jednotlivými členy kolegia při svých pracovních i soukromých cestách. Zasedání bylo zakončeno prohlídkou výstavy o litografické dílně C. W. Medaua v Litoměřicích, instalované v prostorách litoměřického muzea.

Radek Spála

Zprávy, aktuality, informace

Vznik mezinárodní rady afrických muzeí AFRICOM

Sedmdesát pět profesionálních muzeí z celého afrického kontinentu se počátkem října sešlo v městě Lusaka v Zambii. Cílem tohoto setkání bylo oficiální zahájení činnosti Mezinárodní rady Afrických muzeí – AFRICOM (International Council of African Museums) jako nevládní, autonomní a panafrické muzejní organizace.

Pod patronací prezidenta Republiky Malí, pana Alpha Oumara Konaré, ho pořádal Národní muzejní výbor (Ministerstvo turistiky Zambie) a ICOM (Mezinárodní rada muzeí). Hlavním tématem setkání ve dnech 3. – 9. října 1999 bylo „Budování společně s veřejností: výzva pro africká muzea“.

Paní Shje^a Tshiluila (Demokratická republika Congo) byla zvolena Prezidentem AFRICOM na

dobu tří let. Paní Tshiluila zdůraznila fakt, že AFRICOM musí pomáhat profesionálům v Africe vytvořit muzea odpovídající africkému kontinentu a vyjádřila touhu po vzkříšení slov prezidenta Konaré, který v roce 1991, kdy byl prezidentem ICOM, řekl: „Je čas, nejvyšší čas, říci všem, kteří se touto otázkou zabývají, že je nutné „zabít“, a mímím tím zničit, západní model muzeí v Africe, tak aby se mohly uplatnit nové metody pro ochranu a prezentaci afrického kulturního dědictví“.

Spolu s paní Shje^a Tshiluila byli zvoleni i pokladník a zástupci šesti afrických regionů, kteří je budou reprezentovat do roku 2002:

- pokladník: Jean-Aime Rakotoarisoa, Madagaskar

- regionální zástupci:

Severní Afrika – Ali Amahan, Maroko

Východní Afrika – Kassaye Bega-shaw, Etiopie
Západní Afrika – Samuel Sidibe, Mali
Jižní Afrika – Tickey Pule, Botswana
Indický oceán – Ali Mohamed Gou, Komory
Střední Afrika – Pascal Makambila, Kongo

Keňa zvítězila nad Nigerií v otázce sídla ústředí AFRICOM. Sekretariát tedy bude sídlit v Národních muzeích státu Keňa, které nabídly mu technické a logistické zázemí.

Účastníci diskutovali na třech workshopech na následující téma: Muzea a společnost; Vzdělání, management a profesionální růst; Síť muzeí. Diskuse a výměny profesionálních zkušeností jsou načrtnuty v programu aktivit AFRICOM na příští tři roky, který byl přijat na plenárním zasedání.

Program zahrnuje velmi různorodé okruhy aktivit a projektů. Jako priority jsou chápány výchova a vzdělávání, budování profesionální úrovně, samostatnost muzeí a ochrana kulturního dědictví. Odborníci si také přejí začlenit do programu projekty týkající se nehmotného dědictví, mul-

tikulturality, kulturního turismu a péče o lidské pozůstatky a předměty kulturní povahy.

Závěrem přijali účastníci – po dlouhé diskusi – stanovy, osoby a jejich pole působnosti, i tříleté funkční rozvržení.

AFRICOM – Mezinárodní rada afrických muzeí, je první a výhradně panafrickou organizací muzeí, leč otevřenou ostatním kontinentům. Zástupce Regionální organizace pro Asii a Pacifik, který se zúčastnil tohoto zasedání, stejně tak jako zástupce Bolívie, byli přivítáni Radou AFRICOM jako kooptovaní členové, což je důkazem dynamiky této nové organizace.

Na konci této ustavující schůze vyjádřil Jacques Perot, prezident ICOM, potěšení ze zrodu instituce, který zhodnotil jako událost, důležitou pro budoucnost afrických muzeí. Zdůraznil, že ICOM bude podporovat těsně a výsadní spojení s AFRICOM.

Kontaktní spojení: Valerie Jullien, nebo Armelle Duval, tel.: 33 1/45 68 28 36, 52; fax: 33 1/43 06 78 62, e-mail: jullien@icom.org

- dle zaslaných materiálů

Společnost pro dějiny Němců v Čechách

Společnost pro dějiny Němců v Čechách vznikla dne 24. dubna 1999 na jednání v Muzeu města Ústí nad Labem. Zde byl ustaven přípravný výbor společnosti, který zpracoval návrh stanov. Na základě tohoto návrhu stanov byla Společnost pro dějiny Němců v Čechách registrována dle příslušných právních předpisů o sdružování občanů na Ministerstvu vnitra České republiky dne 26. července 1999 pod číslem jednacím VS/1-1/40823/99-R.

V pondělí 11. října 1999 se konala v Muzeu města Ústí nad Labem první valná hromada Společnosti pro dějiny Němců v Čechách. Přítomní zakládající členové společnosti vzali na vědomí zprávu přípravného výboru o jeho činnosti od dubna letošního roku. Na jednání proběhly volby orgánů společnosti, předsedkyní se stala PhDr. Kristína Kaiserová, CSc. z Ústavu slovansko-germánských studií Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, místopředsedkyní se stala Doc. PhDr. Alena Mišková z katedry německých a rakouských studií Fakulty

sociálních věd Univerzity Karlovy.

Společnost pro dějiny Němců v Čechách je vědeckou historickou společností. Jejím cílem je především sdružovat aktivní historiky, kteří se systematicky věnují dějinám Němců v Čechách a dějinám česko-německých vztahů a přispívat tak ke koordinaci výzkumných projektů v této oblasti. Jedním z prvních úkolů je budování databáze informací o současném stavu historického výzkumu.

Příští valná hromada Společnosti pro dějiny Němců v Čechách se bude konat v rámci tradičního kolokvia k česko-německým dějinám koncem dubna roku 2000 v Muzeu města Ústí nad Labem. V Muzeu města Ústí nad Labem mohou také případní zájemci získat další informace o činnosti nebo stanovách společnosti.

Muzeum města Ústí nad Labem
Masarykova tř. 1000/3, 400 01 Ústí nad Labem
Telefon: 047/521 09 37, 520 11 16
Fax: 047/521 12 60
E-mail: muzeum.usti@ecn.cz
Mgr. Václav Houfek

Falešný muzejník

Ředitel Muzea města Ústí nad Labem Mgr. Tomáš Weisner dne 17. listopadu 1999 informoval Policii České republiky o tom, že se v uplynulých dnech v Děčíně vydával neznámý muž, který vystupoval pod jménem Mgr. Martin Bureš, za jeho zaměst-

nance. Tento muž měl údajně tvrdit, že je pověřen vyřizováním zápůjček předmětů ze soukromých sbírek pro potřeby ústeckého muzea. Tímto způsobem se pokusil úspěšně vylákat od jedné osoby v Děčíně předmět nebo předměty, které měly být v jejím sou-

Uměleckoprůmyslové museum v Praze

Padova - Město a jeho muzea
24.11.1999 - 27.2.2000

Židovské muzeum v Praze
100. výročí hilsneriády
září - prosinec 1999

Praha 7

Národní technické muzeum
Osobnosti české vědy a techniky
11.5.1999 - 31.12.1999

Komunikace
21.10.1999 - 16.3.2000
160 let sušického sirkařství
26.11.1999 - 31.12.1999

Prachatice

Prachatické muzeum
S přáním šťastných vánoc
7.12.1999 - 31.12.1999

Prostějov

Muzeum Prostějovska v Prostějově
Od 2. 10. 1999 nově ve zrekonstruovaných prostorách hlavní budovy - To nejlepší ze sbírek muzea (v novém přednáškovém sále)
Ze sbírek Technického muzea v Brně
2.10.1999 - 31.12.1999

Z domácností našich babiček
2.10.1999 - 2.4.2000

Škola v proměně století
25.11.1999 - 16.1.2000

Přerov nad Labem

Polabské národopisné muzeum
Vánoce
3.12.1999 - 6.1.2000

Příbram

Okresní muzeum Příbram
- Hornické muzeum

Nová stálá expozice: Lidový nábytek a národopisná dokumentace lidové architektury
Příbramska.

(Od 1.7.1999 v hornickém domku)
Galerie Zámeček, Příbram
10 let archeologických výzkumů
na Příbramsku (1989 - 1999)
9.12.1999 - 30.1.2000

Obojživelníci a plazi Příbramska
9.12.1999 - 30.1.2000
Tajemný svět lišejníků
9.12.1999 - 30.1.2000

Rakovník

Okresní muzeum
Mansarda
Mansarda III. - výtvarníci rakovnického regionu
22.12.1999 - 23.1.2000
Petrovcova výstavní síň
Betlémy
21.12.1999 - 16.1.2000

Rokycany

Muzeum dr. Bohuslava Horáka
Z historie tiskárny Jos. B. Zápotockého
18.11.1999 - 31.12.1999

135 let dobrovolné požární ochrany
25.11.1999 - 23.1.2000
Retrospektivní výstava malíře a grafika
Josefa Hodka
2.12.1999 - 23.1.2000

Roztoky u Prahy

Středočeské muzeum
Textil hrou
15.11.1999 - 9.1.2000

IVK SEDM
4.12.1999 - 20.2.2000

Rožnov pod Radhoštěm
Valašské muzeum v přírodě, národní
kulturní památka
Dřevěné městečko
Valašský rok '99
únor - prosinec 1999

Rumburk
Okresní muzeum Děčín - pobočka
Rumburk

Tradiční vánoční výstava betlémů
8.12.1999 - 2.2.2000

Tradiční vánoční výstava betlémů
od 8.12.1999

Výstava z tvorby Oldřicha Schmidta
20.2.2000 - 19.3.2000

Rýmařov
Městské muzeum v Rýmařově
Josef Škubna - krajinomalba
9.12.1999 - 30.12.1999

Říčany
Městské vlastivědné Mudruňkovo
muzeum v Říčanech
Advent a vůně vánoc
27.11.1999 - 9.1.2000

Slavkov u Brna
Historické muzeum
Vánoce na zámku
prosinec 1999

Sokolov
Okresní muzeum a knihovna
Sokolov
Vánoce očima dětí
listopad - prosinec 1999

Strakonice
Muzeum středního Pootaví
Výstava kmenových autorů galerie
listopad - prosinec 1999
Vánoční výstava
27.11.1999 - 26.12.1999

Strážnice
Městské muzeum
Obrazy Bohumila Megy
16.11.1999 - do prosince 1999

Sušice
Muzeum Šumavy v Sušici
Nejkrásnější vánoční stromeček
prosinec 1999

Svitavy
Městské muzeum a galerie
Vánoce v muzeu
prosinec 1999 - leden 2000

Šumperk
Okresní vlastivědné muzeum
Když pivečko pění, v světě nad ně není
21.10.1999 - 17.1.2000
Zahraniční loutky
18.11.1999 - 15.1.2000

Tachov
Okresní muzeum
Vánoční prodejní výstava
prosinec 1999
Sklámy v Českém lese
září - prosinec 1999

Teplice
Regionální muzeum
Zakladatelská generace -

kroměm vlastnictví.

Muzeum města Ústí nad Labem upozorňuje veřejnost, že neexistuje žádný zaměstnanec muzea jménem Mgr. Martin Bureš, ani žádná osoba tohoto jména není pověřena vystupovat jménem Muzea města Ústí nad Labem. Všichni pracovníci Muzea města Ústí nad Labem se mohou na místě legitimovat kromě občanského průkazu také služebním průkazem Asociace českých a moravsko-

slezských muzeí a galerií. V případě jakékoliv pochybnosti při jednání se zaměstnanci muzea je možné se obrátit okamžitě na Muzeum města Ústí nad Labem (Masarykova tř. 1000/3, 400 01 Ústí nad Labem), telefon: 047/52 01 116, 52 10 937, fax: 047/52 11 260 nebo e-mail: muzeum.usti@ecn.cz. Zde Vám budou poskytnuty další informace.

Václav Houfek

Uměleckohistorické přednášky komise KRP v Praze

Komise konzervátorů, restaurátorů a preparátorů AMG – pražská sekce připravuje od ledna roku 2000 cyklus přednášek zaměřených na dějiny českého výtvarného umění, uměleckého řemesla (včetně řemeslných technologií) a umění mimoevropských kultur.

Přednášky budou probíhat od února do června a od září do listopadu asi jedenkrát měsíčně, vždy ve středu od 9.00 – 12.00 hodin

v přednáškovém sále Národního muzea v Praze, Václavské náměstí 68 (trasa C metra, stanice Muzeum).

Předpokládané roční předplatné činí 400,- Kč. Pisemné přihlášky zašlete nejpozději do 10. ledna 1999 na adresu: Jana Kadeřábková, Náprstkovo muzeum, Betlémské náměstí 1, 110 00 Praha 1.

Ing. Jana Kadeřábková
vedoucí pražské sekce KRP

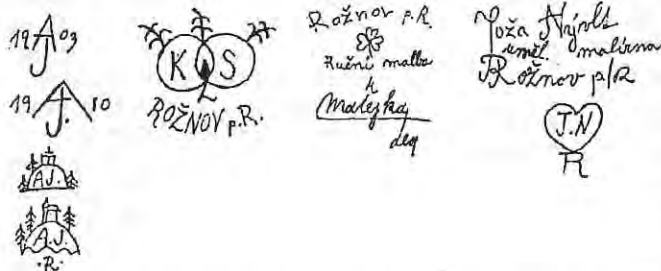
Hledá se malovaný porcelán (nejen) z Rožnova pod Radhoštěm

V minulém roce zahájilo Valašské muzeum v přírodě (VMP) práci na dokumentaci malíren porcelánu, které v průběhu 1. poloviny 20. století vznikly a tvořily právě v Rožnově pod

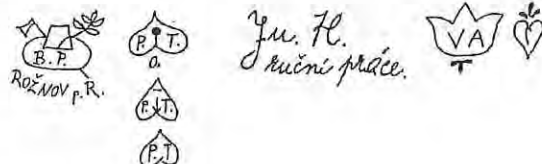
statnili – což je i případ zakladatelů „zbývajících“ dvou rožnovských malíren porcelánu. Karel Solařík vybudoval svou dílnu v roce 1918 a Leo Matějka roku 1936. První z nich mívál vždy pouze po jednom uční, druhý pracoval výhradně sám, oba si však, na rozdíl od Al. Jaroňka, opatřili elektrickou vypalovací pec, která jim umožnila po-

užívat i složitější techniky malby. Každá z těchto dílen nabízela jiné zboží. Lišilo se nejen provedením, stylem dekoru, barvami apod., ale samozřejmě i značkou, kterou malířny signovaly své výrobky.

Právě značky jsou prvním „záchytným bodem“ při vyhledávání a určování porcelánu. Avšak stejně jako s návrhy jednotlivých malířů je s nimi spojeno mnoho problémů – zvláště pokud se týká autorství. Návrh malíře, pracujícího pro určitou dílnu, býval použit nikoliv s „podpisem“

Radhoštěm. Tyto dílny nakupovaly ve velkých porcelánkách nejrůznější typy a tvary bílého porcelánu a zdobily jej dle vlastních návrhů a představ. Jako první vznikla malířna Aloise Jaroňka, která pracovala v rámci jeho umělecko-průmyslových dílen založených roku 1909. Jelikož malovaný porcelán je nutné ještě jednou vypálit a Al. Jaroněk neměl svou vypalovací pec, zadával zpočátku své návrhy k provedení přímo do továren na výrobu keramiky, umělecké kameniny apod. Výsledky však nebyly příliš uspokojivé, takže si brzy pořídil pro dílnu vlastní pec, v níž vypaloval nejpozději od roku 1912. V Jaroňkově dílně se postupně vystřídala celá řada malířů. Mnozí přešli na odlišná místa, jiní se osamo-

F. Ruxar
V. Kunčice
P/R

F.D.
F.

F.D.F.

F. Ruxar
V. Kunčice
P/R

Fiháčeské
malovačnicko
MLČNĚ
č. 1277

autora, nýbrž se značkou této dílny, tentýž návrh si mohl malíř odnést s sebou při změně pracoviště, předat jinému malíři, popř. využít ve vlastní založené dílně. Ve sbírkách VMP pod stejnou značkou nacházíme výrobky dosti rozdílných kvalit, mnoho návrhů bez podpisu, porcelánů bez signatury, nebo naopak značky malířů, o nichž nevíme, že by se osamostatnili apod. Proto se obracíme i na ostatní muzea a jejich pracovníky s prosbou o spolu-

práci v této oblasti. Pokud se ve Vašich fondech vyskytuje keramika, porcelán či návrhy s níže uvedenými značkami nebo jmény, popř. jakékoliv jiné materiály týkající se malíren či maliřů porcelánu, prosíme o upozornění na tyto informace. Děkujeme za pochopení.

Jména a značky:

Bartoš Oldřich, Duša Ferdiš, Flekna K., Gajdušek František, Halamiček Theodor, Hoffman Karel, Horn Julius, Jaroněk Alois, Jelínek Bedřich, Juříček Alois, Kramoliš Severin, Matějka Leo, Nývlt Josef, Otáhal Antonín, Pavlát Bohuslav, Pehal Tomáš, Plachetková Julie, Podhrázký Václav, Rychlý Emil, Smutný Antonín, Solařík Karel, Trčka Bohumír, Vaniš Vojtěch.

Kontaktní adresa: Palackého 147, 756 61 Rožnov pod Radhoštěm, tel.: 0651/75 71 12 (přímá linka); 0651/75 71 11 (ústředna), fax: 0651/65 44 94.

Denisa Hrnčárková
kurátorka sbírek VMP

Okresní muzeum Mělník v nových prostorách

Okresní muzeum Mělník, které se rokem vzniku 1888 řadí k nejstarším v Čechách, změnilo v polovině listopadu své sídlo. Z mělnického zámku, jenž byl v roce 1992 navrácen rodině Lobkoviců, se po téměř 50 letech přestěhovalo do nově rekonstruovaného objektu bývalého kapucinského kláštera, původně měšťanského domu, vedle mělnické radnice v samém centru města.

Muzeum se ve své historii stěhovalo již devětkrát. Nyní konečně našlo důstojné útočiště, kde jsou prostory pro stálou expozici, pro příležitostné výstavy i přednáškový sál. Pro-

tože se mělnické muzeum jako jediné v Čechách specializuje na dějiny vinařství, počítá se zde s ochutnávkou vína ve zpřístupněných středověkých sklepích. Možné bude posedět na parkánu, který bezprostředně k objektu přiléhá. Podrobnější informace o záměrech muzea, které má být pro veřejnost otevřeno od 1. června roku 2000, zveřejníme později.

Nová adresa: Okresní muzeum Mělník, náměstí Míru 54, 276 01 Mělník; tel.: 0206/62 19 17, tel./fax: 0206/62 21 58.

PhDr. Miloslava Havličková
ředitelka muzea

Diskuse

Bude možné zredukovat sbírkové fondy vyřazením a prodejem?

Žalmanova stať z 5. čísla může vyznívat provokativně, ale faktem je, že obrovský fond – odhaduje se na 50 milionů nebo i dvojnásobek – bude obtížně zvládnutelný z hlediska zhodnocení a řádné správy za pomoci výpočetní techniky.

Přijmeme-li názor, že sbírka se nejen obohacuje novými předměty, ale i zkvalitňuje odůvodněnými redukcemi, vzejde z té úvahy obrovský otázník: jak posuzovat sbírkový předmět v muzeu jakožto součást sbírkového (vědeckého) modelu zaniklé skutečnosti a tedy i kulturního dědictví, jehož jsou muzea strážci a ručitelé? Jsem přesvědčen, že v obrovském množství sbírek je dost věcí, jež by muzea mohla postrádat, protože

1) nemají muzejní hodnotu vůbec a dostaly se do sbírky nekvalifikovaně, nebo 2) že nepatří danému muzeu a měly by možnost využití v jiném muzeu, kam dokumentačně patří.

Než budeme však uvažovat o redukci sbírek vyřazením věcí nehodnotných, musíme mít jasno, jak se bude posuzovat muzejní hodnota sbírkového předmětu pro muzeum – resp. muzejnictví vůbec – vezmeme-li v úvahu fakt, že dokumentační jednotku tvoří nejen artefakt izolovaně pojatý, ale i doložení jeho relací k prostředí a době. Z minulosti máme mnoho předmětů, jejichž původ a vazby k prostředí nebyly vůbec doloženy, protože se to v minulosti nevyžadovalo, ježto rozhodujícím aspek-

umění z Masarykova kraje
do 7.5.2000
OBRAZY - Galina Svobodová
do 29.2.2000

Život a dílo Dr. E. Beneše
27.10.1999 - 31.12.1999
Slavné devítky
4.11.1999 - 30.1.2000
Výstava betlémů
1.12.1999 - 16.1.2000

Třebíč

Západomoravské muzeum v Třebíči

O restaurování

listopad - prosinec 1999

Svět kamenů

11.11.1999 - 30.1.2000

Sumatra 1962

11.11.1999 - 30.1.2000

Třešť

Muzeum Třešť

Vánoční výstava

prosinec 1999 - únor 2000

Turnov

Okresní muzeum Českého ráje

Vánoce ve středověku

listopad - prosinec 1999

Týn nad Vltavou

Městské muzeum

Vánoční výstava

prosinec 1999

Uherské Hradiště

Galerie Slováckého muzea

Návraty II

14.10.1999 - 2.1.2000

Slovácké muzeum

Vzácný pane hospodáři

4.11.1999 - do února 2000

Jana Kubínová - oděvy, hračky

18.11.1999 - do ledna 2000

Uherský Brod

Muzeum Jana Amose Komenského

Jubilejní výstava 100 let muzea

J. A. K. v Uh. Brodě

4.9.1998 - 31.12.1999

Ústí nad Labem

Muzeum města Ústí n. Labem

Madagaskar - svět sám pro sebe

4.11.1999 - do konce února 2000

Čas adventní, čas vánoční

1.12.1999 - 16.1.2000

Plavání v listí

3.12.1999 - 8.1.2000

Ústí nad Orlicí

Městské muzeum

Jarolím Štantejský a jeho učitel

Josef Führich

17.6.1999 - 16.1.2000

Valašské Meziříčí

Okresní vlastivědné muzeum Vsetín -

pobočka Valašské Meziříčí

Moravské nebe - Světci a světičky Boží

v lidové malbě na skle

12.12.1999 - leden 2000

Veselí nad Moravou

Městské muzeum

České animované pohádky

15.11.1999 - 31.12.1999

Vlašim**Muzeum okresu Benešov**

př. Sedláčková, Blažejovi - keramika
prosinec 1999

Vrchlabí**Krkonošské muzeum**

Bejvávalo na horské boudě - fotografie
z počátku století
2.11.1999 - 31.1.2000

Budíř světlo (...z historie svítidel)
15.12.1999 - 28.2.2000

Vsetín**Okresní vlastivědné muzeum**

Léčba výtvarným uměním
14.11.1999 - leden 2000

Vysoké Mýto**Okresní muzeum**

Pohádky, pověsti a báje v díle Hanuše
Schweigera
7.12.1999 - 23.1.2000

Vysoké nad Jizerou**Vlastivědné muzeum**

Výstava betlémů a vánočních zvyků
15.12.1999 - 28.2.2000

Vyškov**Muzeum Vyškovska**

Obrazky na skle
prosinec 1999 - leden 2000
Prodejná výstava obrazů a tapisérií
listopad - prosinec 1999

Zábřeh**Vlastivědné muzeum**

České loutkové divadlo
listopad - prosinec 1999

Zlín**Muzeum jihovýchodní Moravy**

Vánoce v muzeu
2.12.1999 - 6.1.2000
Církevní textilie a liturgické předměty
z 18. a 19. století
9.12.1999 - 30.1.2000
IV. zámecké tříkrálové koštování
6.1.2000

Znojmo**Jihomoravské muzeum ve Znojmě**

Nezbytné drobnosti
1.5.1999 - do prosince 2000
Podyjí našima očima - fotografie pracovníků Správy Národního parku Podyjí
7.10.1999 - do března 2000
Dům umění, nám. T.G.M. 11
Pavel Opočenský - LYŽEBROŽE,
Jiří Šibor - DUPLEX MOBILE
4.11.1999 - 15.1.2000
Rakouská romantická malba 19. stol. - sbírka hrabat Salmů na hradech a zámcích jižní Moravy
25.11.1999 - 15.1.2000

Žatec**Regionální muzeum K. A. Polánka**

Vánoce
28.11.1999 - 31.1.2000

Železný Brod

Muzeum
Kouzlo Vánoc
listopad - prosinec 1999

tem byla estetická hodnota a tedy význam na starožitnickém trhu. Kdybychom předchozí charakteristiku vzali absolutně, mohli bychom mnoho věcí ve sbírkách prohlásit za nehodnotné z hlediska vytváření vědeckého modelu skutečnosti a tedy základního poslání muzea budovat věcnou (autentickou) dokumentaci vývoje přírody a společnosti v daném území jako kulturní reprezentaci dané pospolitosti. Mám obavy, že mnoho muzejníků by uvítalo možnost vyjádřit množství nezpracovaných fondů a tak si ulehčit práci. Ale bylo by to velice nebezpečné počínání, protože bychom mohli nadělat víc škod než užítku v situaci, kdy vlastně nejsme kompetentní posoudit hodnotu předmětů v interdisciplinárním (nikoli jen úzce oborovém či dokonce tématickém pojetí) s tím, že hodnota dokladová pro vědu by měla být doplněna hodnotou prezentační pro výstavní uplatnění. Mám obavu, že většina muzejníků ani ty rozdílné hodnoty nebere v úvahu, takže je asi otázkou delšího vývoje, než se prosadí muzeologické myšlení do té míry, aby se mohlo zaručit kvalifikované hodnocení sbírkových předmětů.

V polovině devadesátých let vypracoval muzeologický kabinet návrhy nového muzejního zákona. V jedné verzi byla velice podrobně probírána otázka vyřazování sbírkových předmětů s odůvodněním nadbytečnosti či neupotřebitelnosti. Velice ostře jsem protestoval v připomínkovém řízení proti zjednodušenému přístupu k vyřazování, jež by mohlo vést k neopustitelným škodám v případě, že by bylo umožněno vyřazovat věci s absencí muzejní hodnoty – ať už faktické či smyšlené – ať už by motivem bylo zredukovat množství sbírek s ohledem na malé možnosti uložení a katalogizace, nebo dokonce možnosti prodat vyřazené věci na starožitnickém trhu. I kdyby získané peníze byly určeny jen na nákup jiných věcí, nebyl by možné zabránit zneužití takového postupu, protože víme z praxe, že zákony platí s výhradami, ale zneužití se nelze nikdy vyhnout. Přiznám se, že jsem tehdy trpěl úzkostnými sny, co by se mohlo stát, kdyby muzejníci či městská správa navrhli rozprodej nepotřebných předmětů, třeba s odůvodněním, že se tím získají prostředky na kanalizaci, nebo něco podobně důležitého! Představoval jsem si, jak by se snadno dalo vypracovat protokolární zdůvodnění toho vyřazení, protože termíny nadbytečnosti či neupotřebitelnosti jsou tak neurčité, že jejich použití může kdykoli vypadat docela zdůvodněně, aby se komisionální návrhy mohly projednávat. Naštěstí jsem neslyšel o žádném případě návrhu na rozprodej nějaké kolekce z muzejních sbírek, protože pře-

vládá obecné mínění, že to co je v muzejních sbírkách, je nezcizitelné!

Jako muzeolog jsem se v mnoha publikovaných statích zabýval pojetím sbírkového předmětu z hlediska nových muzeologických trendů, takže mohu odpovědně prohlásit, že současní muzejníci, kteří při univerzitním studiu neměli možnost si muzeologické myšlení osvojit a v praxi se tím nezabývali, nebudou schopni odpovědně rozhodovat o nadbytečnosti či neupotřebitelnosti kteréhokoli sbírkového předmětu. Jak posuzovat nadbytečnost kteréhokoli artefaktu, který se vyskytuje v mnoha exemplářích, když není jasné, který kus je do budoucna možno uzнат za typ a které jsou variantami typu více méně potřebnými? Ještě problematičtější je posouzení upotřebitelnosti sbírkového předmětu v daném muzeu. Laikové si myslí, že muzeum skladuje v depozitářích stovky či tisíce výtvořů jen proto, že k uplatnění sbírkového předmětu pro vědu – badatelským využitím, nebo výchovu – uplatněním v roli exponátu v expozici či na výstavě – dochází tak zřídka, že konkrétní využití kteréhokoli exponátu – s výjimkou nečetných věcí základního významu, jež jsou exponovány trvale a nezastupitelně – je tak ojedinělé, že se může mluvit jen o nějakém procentu v menších muzeích s desetitisíčovými fondy. Představa, že by se mohly vyřadit multiplikáty – s redukcí na jeden vybraný typ výtvořů – s odůvodněním, že by se tím zjednodušila správa sbírek a omezily na kvantum věcí, jež připadají v úvahu pro expozice a výstavy v krátkodobém přístupu k problému, nebo dokonce že by bylo možno získat peníze na nákup potřebných sbírek, je pro mě děsivá a souhlasím s kolegou Žalmanem, že je to analogie s mluvením o provaze v domě oběšenčově! Netroufám si vůbec odhadnout, kdy budou muzejníci tak muzeologicky vybaveni, aby vůbec mohli o těchto věcech odpovědně uvažovat, protože rizika nesprávných a mylných přístupů jsou až katastrofálně velká. Jsem tedy pro odložení tohoto úkolu na pozdější doby, protože okamžité řešení redukce sbírek z titulu absence muzejní hodnoty, nadbytečnosti a neupotřebitelnosti sbírkových předmětů by mohlo přinést nenahraditelné ztráty kulturního dědictví. Neznamená to však, že bych úvahy o tom absolutně odmítal: jsem si vědom, že bude třeba se těmito problémy zabývat a hledat v dlouhodobém výhledu možnosti odpovědného a plně kvalifikovaného řešení; ale nemůže jít o krátkodobou záležitost, ani o spěšné provádění. Kdokoli se tím bude odpovědně zabývat, zjistí, že jde o problém mnohem složitější, než se na první pohled zdá.

Josef Beneš

Ad. Muzea mezi reálným a virtuálním světem

Náhodou jsem se probíral internetem a na stránkách AMG jsem našel článek pana Josefa Beneše s výše uvedeným názvem (Věstník AMG 4/1999). Protože na většinu věcí, o kterých pan Beneš píše, mám naprosto opačný názor, sepsal jsem okamžitě reakci, která však naštěstí nestihla vyjít. V říjnu se totiž v Praze konala konference Muzea, kulturní dědictví a digitální revoluce, která svým obsahem s diskutovaným článkem více než souvisí. Konference byla velmi zajímavá, mnoho postřehů z ní by jistě stálo za samostatné zveřejnění, nicméně když už jsem jednou reakci psal, pokusím se ji obohatit o nové poznatky.

V úvodu svého článku pan Beneš dělí muzejníky na „vynavače tradičních hodnot“ a moderní odpadlíky, kteří jakoby do muzea vnikli z okolního zlého informačního světa. Celý článek se více méně nese v tomto duchu, závěrem pak je řečeno, že jediným ostrovem v moři zprostředkovaných informací, „komunikačních aparátů a kanálů“, kde se bude možno tvářit v tvář setkat s nefalšovanou realitou, bude muzeum, a to mu zajistí nesmrtelnost. Celý článek působí pak dojmem (ačkoli explicitně to vyřčeno nebylo), že správné muzeum by se mělo od moderní techniky distancovat a zaměřit se pouze na prezentaci autentických objektů. S takto vyřčeným závěrem nelze než nesouhlasit, i když je třeba důrazně předeslat, že i v mém pojetí bude muzeum nadále především vektorem nezprostředkovaných, autentických informací, včetně jejich emotivního náboje. Na druhé straně je třeba vzít v úvahu, že žijeme v informační společnosti (bez hodnocení, zda je to dobře nebo špatně – zkrátka je to tak). A tak jako v jakékoli jiné společnosti i zde platí, že možnost uplatnit se má jen ten, kdo se řídí jejími pravidly. V praxi pro muzeum lze předchozí větu vyložit na následujícím příkladu.

Mnoho lidí „váží cestu do Paříže, aby v přímém kontaktu se vzácným originálem ...“, zkrátka aby viděli Monu Lisu ve skutečnosti. Znovu opakuji, že o síle takového emocionálního zážitku nikdo nepochybuje, a že nelze nahradit reprodukcí v jakékoliv formě. Dokonce nikdo nepochybuje o emocionálním (i naučném) zážitku z návštěvy unikátní výstavy kovářské dílny z 15. století v Okresním Městě, ale zcela zřejmý je rozdíl v počtu návštěvníků, kteří tyto muzejní akce navštíví. Vysvětlení tohoto fenoménu je poměrně triviální – Mona Lisa je dílo notoricky známé, dítě vycházející základní školu o ní určitě

slyšelo, student gymnázia zná autora a průměrně kulturně založený občan si její shlédnutí, pokud k tomu bude mít příležitost, nenechá ujít. V případě výstavy kovářské dílny, byť se sebezácnějšími originály, nastává právě problém informační – lidé se o ní nedozvědí. Jedinou možností, kterou organizátor takové výstavy má, je aktivní sdělování informací potenciálním návštěvníkům. A že k tomu je třeba využít všechny dostupné prostředky, není snad nutně zdůrazňovat. Moderní komunikační media zde tedy slouží k zajištění reklamy v nejširším slova smyslu, včetně jakési přípravy půdy, tj. vzdělávání.

Ono konstatování, že návštěvníci Monu Lisu znají, totiž znamená, že od jejího shlédnutí něco očekávají. Od kovářské dílny něco očekává jenom ten, kdo má nějak jasnější představu o tom, co by taková kovářská dílna mohla být. Proto je rozdíl, zda potenciálním návštěvníkům bude nabídnuta dvouřádková informace na xeroxovaném měsíčním programu muzea, nebo každý den opakovaná barevná a pohyblivá reklama v televizi. Tyto dva body považuji za protilehlé okraje (co se týče ceny a účinnosti) spektra reklamních možností, z nějž je potřeba vybrat pokud možno nejlevnější a neúčinnější variantu. Internet (webové stránky) je takovouto možností zcela bezpochyby, umožňuje předávání obrazové i zvukové informace, která je sice zprostředkovaná, ale stále ještě dostatečně sugestivní, aby vzbudila zájem konzumenta.

Jinou kapitolou využití moderních technologií v muzeích je jejich nasazování v samotných výstavách a expozicích. Nepovažuji tento fenomén za nic svatokrádežného, naopak to lze interpretovat jako zcela normální vývoj oboru. Tak, jako zakladatele našich muzeí v minulém století ani ve snu nenapadlo, že každá vitrina bude mít vlastní elektrické osvětlení, jako naše předchůdce ve 20. letech nenapadlo, že i nejmenší výstav-

Pozvánka na výstavu

**Měšťanský pivovar a Plzeň
1918 – 1945**

**Škodovka a Plzeň
1918 – 1945**

**Muzeum Škoda a Pivovarské
muzeum Plzeň
od 1. prosince 1999
do konce února 2000**

Výstavu Měšťanský pivovar a Plzeň 1918 – 1945 lze rozdělit do dvou částí. V první části shrnuje život Plzeňanů v letech 1918 – 1945. Na výstavě lze shlédnout fotografie zachycující kulturní život té doby, sportovní aktivity, zájmové činnosti, skauty, turistický oddíl apod. Pozornost je věnována také významným událostem jako je např. přelet Zeppelinu nad Plzní nebo 40. výročí tramvají v Plzni. Období zahrnuje i krušná léta protektorátu a okupace, která jsou dokumentována snímky z německých vojenských slavností. První část končí náletem na Plzeň a následným osvobozením.

Ve druhé části si diváci mohou prohlédnout, jak se ve stejných letech vyvíjel Měšťanský pivovar. Důraz je kladen na nové stavby a vybavení. Právě v otázce nových strojů dodaných do Měšťanského pivovaru se výstava prolíná se současně probíhající výstavou v Muzeu Škoda, protože Škodovy závody byly jedním z velkých dodavatelů zařízení Měšťanského pivovaru.

Výstavu fotografií a dokumentů mají návštěvníci možnost shlédnout v rámci prohlídky muzea. Fotografie pocházejí z depozitáře Pivovarského muzea, archivu Plzeňského Prazdroje a. s., archivu Škoda a. s. a Národopisného oddělení Západočeského muzea v Plzni.

- dle zaslaných materiálů

Vůně a šperk

**Muzeum Kroměřížska – Galerie
v podloubí
11. listopadu 1999 – 2. ledna 2000**

Představovaná kolekce flakónů a miniatur parfémů světových značek a umělecky zpracovaného českého granátu ve špercích chce návštěvníky uvést do světa krásných a rozmanitých tvarů a barev a poskytnout tak nevsední estetický zážitek.

První část výstavy představuje klenot každé vůně – flakón – v jeho různých podobách. Po malé ukázkě antických balsamatií pro uchovávání parfémů a vonných olejů může návštěvník zhlédnout historické flakóny původem z moravských zámků Lešná, Lysice, Jaroměřice nad Rokytnou a Rájec nad Svitavou, dále pak reklamní flakóny a sbírku miniatur zapůjčených kosmetickými firmami i soukromými sběrateli.

Část výstavy s názvem Šperk

seznamuje s proměnami kamenářského zpracování českého granátu a jeho následného zlatnického využití v období od 18. století do současnosti. Je zde instalována kolekce granátových šperků zapůjčená z Moravské galerie v Brně a menší soubor soudobého šperku s českým granátem ze sbírek Okresního muzea Českého ráje v Turnově. Tento moderní šperk byl získán od autorů, kteří se účastnili mezinárodních šperkařských sympozií pořádaných v Turnově. Zastoupeny jsou také exponáty z vlastnictví soukromých sběratelů. Návštěvníci si mohou prohlédnout i výtvarné návrhy šperků s českým granátem, zpestřením je též instalace dobového oděvu z počátku 19. století.

Po dobu trvání výstavy bude možno v Muzeu Kroměřížska zakoupit granátové šperky, parfémů a miniaturní parfémů za velmi příznivé ceny.

- dle zaslaných materiálů

Hračka jako vánoční dárek

Okresní muzeum Chrudim
2. prosince 1999 – 2. ledna 2000

Hračky tvořily součást dětského světa a odrážely dobové kulturní prostředí. Byly miniaturizovanými replikami předmětů denního života. Hračky pocházely z různých zdrojů. Od jednoduchých, vlastnoručně zhotovených, až po hračky vyráběné řemeslníky a specialisty. Do 17. století byly zhotovovány jen příležitostně. V tomto století vznikají první dílny zaměřené pouze pro výrobu hraček. Tradičními středisky výroby bylo Holandsko, Německo, Čechy, Rakousko, Švýcarsko, Francie. Vrcholem výroby dětské hračky je konec osmnáctého století a století devatenácté. Hračky tohoto období hýří fantazií, dokonalým detailním zpracováním a funkčností. Toto zboží se do našich zemí ve značném množství dováželo.

Počátkem 20. století však výroba hraček ztrácí umělecko-řemeslnický charakter a stává se více strojově vyráběným zbožím. Jako materiál se používá především keramika, porcelán, hračky jsou z plechu, textilu, dřeva.

Dřevěné hračky soustružené a malované pocházejí z několika lokalit v Čechách: Stašov, Hlinecko, Příbram, Krušné hory, Praha aj.

Nejčastější hračkou typickou pro děvčata byly panenky. Ty rozlišujeme podle použitého materiálu při výrobě hlavičky. Nejzajímavější jsou ručně malované hlavičky porcelánové nebo biskvitové, s lidskými vlasy. Dalšími materiály k výrobě hlavičky byly kaučuk, celuloid a vinyl. Tělíčko bylo ze stejného materiálu jako hlavička, často z plátna s dřevěnými končetinami, z kůže, textilu, sádry. V lidovém prostředí byly panenky velmi jednoduché z dřevěk či hadříků, soustružené. Tato hračka měla vychovávat děvčata k roli ženy – matky.

Do dívčího světa pak náležely i

ni siň bude ozvučená, tak ani našim nástupcům (a troufám si tvrdit, že ani našim současným návštěvníkům mladší generace) nepřijde divné, že na výstavě kromě kovářského kladiva najdou i několik videí a interaktivních monitorů. Kdyby tomu tak nebylo, bylo by to jen ke škodě celku.

Navíc v našich muzeích existuje dlouhá řada sbírkových předmětů, které z jakéhokoliv důvodu nelze v současnosti vystavit (jen namátkou mě napadají důvody finanční, bezpečnostní, nutnosti speciální ochrany sbírkového předmětu, speciální předměty – příliš malý okruh zájemců, atd.). Nevidím jediný důvod, proč by toto obrovské kulturní bohatství mělo hnit v nepříliš vhodných depozitářích, když dnes existuje možnost jejich levné a trvalé prezentace. Na čtenáři již nechám posouzení, zda je lepší neprezentovat tyto předměty vůbec, ne-

bo využít moderních technologií s vědomím, že příjemce bude ochuzen o „ten emotivní náboj, který je v autentickém díle obsažen“.

Nechal jsem se ale unést planým teoretizováním, původním záměrem bylo sepsání vize moderního muzea, jak by mohlo vypadat za 10 let, 100 let, nebo třeba příští rok. V takovémto příkladu jsem chtěl uvést do praxe (byť pouze virtuální) některé postřehy ze zmíněné pražské konference. Postupně vznikající poznámky k tomuto počínání však již přesáhly 2 hustě popsané listy papíru, takže jsem opět přehodnotil svůj záměr, své příspěvky rozdělím a v příštím čísle Věstníku nabídnu postřehy obyvatele Okresního Města, který přichází do svého Muzea na výstavu o kovářské dílně z 15. století.

Zdeněk Vermouzek

Proč má slovo „muzeum“ stále pro mnoho lidí mírně pejorativní nádech

Zúčastnil jsem se před časem veřejného slyšení v Senátu Parlamentu České republiky ve věci návrhu zákona o Památníku doby nesvobody. Návrh zákona předkládá skupina poslanců a pro následující úvahu není podstatné, o čem by měl zákon být. Jen tolik, že předpokládá založení instituce dokumentující období 1939-1989 a v návrhu zákona jsou vymezeny její činnosti. Vesměs jde o činnosti muzejní. Proto jsem ve svém diskusním vystoupení navrhl, aby název „památník“ byl změněn na „muzeum“, právě z uvedených důvodů. K tomuto návrhu se - víceméně - připojil i přítomný ředitel Slezského zemského muzea v Opavě PhDr. Jaromír Kalus. Několik dalších diskutujících z řad senátorů i hostů s naším návrhem nesouhlasilo a argumentace byla velmi zarážející. Vyplynulo z ní, že pod pojmem „muzeum“ si představují pasivní a veskrze konzervativní instituci, která sice sbírá a možná odborně zpracovává doklady, ale nedokáže je přitažlivě prezentovat, a už vůbec ne na moderních médiích, t.j. zejména na CD-Romech, internetu apod. Že sebrané doklady jsou v muzeu „mrtvé“, těžko dosažitelné badatelům, že i způsob jejich získávání je málo „ofenzivní“. Z diskuze vyplynulo, jakoby ta pasivita a neschopnost využívat moderní média byla už vlastně zakódovaná v samotném názvu „muzeum“, a proto, má-li se zřídit opravdu moderní instituce, musí se jmenovat jinak.

Lze jistě polemizovat s tím, nakolik zastánci takového názoru mají či nemají pravdu, mnohem závažnější je však to, že takové názory mají. Měli bychom se ptát PROČ. Může to být tím, že „na tom něco je“. Víme

ale, že muzea připravují celou řadu dobrých expozic a výstav, víme, že i digitalizace není pro mnohá muzea něčím neznámým, že připravují i řadu kvalitních publikací. Můžeme říci, že mnozí z těch, kdo pokládají muzea za „mrtvé instituce“ byli naposledy v muzeu se školní výpravou v expozici „budování socialismu“. Zase se ale musíme ptát PROČ. Proč nenašli důvod přijít znovu, a proč nevědí, že muzea již používají moderní způsoby prezentace a zpracovávání sbírek. Můžeme říci i to, že podobné názory vycházejí z „tradičního“ pohledu na muzeum, který lze měnit pouze v horizontu mnoha let. Měli bychom se ale ptát, ZDA JSME UŽ ZAČALI. On totiž ten „tradiční“ pohled na muzeum velmi ztěžuje např. jednání o nové legislativě, o reformě veřejné správy, jednání o prioritách ve financování atp. Což třeba začít právě u senátorů a poslanců. Každý z nich je přece „odněkud“ a je proto zarážející, že zřejmě buď dosud nenavštívil muzeum ve svém volebním okrsku, že neví, co toto muzeum dělá, jaké metody prezentace užívá ..., anebo se zúčastnil jen třeba nějaké vernisáže, ale o samotné práci muzea se nic nedozvěděl. Obávám se, že pohled na muzea, jaký byl prezentován i na zmíněném veřejném slyšení v Senátu, souvisí s obecnějším problémem oslovení veřejnosti, o kterém se sice často mluví, ale praktických činů se stále nedostává. Pořád se nějak předpokládá, že „každý vzdělaný člověk přece musí vědět, o čem je muzeum“. Pravda je ale, bohužel, zřejmě jiná. Osobně se s tím setkávám např. při jednáních o návrhu zákona o ochraně sbírek muzejní povahy, při nichž zjišťuji, že lidem, kteří nakonec o osudu

zákona spolurozhodují, vůbec není jasné, co jsou to vlastně „muzejní sbírky“. Mnozí si pod tímto pojem představují pouze „umělecké předměty“ či „archeologické střepy“ a velmi se diví, že se jedná také např. o sbírky botanické, paleontologické, o archiválie, dokumenty všedního dne nejen sto a více let staré, fotografie atp. Větší „ofenzivnost“ muzeí zaměřená na změnu vnímání muzea skutečně chybí. Chybí vědomí, že doklady ne-

jsou v muzeu pro odborné pracovníky, ale pro lidi - a jsou jim kdykoliv k dispozici, samozřejmě za určitých podmínek. Že pro lidi nejsou někdy ani tak důležité ty doklady samotné, ale poznatky o přírodě a společnosti, které z nich lze vyčíst a vyčíst je dokáží pouze odborní pracovníci a právě ti v muzeích jsou. Někde je prostě „zakopaný pes“ a bylo by dobře ho rychle nalézt.

Jiří Žalman

Muzea a veřejnost

Výzkum účastníků 4. veletrhu muzeí, který se konal Třebíči ve dnech 26. - 28. 5. 1999

V Západoomoravském muzeu v Třebíči se již po čtvrté konal veletrh muzeí. Pořadatelé již tradičně byly Západoomoravské muzeum v Třebíči a Muzeum Těšínska z Českého Těšína. Veletrh se konal pod záštitou ministra kultury České republiky Pavla Dostála, Okresního úřadu v Karviné, Okresního úřadu v Třebíči, Českého výboru ICOM a Asociace českých a moravskoslezských muzeí a galerií.

V průběhu veletrhu provedl Mezinárodní institut marketingu, komunikace a podnikání (IIMCE) v Brně ve spolupráci se Západoomoravským muzeem a Muzeem Těšínska výzkum návštěvníků a vystavovatelů formou dotazníkového šetření. Výzkum byl zaměřen na úlohu muzeí ve společnosti. Všichni návštěvníci veletrhu i jeho doprovodných akcí obdrželi při prezenci dotazník a byli požádáni, aby jej při odchodu z muzea odevzdali vyplněný. Dotazník také dostali hned první den konání veletrhu všichni vystavovatelé, od nichž byl poslední den vyplněný formulář sesbírán. Celkem jsme získali 146 vyplněných dotazníků, do zpracování jich po kontrole bylo zařazeno 137, z toho 44% tvořily dotazníky od vystavovatelů a 56% od návštěvníků. Za velmi zajímavou považujeme skutečnost, že přestože byl výzkum zaměřen především na pracovníky muzeí (a jim by měly sloužit i zjištěné výsledky), plných 65% návštěvnických dotazníků vyplnili lidé, kteří pracují mimo muzea, především ve sdělovacích prostředcích, ve veřejné správě a v archívech.

Celkem tento veletrh navštívilo 824 osob, získaný vzorek respondentů, kteří využili možnosti vyjádřit se k poslání muzeí v současnosti tedy tvoří 18% z celkového souboru.

Muzeí, která na veletrhu vystavovala bylo 41 a představily se také dvě firmy jejichž činnost s prací muzea souvisí. Řada dalších firem se představila v rámci doprovodného programu, jednak prezentací při výstavě Jak vystavovat archiválie a také dalšími prezentacemi v průběhu

veletrhu.

V následujícím textu postupně probereme jednotlivé otázky dotazníku a zaměříme se na sledování případných rozdílů či souvislostí mezi odpověďmi návštěvníků a vystavovatelů, mezi odpověďmi pracovníků jednotlivých typů muzeí a případně i další zjištěné souvislosti.

Charakteristika návštěvníků a vystavovatelů

Celkem 57% z celkového počtu dotázaných uvedlo, že pracují v muzeu a 43% respondentů v muzeu nepracuje. Samozřejmě v případě vystavovatelů jsou dotázání mnohem častěji (80%) zaměstnanci muzeí, s výjimkou představitelů dvou soukromých firem, které se také na veletrhu prezentovaly.

Postavení v muzeu

Nejčastěji se jednalo o odborné pracovníky muzeí (25%) a o vedoucí pracovníky či ředitele (35%). Návštěvníci byli častěji vedoucí pracovníci a ředitelé, vystavovatelé jsou naopak častěji zaměstnání jako odborní pracovníci.

Funkce v muzeu

Celkem 40% dotázaných byli odborní pracovníci (archeolog, numismatik, etnograf, historik, apod.) a 23% tvořili zaměstnanci pro práci s veřejností.

Typ instituce, ze které dotazovaný pochází

Většina dotázaných vystavovatelů (88%) pocházela ze státních, okresních či městských muzeí. Lidé z městských muzeí také velmi často přicházeli pouze jako návštěvníci - zřejmě je účast na veletrhu právě pro tato malé muzea velmi nákladná, ale zajímavá. Návštěvníci byli především z organizací mimo oblast muzeí nebo přišli soukromě, z čistě osobního zájmu.

další předměty související s atmosférou domácnosti. Byly to domečky a pokojíčky pro panenky, které byly kopiemi skutečných domů s množstvím detailů, uvnitř s miniaturním interiérem a nádobíčkem. Vyráběny byly především různé typy pokojíčků, kuchyní, obchodů, škol aj.

Doménou chlapců pak byla hra na vojáky. Snem mnoha kluků a vytuženým dárkem pod vánočním stromčkem pak byl cínový voják. Jejich obliba dostupovala vrcholu v 2. polovině 19. století (vyráběny ze slitiny olova a cínu) a přetrvávala do 1. poloviny 20. století. Vojáči se vyráběli v různých velikostech i provedeních jako přesné kopie soudobých i historických vojáků. Kromě klasických cínových vojáků se vyráběly figurky ploché, odlévané v břidlicových formách. Vojáči se vyráběli i z dalších materiálů (dřevo, papír). Před 1. světovou válkou byly vyráběny též z celulódu a po 1. světové válce i z jiných umělých hmot.

Další významnou skupinou hraček jsou hračky mechanické. Dominantní postavení v mechanických hračkách zaujímají vláčky. První vláčky určené ke hře se vyráběly ze dřeva po roce 1840. Kolem roku 1870 se pak k jejich výrobě jako hlavní materiál používal plech. Tyto výrobky se podobaly skutečným předlohám a byly poháněny pérem. Dražší pak měly funkční parní stroj. První elektrický vláček se objevil roku 1900 na světové výstavě v Paříži. Vláčky byly vyráběny nejdříve ze dřeva, později z mosazného, pak pocínovaného plechu, později se objevuje zinková kompozice.

Vynikající byly německé výrobky z let 1895 - 1945. Tyto hračky se staly vzory pro další výrobce i v ostatních zemích. V Čechách kolem roku 1930 to byla firma HELLER a SHILLER značka HUSH v Horním Litvínově. V Polici nad Metují pod značkou MERKUR vyráběla firma INVENTOR.

Mezi oblíbené hračky dětí patří miniatury zvířátek zhotovované z různého materiálu (dřevo, hlína, kůže, textil, těsto, sádra aj.). Od počátku 20. století se rozvíjí průmyslová výroba textilních zvířátek, z nichž nejpopulárnější byl plyšový medvídek.

M e z i

dárky patřily stavebnice a skládky. Základem stavebnic byly kostky, hranoly, které se daly kombinovat. Vyráběny byly stavebnice dřevěné, papírové, kovové, z dílců spojovaných kuličky nebo šroubky, ze kterých se daly konstruovat rozmanité celky.

Nešmíme opomenout ani sportovní a společenské hry. Tyto hračky

bývaly zaměřeny k pěstování zručnosti a důmyslu (kuželky, kuličky, káča, brusle, lyže aj.). Společenské hry mají starou tradici (hra v kostky, šachy, dáma, domino, vrhcáby aj.).

Další skupinou hraček byly hračky zvukové a optické. Nejjednodušší vznikaly z přírodních materiálů doma i v řemeslných dílnách (chrastítka, zvončky, píšťalky, trumpetky, frkačky). Vyráběly se i dětské hudební nástroje (housle, píšťalky aj.). Mezi optické hračky můžeme řadit jednoduché stínohry, kaleidoskop, stereoskop, různé projekory „laterna magika“.

Cílem výrobců hraček bylo podpořit u dětí chuť si hrát s jejich výrobkem. Jejich časté užívání a křehkost bylo však příčinou jejich rychlého zániku. Staré hračky jsou proto stále vzácnější a stávají se vyhledávaným artiklem sběratelského zájmu.

- dle zaslaných materiálů

Slovenské loutkové divadlo – 50 let profesionální činnosti

*Muzeum loutkářských kultur
Chrudim – Mydlářovský dům
26. ledna 2000 – 29. ledna 2001*

„Slovenské loutkové divadlo - 50 let profesionální činnosti“ - takový název nese jedna z nově připravovaných výstav, kterou pořádá Muzeum loutkářských kultur v Chrudimi společně s bratislavským Divadelným ústavem v prostorách svého Mydlářovského domu a nad níž převzal záštitu ministr kultury ČR Pavel Dostál.

„Expozícia zachytáva niektoré rozhodujúce fázy vývinu slovenského profesionálneho bábkárstva, ako sa prejavovali v scénografickej podobe od vzniku divadiel v Žilíně (1950), Nitre (1951), Bratislave (1957), Košiciach (1959) a v Banskej Bystrici (1960) až do súčasnosti. Upozorňuje na tradície slov. kočovného bábkárstva (rodina Anderlovcov) a obľúkom sa vracia k činnosti dnešných súkromných divadiel a skupín. Prostredníctvom scénických návrhov, bábok, masiek, makiet, scénických prvkov, plagátov a fotografických materiálů, dostáva návštevník výstavy obraz o päťdesiatročnom vývine slovenského bábkárstva.“ Tolik píše o výstavě jeden z jejích autorů Vladimír Predmerský.

Vernisáž se koná 26. ledna 2000 a její součástí bude představení Tradičního bábkového divadla Antona Anderleho z Banské Bystrici nazvané „Najmenší cirkus na svete“, které potomek legendárního slovenského loutkářského rodu odehraje nejen při vernisáži, ale dále ještě několikrát v Chrudimi a v Hlinsku jako pozvánku na jmenovanou výstavu. Tu pak mohou návštěvníci Muzea loutkářských kultur vidět až do 29.1.2001.

Alena Exnarová

Přehled č. 1: Jakou instituci na veletrhu zastupujete?

muzeum zřizované MK ČR	13%
muzeum okresní	20%
muzeum městské	24%
muzeum soukromé	1%
muzeum podnikové	2%
jiná instituce	19%
osobní zájem, soukromě	21%

Četnost účasti na veletrhu

Více než polovina dotázaných se veletrhu účastní již poněkolkáté (59%) a 41% respondentů bylo na veletrhu muzei poprvé. Vystavovatelé častěji přicházejí na veletrh opakovaně (73%). Tyto i bezprostředně následující výsledky naznačují, že akce je zřejmě třídním happeningem především pro vystavovatele.

Aktivity, kterých se na veletrhu účastní

Celkem 39% dotázaných se účastní pouze veletrhu, 33% má naopak zájem o veletrh a všechny doprovodné aktivity a 28% dotázaných se účastní veletrhu a pouze určitého vybraného doprovodného programu. Přesnější údaje podává následující přehled:

Přehled č. 2: Na veletrhu se zúčastníte

veletrhu a všech doprovodných akcí	33%
veletrhu a pouze slavnostního zahájení	16%
veletrhu a konference o legislativě	4%
veletrhu a konference o archivech	8%
pouze veletrhu	39%

Mezi vystavovateli a návštěvníky se objevily rozdíly. Vystavovatelé se na veletrhu účastní doprovodných akcí (57%), zatímco návštěvníci naopak chodí pouze na veletrh (52%). Obecně však platí, že většina dotázaných se účastní veletrhu a všech nebo vybraných doprovodných akcí (61%). **Doprovodné akce mají tedy z hlediska návštěvnosti velký význam.**

Co dotázaní od účasti na veletrhu očekávají?

Následující přehled ukazuje s jakými očekáváními dotázaní na veletrh přijeli.

Přehled č. 3: Co si od účasti na veletrhu slibujete?

1. navázání spolupráce, nové kontakty	42 krát,
2. informace, novinky	42 krát,
3. nové podněty, konzultace, zkušenosti	30 krát,
4. prezentace, propagace, zviditelnění	11 krát,
5. předjednání výstav	4 krát,
6. relaxace, nevšední zážitek	3 krát.

Vystavovatelé mají častěji než návštěvníci naopak hledají nové informace o možnostech turistických cílů, o oblastech svých sběratelských koníčků nebo rozšíření svých znalostí pro školu.

Toho je třeba využít při propagaci veletrhu (orientovat se také na sběratele, soutěže pro školy, apod.).

Spokojenost na veletrhu

Největší spokojenost byla se získanými informacemi a poznatky (76%) a také s nabídkou vystavovatelů (73%). Horší to bylo pokud jde o zájem návštěvníků, tam bylo spokojeno pouze 61% dotázaných. Vysoká spokojenost byla s **odbornou úrovní doprovodného programu**. Odečteme-li ty respondenty, kteří se doprovodného programu neúčastnili a tudíž nejsou schopni mluvit o jeho kvalitě, pak s ním bylo spokojeno dokonce **90% dotázaných**.

(Viz tabulku na následující straně)

Vystavovatelé byli o něco málo častěji nespokojeni se zájmem návštěvníků, a naopak spokojenější jsou s navázanými kontakty.

Nespokojenost na veletrhu

V tomto případě rozlišíme nespokojenost vystavovatelů a návštěvníků.

Nespokojenost vystavovatelů

V následujícím přehledu uvádíme četnost konkrétních připomínek, které k veletrhu měli vystavovatelé.

Přehled č. 4: Uvedte s čím jste byl na veletrhu nespokojen - vystavovatelé

1. malá návštěvnost veřejnosti	8 krát,
a cestovních kanceláří	
2. špatné větrání výstavních ploch	2 krát,
3. malá účast muzeí	2 krát,
4. špatná akustika přednáškového sálu	2 krát,
5. termín konání	2 krát,

malý zájem médií,

nízká úroveň vystavovatelů,

zmatky při ubytování,

nedodržení začátku některých programů.

Nespokojenost návštěvníků

Tak jako v případě vystavovatelů uvádíme nyní připomínky návštěvníků veletrhu.

Tabulka č. 1: Jak jste byl na veletrhu spokojen?

	velmi spokojen	spíše spokojen	spíše nespokojen	velmi nespokojen	nevím
se zájmem návštěvníků	22%	39%	11%	3%	25%
s odbornou úroveň doprovodného programu	26%	28%	6%	0%	40%
s navázanými odbornými kontakty	29%	37%	5%	1%	28%
se získanými informacemi a poznatky	40%	36%	6%	2%	16%
s nabídkou vystavovatelů	34%	39%	10%	3%	14%

Přehled č. 5: Uvedte s čím jste byl na veletrhu nespokojen - návštěvníci

1. nepřítomnost vystavovatelů na stáncích 5 krát,
  2. málo vystavovatelů (muzeí) 3 krát,
  3. málo prostoru pro diskusi a její úroveň 2 krát,
  4. malá publicita 2 krát,
  5. špatné větrání 2 krát,
- chybí veřejnost,
nic mi to nedalo.

Vidíme, že v obou případech by účastníci přivítali vyšší návštěvnost, ale uvedli i drobné konkrétní věci, které jim na veletrhu vadily. Zajímavé je, že v případě, kdy měli odpovídat, co je na veletrhu zaujalo, s čím byli spokojeni, byly jejich odpovědi mnohem četnější než v případě, kdy uváděli, že byli nespokojeni.

Lze tedy říct, že klady účasti na veletrhu převažují nad nedostatky.

Hlavní cíl účasti na veletrhu

Opět jsme odpovědi rozdělili do dvou skupin, protože se mezi názory vystavovatelů a návštěvníků objevily mírné rozdíly.

Cíle vystavovatelů

Jako hlavní cíl své účasti na veletrhu dotázání vystavovatelé nejčastěji uváděli prezentaci muzea.

Přehled č. 6: Hlavní cíle účasti na veletrhu - vystavovatelé

1. prezentace muzea 43 krát,
2. navázání a upevnění odborných kontaktů 26 krát,
3. hledání nových forem muzejní práce 21 krát,
4. předjednání výměn výstav a exponátů 16 krát,
5. budování image obce, města, regionu 7 krát.

Budování image obce, města či regionu jako cíl na veletrhu častěji než ostatní uvádí městská a podniková muzea, méně často okresní a nejméně státní.

Cíle návštěvníků

Návštěvníci veletrhu narozdíl od vystavovatelů přicházejí na veletrh

především navazovat a upevňovat odborné kontakty.

Přehled č. 7: Hlavní cíle účasti na veletrhu - návštěvníci

1. navázání a upevnění odborných kontaktů 38 krát,
2. jiné cíle (sběratelé, studenti, novináři) 24 krát,
3. hledání nových forem muzejní práce 20 krát,
4. budování image obce, města, regionu 9 krát,
5. prezentace muzea 7 krát.

Vidíme, že v obou případech dotázání společně preferují odborné kontakty a hledání nových forem muzejní práce, vystavovatelé pak samozřejmě kladou největší důraz na prezentaci jejich muzea.

Z tohoto pohledu jsme také pečlivě sledovali způsob prezentace jednotlivých muzeí. Domníváme se, že v budoucnu by bylo vhodné věnovat tomuto tématu více pozornosti. Prezentace většiny muzeí byla velmi nevýrazná, zahlcovala návštěvníka množstvím informací, ve kterém se jen těžko orientoval, nebylo čeho se zachytit. Většinou chybělo něco natolik poutavého, co by se návštěvníkovi vrylo do paměti, nutilo ho k zamyšlení i později, vyburovalo jej k tomu, že se na památku nebo muzeum pojede podívat.

Muzea by před účastí na veletrhu měla mít jasné, co a komu chtějí prezentovat a jakým způsobem to budou prezentovat. Možná by bylo užitečné, aby tyto podmínky byly součástí celkové režie veletrhu. Ta by vždy v určitém roce zaměřila prezentaci k určitému tématu (expoze, aktivity, výstavy, události, osobnosti, obec - město - region) a například formou návštěvnícké ankety na závěr veletrhu vyhodnotila nejpůsobivější způsob prezentace. I to by možná sloužilo ke zvýšení návštěvnosti i zájmu novinářů a zefektivnilo účast muzeí na veletrhu.

Bylo těchto cílů dosaženo?

Následující přehled nám ukazuje jaké bylo celkové rozložení odpovědi pokud jde o splnění očekávání.

Znamení doby – Plakát zemí střední a východní Evropy 1945 – 1995

Moravská galerie v Brně – Pražákův palác

17. listopadu 1999 – 30. ledna 2000

Již deset let dělí Evropu od pádu totalitních režimů. Výstava nás vrací prostřednictvím plakátu do časů, které této změně předcházely, a zároveň nám umožňuje i srovnání s projevy vizuální komunikace v prvních pěti letech hledání demokratické cesty. Osm tématických okruhů výstavy plakátu charakterizuje předchozí režim ve všech podobách a vývojových fázích. Oficiální i neoficiální pohled kontrastuje s dnešním výrazem a vybízí k zamyšlení. Prezentovaný soubor je výsledkem čtyřletého mezinárodního výzkumu. Ve zúžené podobě se s ním seznámí diváci v Anglii. K výstavě bude manchesterským univerzitním nakladatelstvím vydaná i rozsáhlá publikace.

Od gotiky k renesanci (Výtvarná kultura Moravy a Slezska 1400 – 1550)

Moravská galerie v Brně - Mistodržitelství palác

Výstavou Od gotiky k renesanci, která se koná pod záštitou prezidenta České republiky Václava Havla, vrcholí významná etapa badatelské práce na náročném výzkumném projektu, započatém v roce 1996. Na jeho realizaci úzce spolupracovaly tři instituce – Moravská galerie v Brně, Muzeum umění v Olomouci a Slezské zemské muzeum v Opavě.

V rámci uvedených výstav je veřejnosti předkládáno několik stovek exponátů v široké oborové rozmanitosti – od deskové malby, knižního malířství, plastiky po umělecké řemeslo (zlatnictví, sklo, textil, keramika, nábytek, zbraně). Svým záměrem na další disciplíny – architekturu, nástěnnou malbu, pečetí, mince apod. je výstava Od gotiky k renesanci pokusem o dosud nejsouhrnnější prezentaci materiální kultury tohoto významného umělecko-historického teritoria v období pozdní gotiky a nástupu renesančního názoru. V brněnské části výstavy si zvláštní pozornost jistě zaslouží kamenná socha sv. Kateřiny z Jihlavy z období tzv. krásného slohu, tj. z doby kolem roku 1400, považovaná za dílo Mistra Krumlovské madony, iluminované rukopisy moravského původu zapůjčené z Národní knihovny ve Vídni nebo cyklus deskových maleb tzv. Svatojakubského oltáře, připsaných Mistru rajhradskému. Vedle sbírek řady muzeí, galerií, knihoven, archivů u nás i v zahraničí jsou představeny exponáty z církevního

i soukromého majetku. Desítky děl byly restaurovány, mnohé z nich byly vysloveně zachráněny před zkázou.

Věříme, že výstava Od gotiky k renesanci, spolu s celou řadou doprovodných programů (např. výstava restaurátorů), přinese návštěvníkům zajímavý pohled na moravskoslezský region a pomůže tak zacelit jednu z citelných mezer v jeho poznání. I když je gotika především uměním církevním, svou nadčasovostí má co sdělit i současnosti.

- dle zaslaných materiálů

Modrotisk – krása našich babiček

Regionální muzeum
v Jílovém u Prahy

Nejrůznější úpravy tkanin používá lidstvo odnepaměti. Koncem 18. století se vedle starších technik rozšířil v českých zemích i tisk negativní – modrotisk – kdy se na látku vytiskne vzor před modrým nabarvením zvláštním krycím přípravkem zvaným rezerva (nebo-li pap), který zabrání zabarvení látky na místech vzoru. Takto vzniklý negativní ornament působí na látce daleko bohatěji než řídký tisk pozitivní a tmavší půda – podklad látky, se chrání lépe před opotřebením a stárnutím než při tisku pozitivním. Tyto vlastnosti, založené na užitečnosti a kráse zároveň, byly příčinou obliby modrotisku, který dokázal částečně nahradit nákladné vytkávané a vyšívávané vzory. Negativní tisk byl ve světě oblíben již po roce 1680. Mezi prvními výrobci takové látky byly dílny v Holandsku a Německu. Tyto dílny šířily i módu modré barvy, která souvisí s módou čínského porcelánu. Tisku samému se říkalo tisk porcelánový nebo indický, finančně přístupné bylo modré barvivo – indigo.

Velkého rozvoje u nás dosáhla ruční výroba modrotisku koncem 19. století, kdy modré tkaniny s bílým nebo barevným vzorem pronikaly do nejširších lidových vrstev. Používaly se nejen pro zhotovení částí oděvů, ale i pro doplnění interiéru a vybavení bytového zařízení. V Čechách, kde byl již krojový vývoj u konce, se uplatnil na pracovních šatech a zástěrách, v některých částech Moravy, hlavně na Valašsku, se stal typickým znakem kroje – šily se z něj hlavně zástěry, a to i slavnostní. Modrotiskové dílny byly v každém městě, nejdéle se udržely v chudších krajích, kde nalézaly trvalé odbytiště.

Výstava seznámí návštěvníky nejen s ruční výrobou modrotisku, formami, vzorníky a finálními výrobky, ale i s využitím modrotisku v současné módě. Technologii výroby zapůjčilo Městské muzeum v Bruntále a firma rodiny Danzingerů z Olešnice na Moravě. Další exponáty poskytlo Národopisné oddělení NM v Praze, Modrotisková dílna rodiny Danzingerů, Textilní muzeum Ti-

Přehled č. 8: Dosáhli jste vytčeného cíle?

rozhodně ano	34%
spíše ano	39%
spíše ne	10%
rozhodně ne	3%
nevím	14%

Výsledek je na první pohled lichotivý, většina dotázaných se domnívá, že dosáhli svého cíle (73%).

Vystavovatelé tedy přicházejí především prezentovat svoje muzeum, ale není jim zcela jasné, jak konkrétně zjistit efektivitu této prezentace, v čem konkrétně prezentace spočívá a jak měřit její úspěšnost. I to je významný problém, nad kterým by bylo dobré se do budoucna zamyslet. Nebyly zjištěny výrazné rozdíly mezi hodnocením návštěvníků a vystavovatelů.

Příští účast

Celkem 83% dotázaných je rozhodnuto zúčastnit se i příštího veletrhu muzeí. Následující přehled uvádí podíl jednotlivých odpovědí.

Přehled č. 9: Zúčastníte se příštího veletrhu?

rozhodně ano	26%
spíše ano	54%
spíše ne	7%
rozhodně ne	2%
nevím	11%

Vystavovatelé opět o něco málo častěji než návštěvníci odpovídali "nevím".

Organizace veletrhu

Většina dotázaných (55%) se domnívá, že i do budoucna by tento veletrh měla zajišťovat muzea v Třebíči a Českém Těšíně. Dalších 22% respondentů by organizací veletrhu svěřilo Asociaci muzeí a galerií. Mezi odpověďmi vystavovatelů a návštěvníků nejsou téměř žádné rozdíly.

Poslání muzea

Pořadí jednotlivých činností vyjadřujících poslání muzea se u návštěvníků a vystavovatelů téměř neliší, proto v tomto případě nebudeme tyto dvě skupiny uvádět zvlášť. Jediný rozdíl mezi návštěvníky a vystavovatelé spočívá v tom, že návštěvníci jsou v hodnocení o trochu zdrženlivější a trochu častěji odpovídají "nevím".

Přehled č. 10: Poslání muzea

1. spravuje a doplňuje sbírkové fondy	92%
2. prezentuje svoji badatelskou činnost a sbírkový fond formou expozic	88%
3. organizuje a provádí badatelskou činnost	87%
4. připravuje osvětové a vzdělávací aktivity	83%
5. poskytuje badatelské a expertní služby	82%
6. posiluje identitu obyvatel, pomáhá propagaci	79%
7. je centrem společenského života v místě	64%
8. zajišťuje státní správu	16%

Největší rozdíl mezi návštěvníky a vystavovatelé byl v případě hodnocení muzea jako centra společenského života v místě. Zatímco 77% vystavovatelů (tedy muzejníků) se domnívá, že muzeum je centrem společenského života, z návštěvníků jej za centrum společenského života považuje jen 53%.

Pro zajímavost, při výzkumu návštěvníků komerčních výstav ve Veletržním paláci v Praze, kdy na anketu odpovídali návštěvníci těchto specializovaných výstav (pracovníci ve stavebnictví, spotřebním průmyslu, zemědělství ap.) je dokonce podíl těch, kteří nepovažují galerii za centrum společenského života vyšší než 50%.

Proč muzeum ochraňuje sbírky

V tomto případě je pořadí v hodnocení sledovaných skupin respondentů poněkud odlišné. Proto si je probereme odděleně.

Co je smyslem (cílem) práce muzea - vystavovatelé

Přehled č. 11: Smysl (cíle) práce muzea - vystavovatelé

1. poskytovat důkazy o tradicích místa a regionu	41 krát
2. navázat dialog s veřejností o aktuálních problémech v historickém kontextu	20 krát
3. formulovat otázky a podněty v odborníky i veřejnost k dalšímu bádání	19 krát
4. podporovat tvořivost	16 krát
5. propojovat různé skupiny, napomáhat vzájemnému porozumění	15 krát

Co je smyslem (cílem) práce muzea - návštěvníci

Přehled č. 12: Smysl (cíl) práce muzea - návštěvníci

1. poskytovat důkazy o tradičních místech a regionu 59 krát,
2. poskytovat důkazy o vývoji přírody 34 krát,
3. poskytovat důkazy o změnách myšlení a chování lidí 24 krát,
4. formulovat otázky a podněty odborníky i veřejnost k dalšímu bádání 23 krát,
5. propojovat různé skupiny, napomáhat vzájemnému porozumění 15 krát.

Je zajímavé, že zatímco návštěvníci vidí muzeum tradičně jako instituci podávající důkazy o jevech a událostech, vystavovatelé si více uvědomují společenský a iniciační význam muzeí spočívající v podpoře tvořivosti, podněcování dalšího bádání a navazování dialogu o aktuálních problémech. Obě skupiny pak uvádějí, že muzea by měla napomáhat vzájemnému porozumění mezi lidmi.

Domníváme se, že těmto problémům by v budoucnu měla být věnována větší míra pozornosti než doposud. Výsledky výzkumu prostřednictvím odpovědí vystavovatelů - muzejníků naznačují, že proces "revitalizace" našich muzeí je již nastartován.

Specifické služby muzeí

Dotazník také zahrnoval volnou otázku Jaké specifické služby by muzea mohla ještě poskytovat? Opět si odpovědi probereme zvlášť s ohledem na návštěvníky a vystavovatele.

Specifické služby muzea - vystavovatelé

Přehled č. 13: Specifické služby - vystavovatelé

1. informační a expertní servis 5 krát,
2. více kulturních programů 3 krát,
3. ediční a vydavatelská činnost 2 krát,
4. vzdělávací programy pro školy, kroužky přátel muzea, zlepšování vztahů s návštěvníky.

Přehled č. 14: Specifické služby - návštěvníci

1. informační centra 5 krát,
2. poskytování odborných konzultací 2 krát,
3. ediční činnost, více přednášek, střediska kultury, spolupráce se školami, spolupráce s radnicemi, spolupráce s cestovními kancelářemi, aktivity i mimo muzea.

Nejčastěji obě skupiny uváděly, že muzea by měla být informačními centry a také poskytovat expertní služby. Mnohá muzea již také ve svých budovách tato informační centra zřídila. Je to praktické i z toho důvodu, že mají otevřeno i o víkendech, kdy bývá největší příliv výletníků a turistů, tedy největší poptávka po těchto službách.

Co Vás na veletrhu nejvíce zaujalo

Přehled č. 15: Co Vás zaujalo - vystavovatelé

- kolegové, kontakty, komunikace 11 krát,
- šíře a pestrost muzejní nabídky, zvyšující se úroveň 7 krát,
- dobrá organizace celé výstavy 2 krát,
- zájem o problémy legislativy 2 krát,
- zaměstnanci muzea v Třebíči, příjemná atmosféra, cimbálová muzika, muzeum řemesel, exkurze.

Přehled č. 16: Co Vás zaujalo - návštěvníci

- vynikající organizace 3 krát,
- expozice parních strojů 3 krát,
- bohatý program 3 krát,
- odvlhčovač vzduchu EBAL 2 krát,
- nadšení muzejních pracovníků 2 krát,
- přátelská atmosféra, prostředí "Jak vystavovat archiválie", konference o archivech, literatura, propojení veletrhu s doprovodnými programy, propagační materiály muzeí, hodně vystavovatelů, BACH systems.

Odpovědi svědčí o tom, že návštěvníci i vystavovatelé byli spokojeni a považují si práce, kterou na přípravu a realizaci veletrhu vynakládají pracovníci pořadatelských muzeí. Veletrh je také významnou společenskou událostí pro ty pracovníky muzeí, kteří mají zájem zvyšovat odbornou úroveň svojí práce a chtějí být informováni o tom co se v jejich oboru a oborech příbuzných děje.

ba v České Skalici, Lucie Tučná z Prahy, Střední umělecká škola textilních řemesel v Praze a Společnost přátel modrotisku.

B. Dostálová

Rakouská romantická malba 19. století – sbírka hrabat Salmů na jihomoravských hradech a zámcích Jihomoravské muzeum ve Znojmě - Dům umění

O tom, že lze úspěšně rozvíjet spolupráci mezi různými institucemi v rámci jednoho oboru, dokládají dvě akce, připravené v letošním roce Jihomoravským muzeem ve Znojmě a Památkovým ústavem v Brně. Po rozsáhlé výstavě k dvoustému výročí vranovské kameniny, uspořádané v letních měsících v prostorách státního zámku ve Vranově n. Dyjí, se nyní opět spojily obě instituce při realizaci výstavy „Rakouská romantická malba 19. století – sbírka hrabat Salmů na jihomoravských hradech a zámcích“.

Výstava představuje svým způsobem unikátní kolekci obrazů rakouských malířů první poloviny devatenáctého století, které vznikaly na objednávku šlechtické rodiny Salmů pro výzdobu obytných privátních pokojů zámku v Rájci nad Svitavou. Kontakty hrabat Huga Franze Salma-Reifferscheida a jeho syna Huga Karla s kulturním vídeňským prostředím a především přátelské styky s historikem Josefem svobodným pánem Hormayrem tehdy přinesly plody v podobě vzniku souboru obrazů, inspirovaných dobou romantickou literaturou a zájmem o historická témata. Vedle námětů z děl Johanna Wolfganga Goetha, Friedricha Schillera a Ludwiga Tiecka čerpaly obrazy svá témata z historických zdrojů, především z originálních archivních pramenů. Mimořádně kladný vztah hrabat Salmů k výtvarnému umění se odrazil rovněž ve výběru tehdejších významných malířských osobností monarchie. Patřili mezi ně např. Karl Russ, Joseph von Führich, Ludwig Ferdinand Schorr von Carlsfeld či Peter Fendi.

Salmovská sbírka romantických maleb je v současné době umístěna na několika historických objektech jižní Moravy, spravovaných brněnským Památkovým ústavem, dvě malby jsou ve sbírkách Moravské galerie v Brně a jedna z maleb, považovaných v poslední době za ztracenou, byla objevena ve sbírkách zámku v Jaroměřicích n. Rokytou. Obrazová část výstavy je doplněna dalšími historickými materiály, ozřejmujícími vznik obrazů, především ukázkou dobové literatury, zapůjčené částečně ze sbírek knihovny Národního muzea v Praze.

Návštěvníci výstavy mají poprvé

jedinečnou možnost shlédnou velkou část kolekce v její celistvosti a v galerijním prostředí pozorně prohlédnou díla, která při běžné prohlídce zámeckých instalací unikají pozornosti především pro jejich menší rozměry a rovněž z důvodů zhoršených světelných podmínek, v nichž se obrazy v památkových objektech prezentují. K výstavě vydalo Jiho-moravské muzeum ve spolupráci s Okresním úřadem Znojmo nástěnný kalendář na rok 2000 s barevnými reprodukcemi vybraných maleb, kalendář je doplněn katalogem s odbornou statí Dr. Jitky Sedlářové. Výstava ve znojem-ském Domě umění JMM trvá do 15. ledna 2000.

Libor Šturc

Nabídka výstavy

Nabídka hmatové výstavy historického skla pro nevidomé

Ředitel Královské huti dr. Vlastimil Vondruška, výrobce replik historického skla, spolu se Sjednocenou organizací nevidomých a slabozrakých v Praze 9, nabízí putovní hmatovou výstavu historického skla. Výstava bude obsahovat cca 30 předmětů spolu s náhradními kusy za případně rozbité exponáty a text o historii skla a jednotlivých tvarových typech v braillově písmu. Výstava bude k dispozici v druhé polovině roku 2000, případně počátkem roku 2001.

Podmínkou instalace této výstavy jsou dobře přístupné prostory a možná spolupráce muzea s organizací, sdružující nevidomé a slabozraké občany v regionu své působnosti.

V rámci Ministerstva kultury je garantem této akce odbor regionální a národnostní kultury, proto v případě zájmu o uspořádání této záslužné a finančně nenáročné akce kontaktujte přímo paní Mgr. Libuši Vaňkovou z tohoto odboru - tel.: 02/57 08 52 98, fax: 02/24 31 14 44, e-mail: vankoval@mkcr.cz
Ing. Pavel Jirásek

Muzejním knihovnám

Okresní muzeum Děčín, tř. Č. mládeže 1/31, 405 02 Děčín, nabízí:

Steinová, Nataša: Zkamenělé osudy
Rozsah: 76 stran, bohatá fotodokumentace. Cena: 38,- Kč

Z historie smírčích křížů na Děčínsku.

Steinová, Nataša: Veduty Českosaského Švýcarska

Rozsah: 104 stran, 78 vyobrazení
Cena: 85,- Kč

Historie zobrazování krajiny

Co byl hlavní zdroj Vašich informací o veletrhu?

Přehled č. 17: Zdroje informací o veletrhu

osobní pozvání organizátorů	42%
materiály Asociace muzeí a galerií	10%
kolegové a partneři	20%
denní tisk	6%
odborný tisk	1%
rozhlas	0%
televize	0%
minulá účast	20%
internet	2%

Pro širokou veřejnost má význam především denní tisk (28%), minulá účast (31%) a kolegové a partneři. **Muzejní organizace a komerční firmy se účastní především na základě pozvání organizátorů (66%).**

Účastníte se i jiných veletrhů

Celkem 57% vystavovatelů se účastní také jiných veletrhů, ať již sami nebo v rámci společné expozice.

Nejčastěji (19 krát) byl uváděn veletrh REGIONTOUR, dále 2 krát ROADWARE a také Holiday World, MADI a URBIS.

Účast muzeí na veletrzích a efektivita této účasti pro muzeum, město či region by se také mohla stát problémem, který by bylo vhodné na veletrhu otevřít.

Demografické charakteristiky dotázaných.

Pohlaví	
muž	49%
žena	51%
Věk	
do 18 let	5%
18 až 29 let	25%
30 až 39 let	19%
40 až 49 let	24%
50 až 59 let	20%
60 a více let	7%
Sídlo instituce	
Třebíč	21%
Praha	4%
Jiho-moravský kraj	27%
Severomoravský kraj	20%
Východočeský kraj	12%
Středočeský kraj	7%
Západočeský kraj	2%
Severočeský kraj	2%
Jihočeský kraj	4%
zahraničí	1%

Obor, odborné zaměření

archeolog, archivář, numisma- 23%
tik, mineralog, etnograf, historik a další

preparátor, konzervátor, restaurátor	4%
pracovník pro práci s veřejností	13%
výtvarník, aranžér, grafik	3%
správce počítačové sítě, informatik	2%
manažer, ekonom	7%
jiné	6%
v muzeu nepracují	43%

SHRNUTÍ

Účastníci (vystavovatelé i návštěvníci) veletrhu jsou až na drobné připomínky s veletrhem velmi spokojeni a chtějí se zúčastnit i příštího ročníku.

Je škoda, že mnoho významných muzejních pracovníků, kteří na veletrh přijeli si nenašlo potřebných deset minut na vyplnění dotazníku, aby i jejich názory obohatily výsledky této ankety.

Ukázalo se, že veletrh dává jeho účastníkům mnoho nových poznatků a informací, že se zde navazují a upevňují odborné kontakty a hledají nové formy muzejní práce.

Muzea, tak jak to vidí návštěvníci i vystavovatelé, spravují a doplňují sbírkové fondy a prezentují svoji badatelskou a sběratelskou činnost. Překvapivě je také vysoké ohodnocení dosud občas opomíjené přípravy a realizace osvětových, vzdělávacích a kulturních aktivit v muzeu.

Vystavovatelé přicházejí především **prezentovat svoje muzeum**, ale není jim zcela jasné, jak konkrétně zjistit efektivitu této prezentace, v čem konkrétně prezentace spočívá a jak měřit její úspěšnost. I to je významný problém, nad kterým by bylo dobré se do budoucna zamyslet.

Potěšilo nás, že zatímco návštěvníci (většinou lidé pracující jinde než v muzeu) sice ještě vidí muzea jako "skladiště důkazů o minulosti", ale muzejníci (vystavovatelé) si již začínají uvědomovat význam muzea jako **místa podporujícího tvořivý dialog a vzájemné porozumění. Tedy jako místa, kde hodnoty jsou nejen uloženy, ale kde také žijí.**

Domníváme se, že další objektivní úvahy o **prezentaci muzeí** by měly o jejich problémech uvažovat v kontextu s následujícími principy:

KONKURENCE

Narozdíl od muzeí ve vyspělých zemích nemusela naše muzea donedávna vzdorovat konkurenci McDonaldů, amerického fotbalu a velkých zábavních parků. Neměla tedy také možnost od těchto komerčních záležitostí odkoukat prezentační a marketingové strategie. Muzea ve vy-

spělých zemích dávno vědí, že má-li se k nim malý občanek vracet i později jako teenager či rodič, musí být pohostinná a dávat o sobě vědět. Také samotný pojem konkurence by neměl znamenat snahu něco zatajit, někoho oklamat nebo ošdit, ale dokázat nabídnout něco co ti druzí neumí nebo je to nenapadlo. Nabídnout lepší výrobek či službu a dokázat oslovit správné cílové skupiny.

SYNERGIE

Tento princip má přinejmenším dvě roviny. Jednak je to synergie ve smyslu *územním* (sdruzováním informací nad rámec územního členění). Je nutné mít na zřeteli, že naše muzea byla v minulosti svým způsobem vykořeněna a neuvědomují si, že prezentace by měla respektovat posloupnost: stát - region - město, obec, s ohledem na cílovou skupinu, kterou chceme oslovit. Chce-li okresní muzeum oslovit jako potencionální zákazníci obyvatele města v němž sídlí, pak musí apelovat na jejich zdravý patriotismus, bez ohledu na svůj regionální význam, chce-li oslovit zahraniční návštěvníky, pak se musí prezentovat na pozadí ČR a toho nejlepšího co okres může nabídnout, čím je zajímavý, o čem se předpokládá, že je známý i v zahraničí.

A také ve smyslu *sdruzování informací a spolupráce* nad rámec určitého odvětví či oboru (kultura, služby, doprava). Lidé neradi hledají informace, je dobré tyto informace nabídnout v určitém "balíčku". Když v muzeu, které ve starých objektech továrny zřídili výrobci whisky Jameson získáte letáček na jehož zadní straně jsou vyobrazeny a velmi stručně popsány všechny hlavní pamětihodnosti v oblasti, je tam také naznačeno nejvhodnější dopravní spojení a další služby, pak, máte-li čas, rozhodně neváháte a pokusíte se navštívit i další pamětihodnosti uvedené v letáčku. Na stejný letáček samozřejmě narazíte i v ostatních památkách, v muzeích, v informačních centrech i na radnici, ap.

JEDNODUCHOST

Propagační materiály, musí být stručné, musí oslovit. První oslovení by nemělo spočívat ve spoustě textů a obrázků, mělo by prezentovat něco, co v daném kontextu zaujme nejvíce.

AKTUÁLNOST

Muzea díky svému vědomostnímu a sbírkovému potenciálu mohou oživit osobnosti, události či předměty, které prezentují a zařadit je do velmi zajímavého kontextu. Například v dětském muzeu v Madisonu je jedna hala věnována poznávání národ-

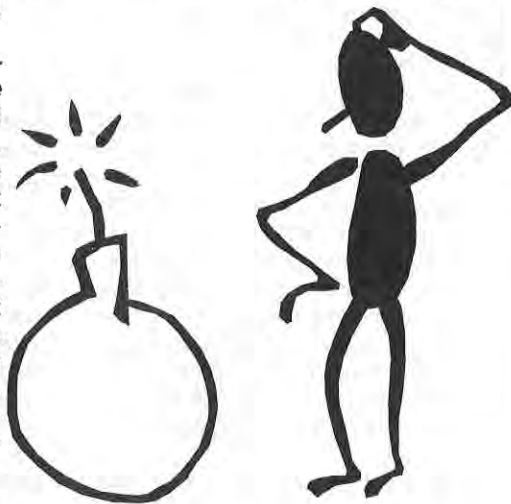
nostních menšin. Celá místnost je bludištěm plným malých pokojíčků, ve kterých si můžete vyzkoušet jak žijí kamarádi (spolužáci) z Turecka, Indie, Číny, Mexika či Arménie. V pokojíčku jsou předměty a části oblečení typického pro tu či onu národnost, jsou tam i nahrávky s hudbou, kterou tyto mladí lidé poslouchají ap.

Aktuálnost muzeí může spočívat i v tom, že budou cíleně prezentovat myšlenky a hodnoty, které v současné společnosti chybí nebo nemají dostatečný prostor (např. podnikatelská etika), budou svoje sbírky nejen převádět na milionové částky, ale budou také zdůrazňovat úsilí badatelů, kteří díky usilovné práci, zájmu o věc po mnoha neúspěšných pokusech a s primitivními nástroji dosáhli dodnes platných výsledků.

KULTURA INSTITUCE

Jakkoliv dobře zpracovaná prezentační a marketingová strategie muzea nám nebude nic platná, budou-li pokladní neochotné, dozorcí otravní a zamračení, zaměstnanci nevěšmaví a hádaví a vedení muzea bez zájmu a neschopné řídit.

Každý záměr je nutné všem zaměstnancům objasnit tak, aby i oni

se cítili zainteresovaní na společném výsledku. Každý by si měl uvědomovat svůj význam pro kolektiv, měl by znát svoje poslání a úkoly.

DOPORUČENÍ

Dotazníkové šetření potvrdilo, že veletrh muzeí má pro své návštěvníky i vystavovatele velký význam pokud jde o nové kontakty a informace o hledání nových forem muzejní práce. Velkou roli v tom hraje doprovodný program, který má podle hodnocení účastníků vysokou odbornou úroveň. Výzkum také potvrdil, že se zvyšuje zájem muzeí o návštěvníky a tedy i jejich zájem o nejrůznější formy práce s veřejností, která byla dříve považována v muzeích za méněcennou.

před vynálezem fotografie.

Slavičková, Hana: Portrétní galerie Thun-Hohensteinů

Rozsah: 192 stran, 88 vyobrazení, barevná obálka. Cena: 100,- Kč

Katalog muzejní výstavy k dějinám rodu.

Hubert, Miroslav: Dějiny plavby - I. díl

Rozsah: 156 stran, bohatá dokumentace, barevná příloha. Cena: 85 Kč

První souhrnné zpracování dějiny říční plavby v Čechách do vynálezu parního stroje.

Hubert, Miroslav: Dějiny plavby - II. díl

Rozsah: 250 stran. Cena: 145,- Kč.

Zpracování dějin říční plavby se strojním pohonem, bohatá dokumentace.

V případě zájmu požadujeme platbu předem včetně poštovného a balného.

Mgr. Milan Rosenkranc
ředitel Okresního muzea Děčín

Ústecké muzeum vydalo knihu o Matiční ulici v Ústí nad Labem

Roček, František: Zed' (The Wall)

Rozsah: 264 stran, formát 210 x 150 mm

ISBN 80-902241-4-3

Vydalo Muzeum města Ústí nad Labem v roce 1999 jako 7. svazek edice Ústecké muzejní sešity

Doporučená cena včetně DPH: 98,- Kč.

V těchto dnech vydalo Muzeum města Ústí nad Labem knihu ústeckého publicisty Františka Ročka „Zed' (The Wall)“. Kniha je věnována pozoruhodnému úseku moderní historie Ústí nad Labem a to událostem kolem Matiční ulice v ústecké čtvrti Krásné Březno. Přibližně od Velikonoc roku 1998 se o této uličce napsalo tolik článků a vedlo tolik jednání, že se nejenom stala známější než celá Česká republika, ale že se také prakticky ztratil přehled o tom, proč se právě Matiční ulice stala mediální hvězdou našich a světových médií. Autor knihy František Roček se pokusil na 264 stranách své knihy shrnout vývoj této mediální kauzy od podzimu 1997 až do 10. září 1999.

Kniha podává poprvé ucelený pohled na vývoj názorů na tento problém a snaží se postihnout mediální, sociální a politické mechanismy, které vedly k tomu, že se ze sousedského sporu stala ohromná aféra globálního dosahu. Součástí textu jsou rozsáhlé citace různých vyjádření, která byla během doby vydána k tomuto problému. Tím je kniha jedinečným dokumentárním pramenem. Proto byla v rámci dokumentace současného vývoje města

Ústí nad Labem zahrnuta do edice Ústecké muzejní sešity a jako jejich sedmý svazek vydána Muzeem města Ústí nad Labem.

Své osobní stanovisko k této kauze vyjádřil František Roček takto: „Takový mediální masakr, který se odehrává již přes rok kvůli řešení sousedského sporu, se nedá vymyslet. Zvonokosy a podobná díla jsou proti příběhu Matiční ulice celkem nudné pohádky bez fantazie. Taková hloupost se prostě musí stát.“ Tímto způsobem komentuje situaci František Roček, který jinak pokládá spor kolem Matiční ulice za hystericky nafouklou bublinu.

Všechny události, které se staly po 10. září 1999, nejsou již součástí této knihy. Vzhledem k tomu, že se záležitost Matiční ulice dostane v nejbližších měsících pravděpodobně až k Ústavnímu soudu České republiky, není ani závěr celé aféry v dohledu. To ale nic nemění na tom, že je již dnes možné zmapovat základní mechanismy kolem vzniku a průběhu tohoto sporu a tuto dokumentaci dát k dispozici veřejnosti.

Václav Houfek

Objednávky na knihu Františka Ročka „Zed“ (The Wall) a videokazetu „Ústí nad Labem na starých kinematografických dokumentech 1926 – 1986 (viz dále – pozn. red.)“ zasílejte na adresu: Muzeum města Ústí nad Labem, Masarykova 3, 400 01 Ústí nad Labem, tel.: 047/5210937, fax: 047/5211260, e-mail: muzeum.usti@ecn.cz

Filmové dokumenty v Muzeu města Ústí nad Labem

Vedle standardní fotografické dokumentace současných proměn města Ústí nad Labem zahájilo v letošním roce ústecké muzeum také dokumentaci regionu na videozáznamy. Dokumentují se nejen významné společenské a politické události, ale část projektu je zaměřena také na dokumentaci každodennosti – například jízdy hromadnou dopravou nebo běžným životem naplněné interiéry ústeckých obchodů nebo restaurací. Uvedenou dokumentaci zajišťuje muzeum jak prostřednictvím svých běžných provozních prostředků, tak díky spolupráci s veřejností.

Vedle dokumentace současnosti se ve sbírkách Muzea města Ústí nad Labem nalézají také již historické filmy. Tyto filmy se do muzejních sbírek dostaly různými cestami od soukromých osob nebo z různých veřejných institucí. S jejich obsahem se ale veřejnost dosud prakticky neměla možnost seznámit. V letošním roce se dočkaly konečně svého využití.

U příležitosti letošního 750. výročí od nejstarší známé písemné zmín-

Pro další existenci a rozvoj veletrhu je ale nutné zamyslet se nad dvěma otázkami:

1. Jak zvýšit účast návštěvníků i vystavovatelů ?

2. Jak více konkretizovat mlhavý pojem "muzejní prezentace" ?

Oba tyto problémy spolu úzce souvisí. Víme, že je velký zájem o doprovodný program a je vysoce hodnocen. Pro městská muzea a také pro muzea, kde vedení muzea nepodporuje účast muzea jako vystavovatele je stánek příliš nákladný. Proto by možná stálo za to, přemýšlet o jednodušších formách prezentace pro tyto zájemce. Doprovodný program i prezentace se také týkají problémů zaměřených na poměrně úzkou skupinu odborníků. Jestliže máme zájem o nové návštěvníky, měli bychom si ujasnit jací návštěvníci by to měli být. Například: Cestovní kanceláře, majitelé či nájemci stravovacích a ubytovacích zařízení, veřejná správa, zájmová sdružení, sběratelé. Potom je třeba si říci, o které z vybraných cílových skupin máme zájem a proč, a definovat co jim můžeme nabídnout. Nabídku musíme vytvořit spolu se zúčastněnými muzei - vystavovateli. Jim musíme umět zdůvodnit, že takto připravená nabídka přinese užitek i jim a proto je nutné, aby se veletrhu zúčastnili. Bude nutné připravit pro ně i argumenty pro jejich zřizovatele.

Bude třeba zpracovat komplexní marketingovou strategii veletrhu:

- vybrat cílové skupiny, které máme zájem oslovit,
- vybrat témata (myšlenky), se kterými je chceme oslovit a způsoby jak je chceme oslovit,
- vybrat způsob, jak se budou moci prezentovat vystavovatelé a návštěvníci i s ohledem na jejich finanční možnosti a prezentovaný produkt,
- ujasnit si co od této prezentace slibujeme, co může účastníkům přinést (cíle a záměry),
- sledovat zpětnou vazbu.

Cílem veletrhu by pak bylo vyprovokovat diskusi o různých způsobech určité, cílené prezentace ve dvou rovinách:

- jednak formou veletrhu, kde budou prostřednictvím divácké i odbornické ankety hodnoceny předvedené produkty i způsoby prezentace a bude se diskutovat k tomuto tématu,
- jednak formou doprovodného programu, který bude zaměřen na zvolený typ produktu, jeho prezentaci a vše co s tím souvisí.

Výhodou by mohlo být (kdyby se to podařilo), že z vysoce specializované akce uděláme akci průřezovou. Měli bychom dostat k jednomu stolu muzejníky, výstaváře, odborníky na reklamu, novináře i uživatele

(hoteliéry, veřejnou správu, cestovní kanceláře), aby si vzájemně povídali o tom co je dobré a proč.

Zřejmě by bylo dobré, kdyby se veletrh a doprovodný program nepřekrývaly a bylo jasné stanoveny, kdy budou vystavovatelé u svých stánků podávat informace. Je škoda, když si návštěvníci stěžují, že na stáncích chyběli vystavovatelé.

Marketingová komunikace muzea

Při rozhovorech s pracovníky muzei jsme si uvědomili, v čem je základní problém "muzejní prezentace". V komerční sféře marketingová komunikace prezentuje určitý produkt. Tento produkt, ať již je to mobilní telefon, politik, koncert, automobil, město nebo služba, má pro své uživatele určitý užitek, řeší jeho aktuální problém.

Výrobci na každém kroku jeho potencionálním i stávajícím uživatělem zdůrazňují jeho kvalitu, jedinečnost provedení (design), prostorovou i cenovou dostupnost, značku či exkluzivitu.

Co je takovým produktem v případě muzea? Je to myšlenka, hodnota nebo soubor hodnot, předkládaný ve formě výstavy, stálé expozice, sbírky, přednášky, publikace, prostřednictvím historické osobnosti, instituce muzea, přírodního útvaru, určité události, sbírkového předmětu, osoby informátora, lektora. Je to ale i image města či regionu, kde se muzeum nachází. Tyto muzejní produkty musí svým potencionálním uživatělem přinášet určitý užitek, pomáhat jim řešit jejich problémy, musí být aktuální. I tyto produkty se vyznačují svojí jedinečností, neopakovatelností, dostupností a mají určitou značku spojenou s muzeem či městem odkud pocházejí. Není důležité, že je muzeum prezentuje, ale proč je prezentuje.

Marketingová teorie v komerční sféře mluví také o rozšířeném produktu, o něčem navíc, čím se produkt odliší a stane zajímavějším oproti podobným produktům stejného typu, kterých je na trhu mnoho. V případě muzea to může být příjemná kavárna, parkoviště, sleva na jízdné MHD, společná vstupenka do zajímavých muzei ve městě či regionu, ap.

Každý produkt má svého spotřebitele, stálého i potencionálního zákazníka. Muzeum se snaží udržet si své stálé zákazníky a získat zákazníky nové. Je však také institucí, která může výrazně ovlivňovat image města i regionu a tedy i názory těch, kteří do muzea nechodí, ale žijí v daném regionu nebo tam přijíždějí jako turisté, obchodníci či investoři.

Muzeum svoje produkty nabízí (prodává) pomocí reklamy (letáky,

plakáty skládačky, televizní a rozhlasové spoty, inzeráty), podpory prodeje (soutěže, upomínkové předměty), osobního prodeje (předplatné, kluby přátel) a public relations (článků v tisku, spolupráce s novináři), stejně jako komerční firmy.

Prostřednictvím propagace však nenabízí pouhou výstavu, tak jako komerční reklama nenabízí pouze automobil či mobilní telefon. Musí nabídnout výstavu, která přináší novou myšlenku, osvětlí určitý problém, pomůže znepřáteleným skupinám domluvit se navzájem, ukáže současné názory ve světle historie....., navíc upozorní, že se koná poprvé v České republice, je možné ji navštívit i večer, vytvořili ji světoznámí odborníci nebo přicestovala z Paříže, kde měla velký úspěch. Musíme také sdělit, že v prostorách výstavy je příjemná re-

staurace, či místnost, kde školní děti mohou sníst svoje svačiny a koupit si limonády.

Samozřejmě tato nabídka musí být koncipována s ohledem na životní styl toho komu je určena, na jeho znalosti a vlastnosti. Musí jednoduše oslovit jeho racionalitu, smysl pro solidaritu, fantazii, smysl pro humor nebo emocionalitu.

PhDr. Věra Foretová
Kateřina Kopřivová
PhDr. Věra Tomolová
Doc. PhDr. Miroslav Foret, CSc.
Ing. Jaroslav Martinek

(Redakce se omlouvá autorům článku, že jsme z textu z technických důvodů museli vyjmout grafy, kterými ilustrovali svůj výzkum. Děkujeme za pochopení).

Rozhovor

...s ředitelem odboru ochrany movitého kulturního dědictví, muzeí a galerií Ministerstva kultury Ing. Pavlem Jiráskem

Pane řediteli, nastoupil jste do funkce letos 1. září. Někteří čtenáři Věstníku Vás znají z Vašeho působení na ministerstvu v letech 1991-6. Tři roky jste ale pobýval v zahraničí a trochu jste tedy „sešel z očí i mysli“. Mohl byste, alespoň stručně připomenout to nejdůležitější, o čem si myslíte, že by o Vás čtenáři měli vědět?

Snad jen to, že jsem v Norsku ty tři roky úplně nezaháležel, i když prázdniny to byly parádní a dlouhé. Měl jsem to štěstí, že jsem se mohl zúčastnit poslední části projektu Norského památkového úřadu - zabezpečení nejstarších předreformačních „sloupových“ kostelů. O tom a o aspektech požární ochrany jsem napsal knížku, která vyšla za podpory Českého výboru ICOM na konci loňského roku. Také jsem necelý rok pracoval v Národním historickém muzeu v Oslo. Přitom jsem studoval norštinu a hodně cestoval. Ale snad ještě k tomu, co bylo předtím pro mne přelomovým rokem 1991. Pracoval jsem na Státním ústavu památkové péče od roku 1990 a abych své krátké curriculum vitae dokončil, vystudoval jsem ČVUT a promoval v roce 1984. Nějaký čas jsem studoval jazyky a absolvoval jsem různé muzejní kursy, zaměřené zejména na dokumentaci a ochranu sbírek.

Vím, že jste o tom, zda přijmout funkci ředitele odboru, nějaký čas přemýšlel. Co bylo ve Vašich úvahách tou pověstnou „poslední kapkou“ a Vy jste si řekl - tak já to vezmu?

Asi v tom zahrálo roli právě

Norsko. Poslední léto jsem strávil na nejzazším severu ve Finmarce a tam jsem měl ve dnech, kdy slunce nezapadlo, hodně příležitosti o tom přemýšlet. Kapka nepadla žádná, jen jsem došel k tomu, že nadešel čas ke změně a rozhodl se to zkusit. Půjde to - půjde, nepůjde to - žádná tragédie. Člověk by podle mne měl zkusit vše, co mu život nabídne. Ale zároveň se nevěšet kvůli tomu, když se to holt nepovede.

Jste ve funkci ředitele právě měsíc. To bývá docela zlomové období, kdy si člověk říká, že si pěkně naběhl nebo se těší na další práci. Ještě nikoliv na základě dokonalé znalosti věci, ale podle toho, jak první týdny naplnily nebo nenaplnily jeho očekávání. Jak je to s Vámi?

Nešel jsem úplně do neznáma. Zatím mne příjemně překvapili lidé, méně pak systém komunikace mezi ústředními orgány státní zprávy. Ale abych hodnotil hlouběji, musím počkat aspoň obvyklých sto dní.

Myslíte si, že ve funkci ředitele odboru můžete nějak významněji ovlivňovat věci? Třeba muzejnictví jako obor? Pokud ano, v čem tuto možnost především vidíte?

Jako ředitel chci ovlivňovat věci, které mi přísluší ovlivňovat. A to je zejména prostředí, ve kterém se obor bude rozvíjet, nikoli přímo obor samotný. Nicméně se nebráním pomocí věcem, o kterých jsem přesvědčen, že jsou správné. Pokud chcete příklady, tak je to více vstřícnosti k návštěvníkům, zejména k těm nej-

ky o Ústí nad Labem jako královském městě, vydalo město Ústí nad Labem ve spolupráci s North Video s. r. o. videokazetu „Ústí nad Labem na starých kinematografických dokumentech 1926-1986“. Na trh byla videokazeta uvedena v červnu letošního roku a do září se prodalo již více než tisíc kusů. Patří tak bezesporu k nejen nejúspěšnějším projektům města k letošnímu jubileu, ale pravděpodobně i k nejprodávanějším videokazetám na ústeckém trhu.

Duchovním otcem projektu je ředitel Archivu města Ústí nad Labem PhDr. Vladimír Kaiser. Finančně byl projekt zajištěn grantem z Magistrátu města Ústí nad Labem. Na vlastním zpracování se podílelo také Muzeum města Ústí nad Labem a několik dalších osob a institucí. Na projektu pracoval tým lidí více než dva roky. Podařilo se jim shromáždit řadu unikátních filmových dokumentů, řada materiálů pochází z různých soukromých sbírek. Část filmů dodalo ze svých sbírek Muzeum města Ústí nad Labem, které se podílelo také na technickém zpracování. Složitá byla především rekonstrukce filmů a digitální přepis.

Obsahem více než dvouhodinového programu je průřez dějinami města Ústí nad Labem na zachovaných záběrech, původně často amatérských. Zahajuje kombinovaná animovaná a hraná reklama na mýdlo s jelenem ústecké firmy Schicht (dnes Setuza a.s.). Zajímavé jsou například záběry oslav „osvobození“ z podzimu 1938, záběry kolektivního nástupu k volbám v roce 1957, návštěvy A. Zápotockého (1948), A. Novotného (1961) nebo L. I. Brežněva (1964). Stranické přehlídky vystřídají záběry z roku 1968 ze srpnových dnů okupace, kterým vrcholí demonstrativní akt spálení vlajky Sovětského svazu na ústeckém Mírovém náměstí. Sedmdesátá a osmdesátá léta jsou zastoupena především sérií demolic historického centra města Ústí nad Labem. Dokumenty různých oficiálních událostí jsou doplněny o pohledy do každodenního života, například jízdy tramvají nebo ta-neční zábava na konci šedesátých let.

Již výše zmíněný velký zájem veřejnosti překonal všechna původní očekávání. Příjmy z prodeje pokryly náklady a tak se zdá reálné uvažovat o dalším pokračování projektu. Během posledních měsíců se totiž ozvala řada dalších osob, které vlastní staré filmy se záběry Ústí nad Labem a jsou ochotny je poskytnout ke zveřejnění. Ukazuje se, že lidé jsou vstřícní vůči podobným projektům a že se tak i pro regionální muzea otevírají nové možnosti k oslovení veřejnosti.

Videokazeta „Ústí nad Labem na starých kinematografických dokumentech 1926 – 1986“ se prodává za 250,- Kč.

Václav Houfek

Muzeum Těšínska,

Hlavní tř. 13-15,

737 01 Český Těšín,

tel.: 0659/71 18 87,

fax: 0659/71 30 36,

e-mail: muzeum@muzeumct.cz,

nabízí:

Borák, Mečislav: Svědectví ze Životič. Těšínsko za druhé světové války a okolnosti životické tragédie.

Vydalo Muzeum Těšínska, Český Těšín 1999

Rozsah: 175 str.

Cena: 100 Kč + poštovné

Kniha podává první ucelenou charakteristiku okupačních poměrů na Těšínsku, které bylo za války územně přičleněno přímo k Německé říši. Všimá si specifík okupačního vývoje Těšínska ve srovnání s vývojem v protektorátu či v Sudětech, ať již se jedná o nacistickou správu, postavení místního českého, polského a německého obyvatelstva, odboj proti okupantům či mimořádný rozsah nacistické perzekuce. Podrobně analyzuje okolnosti nacistické likvidační akce, při níž bylo v odvetu za útok partyzánů na příslušníky gestapa zastřeleno 6. srpna 1944 v Životicích a okolních obcích 36 místních Poláků a Čechů. Všimá si nejen příčin, průběhu a následků tohoto válečného zločinu, ale zjišťuje i osudy jeho pachatelů. Uvádí též soubor emotivních dobových svědectví příbuzných a sousedů obětí, kteří se stali svědky vraždění. Knihu doplňuje obsáhlý poznámkový aparát s odkazy na odbornou českou i polskou literaturu archivní prameny, mapová schémata správního začlenění Těšínska včetně slovníku okupačních názvů obcí, fotografická příloha s téměř stovkou dobových snímků, osobní a místní rejstřík a resume v polštině, němčině a angličtině.

Plaisier, Kees: Abecedarium naturalis

Vydalo Muzeum Těšínska a Západo-moravské muzeum v Třebíči, Český Těšín 1999

Rozsah: 32 str.

Cena: 220,- Kč + poštovné.

K výstavě Abecedarium naturalis byla vydána stejnojmenná kniha. Holandský přítel a znalec muzeí pan Kees Plaisier nalezl při častých návštěvách přírodovědných muzejních sbírek v těchto předmětech mnohá tajemství, záhady a skryté významy, které se staly zdrojem inspirace pro vtipnou poezii. Básně doprovodil milými ilustracemi známý malíř a ilustrátor Josef Kremláček. Tak vznikla kouzelná poetická kniha, která se může stát pěkným dárkem pro všechny věkové kategorie. Kniha je vydána dvojjazyčně – v angličtině a češtině.

mladším. Myslím si, že jsme také dost dlužni našim hendikepovaným spoluobčanům a ve výstavní činnosti i národnostním menšinám. Prioritou oboru musí vedle zajištění základních podmínek pro chod našich institucí nadále zůstat ochrana movitého kulturního dědictví.

Představte si, že je podzim roku 2004 a Vy jste vyzván, abyste zhodnotil své pětileté působení ve funkci ředitele. Co byste si přál, abyste za pět let mohl s čistým svědomím do takového hodnocení napsat?

To samozřejmě souvisí s předchozí otázkou. Byl bych spokojen, kdyby návštěvnost muzeí a galerií od roku 1999 stoupla. Oproti stoupající křivce návštěvnosti by mě uspokojil klesající počet úspěšných

krádeží a loupeží v kulturních institucích. Rovněž by mne potěšilo rozumné zařazení kulturních institucí do nového územně správního uspořádání a spravedlivé ocenění a společenské zařazení jejich pracovníků, kteří nepochybně patří k intelektuální špičce společnosti. Spokojenost je však vždy relativní, alespoň v mém případě. Jak jste ve své otázce uvedl, čistě svědomí a přesvědčení, že jsme pro věc udělali maximum asi lépe odpovídá pocitům, se kterými se utkáme.

Abych to řekl v krátkosti, když se ty věci povedou, budu relativně spokojen.

Pane řediteli, jménem čtenářů Věstníku Vám děkuji za rozhovor!

ptal se člen redakční rady Jiří Žalman

Semináře a konference

Seminář konzervátorů v roce 2000

Vážení kolegové,
Komise konzervátorů-restaurátorů a preparátorů při AMG ve spolupráci s Technickým muzeem v Brně připravuje program pro další seminář konzervátorů, který se bude konat na podzim v r. 2000 (přesný termín a místo konání bude známo až po Novém roce).

Novinkou bude tentokrát přimá spolupráce na organizaci a přípravě semináře s německým svazem restaurátorů Arbeitsgemeinschaft der Restauratoren (AdR). Plánovaná je nejen účast členů AdR, ale také i prezentace příspěvků německých

konzervátorů.

Zájemci z řad konzervátorské i příbuzné profese mohou zasílat přihlášky přednášek na tento seminář formou vyplnění níže uvedeného formuláře na uvedenou adresu nejpozději do konce února r. 2000 (odevzdání textu přednášky pro tisk sborníku do konce dubna 2000).

Přihlášku zasílejte na adresu: Technické muzeum v Brně, ing. Alena Selucká, Purkyňova 99, 612 00 Brno, tel.: 05 41214410 – 15, fax: 05 41214418, e-mail: tmb.@sky.cz

Alena Selucká

Přihláška přednášky na seminář konzervátorů v roce 2000

Jméno autora:	
Titul:	Funkce:
Název pracoviště:	
Adresa pracoviště:	
Tel.:	Fax:
E-mail:	
Název přednášky:	
Stručný popis přednášky:	
Spoluautoři:	
Požadují: tabuli, diaprojektor, video, zpětný projektor, epidiaskop, jiné:	
Časový odhad přednášky (k dispozici je max. 45 min včetně diskuse):	

Pátý dopis od Holand'ana

Rotterdam, listopad 1999

Vážení přátelé,

zdá se, že projekt Matra opravdu dělá pokroky – alespoň podle zájmu, který o jeho činnost projevují čeští muzejníci.

Workshopu o plánu managementu sbírek, který se konal v červenci v Šumperku, se zúčastnilo 21 pracovníků. Přihlásilo se jich však přes třicet, takže jsme museli některé ze zájemců zklamat. Naštěstí bude příležitost uspořádat ještě jeden workshop na toto téma – skuteční se pravděpodobně v Chebu příští rok v únoru. Ti, kteří se tedy nemohli zúčastnit v Šumperku, budou moci přijet na tento druhý workshop, a navíc je zde ještě místo pro dalších 8–10 zájemců. Podrobnější informace naleznete ve Věstníku.

Zájem o sympozium o managementu sbírek, uspořádané v Praze 6. září, byl také značný. Přihlásilo se kolem 120 zájemců a skutečně se zúčastnila zhruba stovka, což bylo velmi dobře, protože sál v Národním technickém muzeu má kapacitu právě sto osob.

Jak jsem již řekl, Váš zájem je skutečně povzbuzující. Uvědomujeme si, že někteří lidé projekt zpochybňují, avšak mnozí ředitelé muzeí, jejich náměstci a odborní pracovníci mají o akce pořádané v rámci projektu opravdový zájem.

V listopadu pořádáme workshop na téma „jak se dělá strategický plán instituce“ v Havlíčkově Brodě. A opět se setkáváme s mimořádným zájmem. K dnešnímu dni máme před padesát přihlášených, přičemž jich můžeme bohužel uspokojit jen dvacet.

Museli jsme tedy opět vybírat, což je vždy velice obtížné. A musíme se také pokusit najít příležitost, jak uspořádat další workshop na totéž téma pro ty, které jsme tentokrát nemohli uspokojit.

Důvod, proč nemůže být na workshopu více než dvacet účastníků, spočívá jen zčásti v tom, že místnosti, které máme k dispozici, nám to neumožňují. Nejzávažnějším důvodem je skutečnost, že vzdělávací proces vyžaduje, aby se každý z účastníků mohl naplno podílet na diskusích, výměně názorů a stanovisek. Toto didaktické hledisko je pro nás závazné. Někteří instruktoři dokonce omezují počet účastníků na patnáct, my se však domníváme, že tato hranice je do jisté míry flexibilní. Proto stanovujeme jako maximální počet dvacet účastníků.

Kromě velkého zájmu o účast je uspokojivé i to, že účastníci našich workshopů přicházejí z nejrůznějších institucí: z menších i velkých muzeí i galerií, někteří jsou již absolventy základního kursu muzejního managementu, pro jiné se jedná o první zkušenost.

Všechna tato fakta jsou významná pro diskusi o zbývající části projektu. Ta byla také jedním z cílů cesty do Holandska, které se zúčastnili členové exekutivy AMG spolu s dalšími, včetně členů pracovní skupiny Matra. Cesta se uskutečnila na pozvání paní Annemarie Vels Heijin, ředitelky Nizozemské asociace muzeí, a měla informovat o aktuálních vývojových tendencích v holandském muzejnictví. Jejím cílem bylo také dospět ke shodě o zbývající části projektu Matra.

Jak již zřejmě víte, v květnu 1998 podepsali partneři projektu Matra dohodu v podobě oficiálního dokumentu. Tento dokument, obsahující podrobná ujednání, byl přílohou k prohlášení všech partnerů. Zde je znění onoho prohlášení:

„My níže podepsaní zástupci Asociace českých a moravskoslezských muzeí a galerií (AMG) a Nizozemské asociace muzeí (NMV), jsme se rozhodli spolupracovat v rámci projektu Matra 1998–2000, tak jak je popsán v příloženém textu, a vyvinout veškeré úsilí (v rámci svých možností), abychom vytvořili takové podmínky, které umožní naplnit cíle tohoto projektu.

Vítáme spolupráci a partnerství Nadace Open Society Fund Praha, Rady státních galerií (RSG) a Českého výboru ICOM.

Realizaci projektu pověřujeme pracovní skupinu, která má oficiální statut v rámci AMG, a vedoucího projektu, jmenovaného asociací NMV. Společně budou zodpovídat za realizaci všech akcí v rámci projektu, tak jak jsou uvedeny v jeho popisu, a za dodržení jeho rozpočtu a časového harmonogramu.

Jako poradní orgán pro pracovní skupinu a další zúčastněné strany bude projekt monitorovat poradní sbor, který může pomáhat řešit problémy, zprostředkovávat kontakty a všestranně napomáhat úspěšné realizaci projektu. Tento poradní sbor má sedm členů, zastupujících AMG, RSG, Nadaci Open Society Fund, Velvyslanectví Nizozemského Království v Praze, Český výbor ICOM, Ministerstvo kultury ČR a NMV.

Od samého počátku jsme usilovali o flexibilitu v rámci hlavních cílů projektu. Samozřejmě bylo také třeba přizpůsobit projekt potřebám a situaci v České republice.

V březnu letošního roku došlo na základě požadavku exekutivy AMG k vyčlenění některých částí projektu. Jednalo se o části týkající se diskuse o „transformaci“ a jejich důsledcích pro legislativu, spolupráce s Ministerstvem kul-

Gawrecki, Dan: Politické a národnostní poměry v Těšínském Slezsku 1918-1938. (Studie o Těšínsku č. 15.)
Vydalo Muzeum Těšínska. Český Těšín 1999

Rozsah: 404 str.

Cena: 205,- Kč + poštovné

Práce je prvním pokusem o syntetické vylíčení politických a národnostních poměrů Těšínského Slezska v období mezi světovými válkami. Úvod obsahuje charakteristiku použité literatury a pramenů a nástin základních a zejména sporných otázek, jak se projevují v české, polské a německé politice, publicistice a historiografii (s.5-22). První kapitola naznačuje sporné otázky národnostního a politického vývoje Těšínska před r. 1918 a shrnuje problematiku územního sporu o region od rozpadu habsburské monarchie do rozhodnutí Velvyslanecké konference o hranicích na Těšínsku, Spiši a Oravě z 28. 7. 1920 (s.23-71).

Druhá kapitola (s.72-127) pojednává o období od rozdělení Těšínska do uzavření československo-polské „likvidační smlouvy“ v dubnu 1925. Třetí kapitola (s.128-244) nazvaná Na cestě ke spolupráci? (JARO 1925 – prosinec 1933), sleduje politický vývoj v období, kdy v postojích představitelů polské a z valné části i německé politické prezentace na Těšínsku byly silně zastoupeny „aktivistické“ tendence. Čtvrtá kapitola (s. 245-378) sleduje narůstání politického a národnostního napětí od podepsání německo-polské smlouvy o neagresi (leden 1934) do Mnichova. Následuje závěr, seznam literatury a pramenů, anglické, německé a polské resumé.

Snahou bylo mj. začlenit do souhrnného výkladu o národnostních poměrech oblasti v literatuře většinou opomíjené projevy českých politických aktivit. Ve sporné otázce poměru vnitropolitických a mezinárodněpolitických faktorů zastává autor názor, že pro vytváření klimatu na československém Těšínsku měly rozhodující význam československo-polské mezistátní vztahy v souvislosti s celkovou mezinárodní situací v Evropě.

Branná, Danuta a Zahradník, Stanislav: Tisk na Těšínsku 1848 – 1998 – Czasopiśmiennictwo na Śląsku Cieszyńskim 1848 – 1998

Vydalo Muzeum Těšínska, Český Těšín 1998

Rozsah: 32 str.

Cena : 75 Kč + poštovné

K výstavě Tisk na Těšínsku 1848 – 1998 – Czasopiśmiennictwo na Śląsku Cieszyńskim 1848 – 1998, kterou připravilo Muzeum Těšínska v Českém Těšíně a Ośrodek Dokumentacyjny Kongresu Polaków v RC, byl vydán stejnojmenný katalog v češtině a polštině.

Je příspěvkem obou institucí ke 150. výročí prvního periodického tisku na

Těšínsku. Obsahuje stručný přehled tisku vydávaný na Těšínsku v celém historickém spektru složitějšího vývoje této národnostně smíšené oblasti. V katalogu je též přehled významných redaktorů a vydavatelů místních novin a časopisů a místních tiskáren, kde se tato periodika tiskla. Je prvním pokusem o prezentaci veškeré tiskové produkce z historicky vyhraněného území Těšínského Slezska a současně je významným příspěvkem k poznání vzájemné historie jednotlivých etnik na tomto území. Resumé N, A.

Antonín, Luboš a Mašek, Petr: NOVUM LUMEN CHYMICUM – alchymie, magie a tajné společnosti na severní Moravě a ve Slezsku.

Vydalo Muzeum Těšínska, Český Těšín 1998. Rozsah: 40, str.
Cena 110,-Kč + poštovné

Katalog Novum Lumen Chymicum byl vydán ke stejnojmenné výstavě a vychází z bohatého fondu zámeckých knihoven této oblasti. Pokouší se přispět k bližšímu poznání historie zámeckých knihoven na severní Moravě a ve Slezsku. PhDr. Luboš Antonín zpracoval dějiny zámeckých knihoven v Kunině a v Potštátě, dále charakteristiku hermetických tisků a hermetických hnutí. PhDr. Petr Mašek zpracoval dějiny zámeckých knihoven v Tovačově, Solce, Bludově a v Lipniku nad Bečvou. Mezi nimi zaujímá zcela výjimečné místo torzo zámecké knihovny Tovačov, které tvoří téměř výlučně literatura o alchymii, medicíně a chemii. Velmi zajímavou sbírku alchymistické literatury nacházíme i v zámecké knihovně Solca, která se do konce II. světové války nacházela na katastru dnešní Karviné. V katalogu je bohatá obrazová příloha. Resumé N, A.

Müller, Karel: Pečetí a znaky obcí českého Těšínska

Vydalo Muzeum Těšínska, Český Těšín 1997

Rozsah: 126 str.

Cena 450 Kč + poštovné

První souhrnné zpracování pečetí a znaků všech obcí na území českého Těšínska vychází z velkého množství archivních pramenů. Kniha se zaměřuje na obce historického těšínského knížectví na území České republiky (celý okres Karviná, většina okresu Frýdek-Místek a malá část současného města Ostravy, jedná se o 148 lokalit). Publikace obsahuje popis zjištěné pečetní a heraldické symboliky veškerých obcí českého Těšínska, ať již tvoří dnes samostatné správní jednotky nebo jen jejich části. Kniha podává informace o pečetích jednotlivých měst, městeček a vsí od nejstarších zjištěných exemplářů až do konce feudalismu. Sleduje vývoj jejich pečetní a heraldické symboliky až do poloviny našeho století, v případě dnešních měst a obcí až do současnosti. Práce nemá jen význam ryze his-

tury a struktury samotné AMG. Dle názoru exekutivy AMG je pro diskusi na tato témata dostatek prostoru ve stávajících strukturách a diskusních platformách AMG.

Novým prvkem, který exekutiva navrhla, bylo pořádání symposií, jejichž prostřednictvím se informace dostanou k většímu počtu lidí.

V souladu s březnovou diskusí realizujeme nyní první část projektu, což znamená:

- ♦ listopad 1999 - workshop „jak se dělá strategický plán“,
- ♦ únor 2000 - druhý workshop o managementu sbírek,
- ♦ duben 2000 - workshop „jak se dělá marketingový plán instituce“,
- ♦ květen 2000 - kombinované sympozium, zaměřené na strategický management a management marketingu.

Mezitím vyjdou nějaké publikace prostřednictvím Muzejních obzorů.

Diskuse, které proběhly v Holandsku, se týkaly zejména druhé části projektu, jejímž cílem je „napomoci posílení role a postavení muzeí a galerií v jejich místním či regionálním prostředí.“ I zde došlo na základě diskuse k některým změnám.

V první řadě si exekutiva AMG vyžádala vyhodnocení první části projektu. K němu by mělo dojít bezprostředně po sympoziu, tj. v květnu – červnu 2000. Výsledek tohoto vyhodnocení bude zohledněn v první akci druhé části projektu.

Plány jsou nyní tedy následující:

- ♦ květen a červen 2000 – vyhodnocení,
- ♦ červen 2000 - informativní setkání (jaké jsou nejdůležitější aspekty a vývojové trendy v českých muzeích a galeriích, pokud jde o jejich roli a postavení ve vlastním prostředí). Na program tohoto setkání se dostane i výše uvedené vyhodnocení,
- ♦ červenec 2000 - první workshop („jak zlepšit roli a postavení vaší instituce vůči místním a regionálním strategickým partnerům“),
- ♦ září 2000 - druhý workshop,
- ♦ listopad 2000 - dle možností třetí workshop (pokud to časové možnosti dovolí),
- ♦ leden 2001 – symposium,
- ♦ leden / únor 2001 - zakončení projektu (včetně závěrečného vyhodnocení celého projektu).

Mezi jednotlivými akcemi budou vycházet publikace v Muzejních obzorech.

Během diskusí v Holandsku trvala exekutiva AMG na tom, že by projekt měl být k 31. prosinci 2000 ukončen. Holandská strana nyní předloží tyto závěry financovateli projektu, tj. holandskému ministerstvu, a bude o nich informovat členy poradního sboru (Holandské ministerstvo kultury a Velvyslanectví nizozemského království v Praze). Jejich názory a stanoviska pak rozhodnou o tom, co se skutečně bude realizovat. Předpokládáme však, že s výše uvedeným plánem budou souhlasit.

Je samozřejmě velice důležité, aby všechny akce odpovídaly hlavním liniím projektu. Ukázalo se to velmi jasně i během rozhovoru s panem Lodderem na holandském ministerstvu kultury, během něhož připomněl, že naplnění původně stanovených cílů je pro toto ministerstvo rozhodujícím kritériem.

Ze srovnání s původním zněním projektu v jeho druhé části došlo k vynechání těchto součástí:

- ♦ pilotní projekty ve dvou muzeích,
- ♦ diskuse s experty pracujícími mimo obor.

Jak jsem již řekl, máme dost důvodů k optimismu, a to nejen díky velkému počtu zájemců, ale také proto, že projekt má své skutečné podporovatele.

Na závěr svého dopisu bych chtěl uvést, na čem jsme se v Holandsku dohodli, kromě plánu činnosti. Týkalo se to některých obecných a zásadních principů, které se mohou zdát vcelku zřejmé, avšak jejich důsledky jsou velmi závažné.

Dohodli jsme se tedy, že budeme pokračovat v projektu Matra a dovedeme ho až k závěru, musíme mít dostatek času na odpovídající přípravu, abychom mohli garantovat vysokou kvalitu, pokud budeme mít příliš mnoho zájemců o jeden workshop, pokusíme se jej opakovat v rámci našich časových a finančních možností, všechny akce musí odpovídat hlavním liniím a cílům projektu, budeme si vyměňovat informace týkající se hodnocení projektu.

Obecně vzato je jisté, že naše činnost se zdárně rozvíjí. S přihlédnutím k závěrům diskusí v Holandsku můžeme pokračovat a dovést projekt k úspěšnému završení.

Proto si zachovávám svůj optimismus a Vám přeji totéž.

Jako vždy připomínám, že pokud budete mít jakékoliv dotazy, můžete se obrátit na mě nebo na kohokoliv z pracovní skupiny.

S upřímným pozdravem,

Kees Plaisier

e-mail: kees.plaisier@quicknet.nl

První dopis Holanďanovi

Praha, prosinec 1999

Milý příteli,

je možná trochu neobvyklé, že vzhledem k frekvenci našich vzájemných osobních kontaktů volíme tuto formu odpovědi na Tvůj dopis, avšak protože se takto obracíš nejen k nám, ale i k široké muzejní veřejnosti v naší zemi, považujeme ji nyní za adekvátní. Ostatně je neslušné, aby dopis přítele zůstal bez odpovědi.

Obsahem Tvého dopisu je, jak jinak, projekt MATRA. Není pochyb o tom, že o MATRU je mezi českými muzejníky zájem veliký. Svědčí to především o jistém „hladu“ po informacích, zkušenostech, návodech a úspěšných postupech, jinými slovy po „know how“ pro náš obor a zejména pro řízení jeho institucionální báze. Měřeno tímto úhlem pohledu je MATRA skutečně úspěšná. Je však třeba si také položit otázku nakolik je očekávání těch, k nimž MATRA směřuje, naplněno, zda si ze seminářů a workshopů odnášejí to, za čím na ně přišli, zda mohou získané poznatky bezesbytku aplikovat ve své každodenní práci a hlavně, zda se již prostřednictvím desítek vyškolených frekventantů projektu projevují pozitivní výsledky, či alespoň jejich náznaky, působení MATRY v našem muzejnictví. Na tyto otázky pouhé číselné údaje o počtu zúčastněných ředitelů a ostatních řídicích pracovníků českých muzeí po našem soudu odpovědět nedovedou. Proto požadavek kvalitativního hodnocení projektu považujeme za zcela regulérní, za nezbytně nutnou zpětnou vazbu všem jeho garantům a v neposlední řadě pracovnímu týmu, který projekt realizuje. Zejména z tohoto našeho přesvědčení a s ním souvisejícího pocitu spoluzodpovědnosti AMG k naplnění proponovaných cílů celého projektu vyplývají naše diskuse a připomínky, které se Ti, zdá se, jeví jako jeho zpochybňování. Zde musíme opětovně a důrazně říci, že tomu tak z naší strany rozhodně není. Nevídimé totiž naprosto žádnou logiku v tom, že bychom vyjadřovali naši podporu projektu MATRA jeho začleněním do organizačních struktur AMG (realizační tým má statut odborné komise AMG), věnovali mu část pracovní kapacity sekretariátu i volených funkcionářů AMG, o finanční participaci nemluvě a současně, z nějakých nám neznámých pohnutek, význam a potřebu MATRY zpochybňovali. Hovoříme a diskutujeme jen o cestách k naplnění vytyčených cílů. Takto a nejinak je nutno vidět i naše postoje a vystupování během studijního pobytu delegace AMG v Holandsku, který se na pozvání NMV v nedávné době uskutečnil. Je politováníhodné, že se již objevily i pokusy o jinou jejich interpretaci.

Je dobře, že v dopise cituješ text oficiálního dokumentu o spolupráci českých a holandských partnerů na projektu MATRA z května roku 1998. Zde se mimo jiné stanovuje i časový rámec let 1998 - 2000, v němž má realizace projektu probíhat. Tento dokument máme za závazný a z něj také vychází naše představa o termínech závěrečných fází MATRY, aniž bychom do nich vnášeli jakékoliv voluntaristické lpění na silvestrovském datu.

Hovoří-li se ve zmíněném dokumentu o úloze poradního sboru, reprezentujícího sedm účastníků MATRA projektu, jako o poradním orgánu, který má „...všestranně napomáhat úspěšné realizaci projektu“, pak je zcela přirozené, že na jeho půdě bylo diskutováno obsahově zaměření MATRY tak, aby co nejlépe odpovídalo potřebám těch, jimž je určen. Zkušenosti z prvních workshopů (Chrudim, Klatovy) jednoznačně ukázaly, že hovořit v rámci programu propagace muzejnictví o „transformaci“ a jejich dopadech na legislativu oboru není z hlediska cílů projektu MATRA přinejmenším přínosné, jsou-li lektoři bez detailních znalostí poměrně složité, někdy až nepřehledné a překotně se vyvíjející problematiky legislativy. Tuto zkušenost, jakkoliv by si „dělala patent na rozum“ exekutiva AMG již získala. Jen soustavná, doslova každodenní pozornost, umožňuje sledovat všechny souvislosti a nuance celého tohoto procesu, být v nepřetržitém kontaktu s jeho hlavními činiteli a především včas reagovat. Pokud jde o AMG samotnou - co a hlavně jak má dělat - jsme skutečně přesvědčeni o tom, že jediná legitimní půda, kde může taková diskuse probíhat, je dána Stanovami. Regionální kolegia, oborové komise, Senát a nejvyšší orgán - Sněm poskytují k tomu dostatek prostoru a mechanismů (aniž by začasté byly vždy náležitě využívány). Není-li tomu tak, nechť členská základna rozhodne o změnách. Vždyť účastníci workshopů a seminářů MATRY a členové AMG jsou prakticky téměř stoprocentně totožní. Jedině toto byly důvody obsahových změn při volbě konkrétních prostředků pro naplnění cílů MATRY. Ty také zcela korespondují s úsilím o flexibilitu v rámci hlavních cílů projektu a potřebou přizpůsobit projekt potřebám a situaci v České republice, jak je deklaruješ ve svém dopise.

I nás mohou naplňovat optimismem závěry učiněné při jednáních v Holandsku, jak jsou zformulovány v pěti bodech v závěru Tvého dopisu. Jsou zásadní a pro nás zároveň samozřejmé. Pouze při zachování těchto principů mohou být cíle MATRY splněny a k postupu v jejich intencích je proto nutno směřovat veškeré úsilí především realizačního týmu. Na výsledcích jeho práce závisí,

torický a vlastivědný, ale reaguje též na současný zájem o tuto problematiku v jednotlivých obcích, obnovujících svou samosprávu a s ní jako nedílnou součástí také svou symboliku. Celobarevná, 201 obrazových příloh, kresby pečeti Hana Pravdová, kresby znaků Jan Tejkal. Resumé P, A, N.

Kolektiv: Těšínsko/ 1. Díl – Přírodní prostředí, dějiny, Obyvatelstvo, Nářečí, zaměstnání

Vydalo Nakladatelství Tilia v Šenově u Ostravy pro Muzeum Těšínska a Valašské muzeum v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm, 1997

Rozsah: 360 str.

Cena. 320 Kč + poštovné

Symbolicky na konci 20. století vychází 1. Díl čtyřdílné publikace o Těšínsku, která zachycuje podobu tohoto regionu zformovanou minulými věky.

Jde o knihu, jež chce uchovat v paměti lidí bohatství folklóru a um předchozích generací. První díl je věnován především zaměstnání obyvatel – řemeslům, zemědělství a salašnictví, tomu jak tu uměli zpracovat dřevo, hrnčířskou hlinu, železo i textilní rostliny, aby jim sloužily. Obrazové přílohy 182 černobílých a 31 barevných fotografií. Resumé P, N, A.

Bogar, Karel: Jan Byrtus

Vydalo Muzeum Těšínska, Český Těšín 1995

Rozsah: 32 str.

Cena : 50,- Kč + poštovné

K výstavě Jan Byrtus – fotografie, kterou pořádalo Muzeum Těšínska v Českém Těšíně k jeho nedožitým šedesátinám, byl vydán katalog.

Předčasně ukončené dílo významného českého fotografa vešlo do povědomí díky objevitelské aktivitě Václava Jirů. Jan Byrtus se k profesionální fotografii dostává až v roce 1966, kdy nastupuje jako fotograf v Třineckých železárnách. Tam působil takřka až do své předčasné smrti 27. 7. 1992. Během svého života se zabýval různými oblastmi fotografie. V jeho tvorbě byla vysoce a poněkud jednostranně hodnocena především oblast pracovní fotografie, ve které patřil mezi přední fotografy. Od počátku své tvůrčí práce se zaměřuje na přírodní prostředí, krajinu, sociální prostředí a portrét. Jeho fotografické soubory vznikaly celá léta a jejich datování je dáno výstavní prezentací: Hutní proměny (1966), Cikáni (1968), Hutě a hutníci (1973), Třpyt v trávě (1975), Člověk a ocel (1978), Můj kraj (1978), Planeta Země (1980), Prales Mionší (1982), Beskydy (1982), Tvář v tvář přírodě (1987), Les (1992), Jeseníky (nedokončeno). Své práce publikoval ve více než padesáti českých, slovenských i zahraničních časopisech. Výstavně se prezentoval na desítkách výstav u nás i v zahraničí. Podílel se na řadě knih, ilustrací a publikoval i odbor-

ně. K nejzávažnějším dílům patří kniha Beskydy (Olympia, Praha 1988). Byl nositelem titulu AFIAP.

Obrazové přílohy černobílé fotografie, 2 barevné fotografie, resumé: A.

Kouřil, Pavel: Slovanské osídlení českého Slezska

Vydal Archeologický ústav AV ČR v Brně a Muzeum Český Těšín, Český Těšín 1994

Rozsah: 225 str.

Cena: 150 Kč + poštovné

Obsah: Část 1. Slovanské osídlení Opavska, s. 7 – 71. Část 2. Výšinné hradisko v Chotěbuzi-Podoboře, s. 74-225. 88 obrazových příloh a 15 tabulek, resumé N.

Práce monografickou formou shrnuje poznatky o procesu osidlování Opavska a Těšínska slovanským etnikem od jeho počátků až po období strukturálních změn ve 13. Století. Postihuje přitom i mocenský zásah státu moravských Mojžírovců do tohoto prostoru, patrný zejména na hradišti v Chotěbuzi. Kniha významně doplňuje dosud torzovitě poznání doby hradištní v regionu českého Slezska a přispívá svým dílem i ke komplexnějšímu pohledu na celkovou problematiku slovanského osídlení v našich zemích, jakož i na vývoj raně středověké společnosti v širším středoevropském prostoru.

Kalus, Jaromír: Mince knížectví Těšínského

Vydalo Muzeum Těšínska, Český Těšín 1994

Rozsah: 32 str.

Cena: 25,- Kč + poštovné.

Katalog Mince knížectví Těšínského, který byl vydán ke stejnojmenné výstavě, prezentuje ražby mincí knížectví těšínského z 15. – 17. století. Těšínsko patřilo k politicky stabilním, ale ekonomicky a kulturně společensky méně významným regionům. Těšínská knížata měla vedle jiných práv i dědičné právo ražby mincí. Po krátkém mincování města Těšína ve 30. a 40. letech 15. století, kdy město získalo právo ražby privilegiem kněžny Ofky z roku 1438, začala těšínská knížata ve své režii produkovat mince. Těšínské mincovny pracovaly do roku 1649, respektive do r. 1655. Ražby z roku 1655 byly již ražbami posmrtnými. Jimi také skončila nedlouhá, ale přesto pozoruhodná historie mincovní činnosti v těšínském knížectví. Mince v katalogu jsou řazeny podle panovníků, mincoven a podle hodnoty, s popisem mincí, datem ražby, značkou mincovních osob. Obrazové přílohy.

Sulítka, Andrej: Hola, pastuškové

Vydala Matice slezská a Muzeum Těšínska ve spolupráci s nakladatelstvím Sfinga v Ostravě, 1992

Rozsah: 95 str.

Cena: 30 Kč + poštovné

aby jak holandská, tak i česká strana, zastoupená svými představiteli v poradním sboru, mohla ve shodě a v zájmu věci rozhodnout o dalším pokračování projektu MATRA.

S upřímnými pozdravy a přáním všeho nejlepšího v Novém roce 2000

za exekutivu AMG
Pavel Ciprian

Došlo po uzávěrce

Návrh zákona o sbírkách v Parlamentu ČR

Návrh zákona o ochraně sbírek muzejní povahy byl konečně 8. listopadu schválen vládou a doputoval do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, kde 3. prosince prošel hlasováním v prvním čtení a projde diskusí s eventuelními úpravami ve výborech sněmovny. Pro obor muzejnictví je to výrazný krok, který završuje dlouholeté úsilí a mnoho diskusí.

Hned po sametové revoluci 1989 se ti z muzejníků, kteří se dostali tak či onak do viru událostí, v nichž se zrodila i naše Asociace, snažili vytvořit novou podobu legislativy oboru. Zákon o muzeích a galeriích se jevil jako zcela nedostatečný. Prvním předmětem tehdejšího snažení se stala příprava jednoho společného zákona o ochraně kulturního dědictví, který by integroval obory muzejnictví, knihovnictví, památkovou péči i archivnictví. Měl své zastánce i odpůrce. Nakonec zůstali v tomto pokusu osamoceni jen představitelé rodící se AMG a celé toto snažení se rozplynulo jako dým, zvláště když na stole ležel jako vstupní materiál k diskusi ne příliš zdařilý elaborát tehdejšího muzeologického kabinetu, který byl ve směrsmě považován za nepřijatelný. Následovala snaha o novelu Zákona o muzeích a galeriích 54/59 Sb. Připravený materiál však vedení ministerstva zamítlo a pokus nenašel pochopení ani nikde jinde. Začal se připravovat nový zákon o muzeích - tedy o institucích. Po zhruba roční intenzivní práci se odborná komise nedopracovala k ničemu jinému, než k deklaracím a stále více se ukazovalo, že legislativně tento pokus nemá příliš mnoho nadějí. Nakonec nebyl přijatelný ani politicky. čas ubíhal a potíže s platností zastaralého zákona narůstaly. Poté přišla myšlenka na nynější zákon o sbírkách. Ten se rodil v čet-

ných diskusích zhruba tři roky. Měnil se název, jednotlivé části, základní myšlenka však zůstala a měli bychom se zasadit o konečné přijetí zákona. Čas se skutečně nachýlil a bylo by krajně neodpovědné bořit, co bylo dosud dosaženo a odvracet vývoj někam jinam.

Proč potřebujeme zákon o sbírkách a proč existuje nebezpečí s prodloužením?

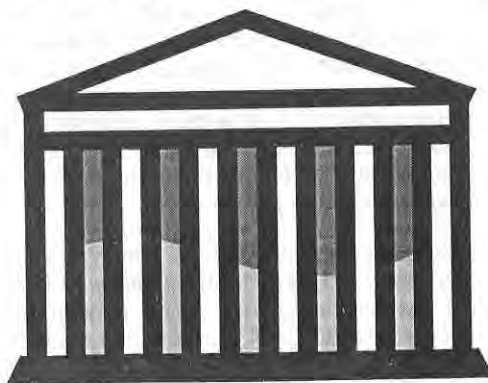
Za prvé - at' se nám to líbí nebo nelíbí, dojde k reformě veřejné zprávy (at' už bude mít nakonec podobu jakoukoliv). V souvislosti s tím dojde k převodu sbírek muzeí a galerií v počtu několika desítek milionů z majetku státu do majetku krajů a do majetku obcí. Pokud nebude platit zákon o ochraně sbírek tak , jak je koncipován, mohou nastat nekontrolovatelné pochody. Zákon by měl minimalizovat nekvalifikovaná a nevratná rozhodnutí o osudu sbírek.

Za druhé - ze zákona je třeba zakotvit zvláštní režim nakládání se sbírkami a ty deklarovat jako zvláštní druh majetku. To je nutné pro vazbu na připravované zákony - např. již zmíněné zákony o veřejné správě (nakládání s majetkem samosprávných územních celků), zákon o majetku státu a nakládání s ním, existující zákon o účetnictví atd.

Za třetí - ve vztahu k připravovanému vstupu ČR do Evropské unie je nezbytné, aby sbírky muzeí (respektive vybrané sbírky, tj. registrované veřejně přístupné sbírky) používaly ochrany národní legislativou, aby bylo možno dosáhnout toho, že neoprávněně vyvezené sbírky bude dožadán stát povinen navrátit zpět. Jedině takto legislativně ošetřené sbírky budou vyjmuty z režimu volného (nekontrolovaného) pohybu zboží.

Za čtvrté - zákon o ochraně sbírek by měl být prostředkem k vydání nové směrnice o správě sbírek (nic jiného než nový zákon k tomu nemůže ministerstvo zmocnit). Na nedostatečnost a problematickou závaznost stávajících směrnic si - myslím - stěžujeme všichni na každém kroku.

Nyní záleží na tom, jakou konečnou podobu dostane připravený zákon ve sněmovně. Ředitel odboru ochrany movité-

ho dědictví, muzeí a galerií MK ČR se obrátil na AMG s přáním koordinovat postup při projednávání této normy ve výboru. Exekutiva AMG pověřila k těmto jednáním Pavla Cipriana (Jihomoravské muzeum ve Znojmě), Jana Doláka (Okresní muzeum v Jindřichově Hradci), Františka Šebka (Východočeské muzeum v Pardubicích), Eduarda Šimka (Národní muze-

um v Praze) a Zdeňka Zahradníka (Muzeum východních Čech v Hradci Králové). Své připomínky a náměty laskavě adresujte těmto kolegům. Text návrhu zákona i další dění okolo něj naleznete na internetových stránkách Poslanecké sněmovny (<http://www.psp.cz>, oddíl Dokumenty, sněmovní tisk č. 427/0).

František Šebek

Granty MK ČR pro rok 2000

Ministerstvo kultury – odbor ochrany movitého kulturního dědictví, muzeí a galerií vyhlašuje konkurzy pro rok 2000 na projekty

1. Prezentace movitého kulturního bohatství regionů ČR

- ♦ preparování, konzervování či restaurování zvláště významných sbírkových předmětů muzeí a galerií nebo jejich souborů, pokud je ohrožena jejich fyzická podstata
- ♦ realizace edukativních projektů (výstav, expozic), čerpajících ze sbírkového fondu muzeí a galerií, zaměřených speciálně na děti a mládež

Žadatelé mohou být muzea, galerie a památníky zřizované okresními úřady, obcemi a jinými právníckými osobami (s výjimkou organizací zřizovaných MK ČR).

Uzávěrka konkurzu je 31. ledna 2000.

2. Veřejně prospěšné úkoly občanských sdružení a organizací s mezinárodním prvkem zaměřené na činnost podporující kulturní aktivity v oblasti muzeí a galerií

- ♦ videoprogramy, filmy, multimediální programy propagující a popularizující činnost muzeí a galerií, ochranu movitého kulturního dědictví nebo osobností, které ochraně movitého kulturního dědictví zasvětily svůj život nebo prezentující movité i duchovní kulturní dědictví formou „obrazových expozic“
- ♦ zajišťování odborných seminářů, školení, konferencí, publikování studijních materiálů zaměřených na činnost muzeí a galerií a na ochranu movitého kulturního dědictví s celostátním nebo mezinárodním významem
- ♦ společné problémy ochrany a prezentace movitého kulturního dědictví

Žadatelé mohou být občanská sdružení jako právnické osoby vzniklé registrací ve smyslu § 6 zákona č.83/90 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů a organizace s mezinárodním prvkem dle zákona č.116/1985 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Uzávěrka konkurzu je 29. února 2000.

Texty vyhlášení včetně podmínek a formuláře žádostí o dotaci lze vyžádat písemně na adrese:

**Ministerstvo kultury ČR,
odbor ochrany movitého kulturního dědictví, muzeí a galerií
Milady Horákové 139, 160 41 Praha 6
případně telefonicky na čísle 02/57085450 – Božena Korčáková.**

Inzerce

Historické kostýmy z Trenčína

Střední Průmyslová Škola Oděvní v Trenčíně zhotovuje v rámci své výuky velmi pěkné historické kostýmy. V současné době může některé odprodat. Oděvy jsou velmi pěkné a cenově přístupné. Ceny se pohybují podle materiálu, složitosti a vypracování od 2 500,- do 6 000,- Kč za kus. Další připravovaná kolekce, která bude hotova na jaře roku 2000, bude ještě výpravnější. Eventuelní prodej proběhne přes CK SPORT – pobočku s účtem v České republice.

Kontaktní adresa: Ing. Tatiana Breclíková, Orgovánová 6, 911 05 Trenčín, tel./fax: 00 421*831/527257, e-mail: pbksport@tn.sknet.sk

Široké obci zájemců představujeme kolekci vánočních a novoročních koled ze Slezska, jež mají v lidové kultuře našich zemí zvláštní a osobitý ráz. Uchovaly si množství archaických prvků, které jsou součástí společného kulturního dědictví českého a polského obyvatelstva.

Kniha představuje texty i notový záznam vánočních a novoročních koled. V prezentovaném výběru koled ze Slezska představují významnou skupinu pastorely (pastýřské koledy), které čerpají náměty z pastýřského prostředí a křesťanského života. Ilustrace: Barbora Klimešová.

Recenze

ABECEDARIUM NATURALIS

Muzeum Těšínska a Západomoravské muzeum v Třebíči vydaly k výstavě holandského muzeologa Keese Plaisiera *Abecedarium naturalis* stejnojmennou knihu. Kniha vychází česky a anglicky s ilustracemi Josefa Kremláčka, které zachycují byliny a zvířata známá i z přírodovědných expozic vlastivědných muzeí. Básničky Keese Plaisiera nás vrací do doby, kdy muzea ještě tolik neusilovala o vědecký přepis reality, ale pracovala s principy analogie – podobně jako poesie. Pro tvůrce prvních "kabinetů kuriozit", které právem počítáme k předchůdcům dnešních muzeí, myšlení v analogiích otevíralo bohatost universa spočívající v rozmanitosti fenoménů, za nimiž stojí jednotný princip.

Kees Plaisier, dlouholetý přítel českých muzejníků, zná dobře sbírky našich muzeí a nechybí mu ani smysl pro nuance češtiny. Lze tak soudit z toho, že se někdy svým kolegům představuje jako "Bořivoj Potěšení". Proto by jistě ocenil jak krásu ptactva vystaveného v ornitologické části přírodovědné expozice Národního muzea, tak i přiléhavou českou odbornou terminologii, která stvořila názvy jako Tangara šarlachová, Leskoptev bělobřichá, Trupíál černohlavý, Medosavka nachová či Květozob šarlatový.

A protože Kees Plaisier u nás v rámci projektu Matra vyučuje i managementu muzeí, měli bychom si vzít k srdci závěrečné verše z jeho básničky "Čáp černý":

"...je někdy těžké zůstat jen krásným tichým ptákem
a nebrat ty ostatní bílé a hlasité hákem"
-la-

Volná místa

Jihomoravské muzeum
ve Znojmě

přijme

**odborného pracovníka
- archeologa**Odborná praxe zvl. v muzejnictví
vítána.Nástup od 1.1.2000,
možnost ubytování v místě.Informace: tel. 0624/225210,
písemné nabídky: Přemyslovců 6,
669 45 Znojmo,
e-mail: znojmu@fpoz.czMuzeum Chodska
v Domažlicích

Chodské nám. 96, 344 01 Domažlice

přijme:

botanika

Požadavky:

VŠ vzdělání, práce na PC,
event. znalost jazyků vítána.
Nástup: možný od dubna 2000.Písemné nabídky se životopisem
zasílejte na adresu muzea.
Blíže informace poskytně Ing. Kejval
(tel. 0189/72 29 74).Věstník Asociace českých a moravskoslezských
muzeí a galerií /1999Vydává AMG s finanční podporou
Ministerstva kultury ČR.Vychází 21. prosince 1999. Náklad 850 ks.
Adresa redakce: Kostelní 42, 170 00 Praha 7,
tel./fax: 02/203 99 201,
e-mail: vestnik@cz-museums.cz

Uzávěrka příštího čísla 15.1.2000

Redaktor Irena Peková,
grafické zpracování Dagmar Fialová,
internetová verze Ing. Karel Vacek.Redakční rada:
PhDr. Luboš Antonín
PhDr. Luděk Beneš
PhDr. Pavel Ciprian
Dagmar Fialová
PhDr. Jan Hozák
Mgr. Irena Chovančíková
RNDr. Jiří ZálmanPeriodikum je registrováno MK ČR reg. č. 8331
ISSN 1212-7302Podávání novinových zásilek povolilo Ředitelství
pošt Praha, čj. NP 1907/1993 dne 6. října 1993..

A na závěr...

Monodisciplinární specializace v muzeu 21. století

Každý jen to své má za jediné, všechny krásy světa v tom vidí!... Tak by si mohl s Kecallem zpívat každý specialista v muzeu, zaměřený jen na svou vědu, popřípadě jen její úsek, který si vybral jako své osobní zaměření. Z individuální pozice je to výhodné a tedy žádoucí, pokud budeme prodlužovat dosavadní stav, že soukromý zájem jednotlivce se povýší nad potřeby muzea jako instituce, která dokládá a prezentuje změny prostředí a způsobu života v daném územním vymezení, což se týká naprostě většiny regionálních (vlastivědných) muzeí. Z toho zaměření vyplývá potřeba vidět všechny jednotlivosti v kontextu celkového vývoje přírody a společnosti a tedy ve vzájemných relacích přírody, člověka, práce, bydlení, odívání a zábavy až po sport a rekreaci. Budeme-li pokračovat v současném trendu, vyplne z toho uskutečňování úzce vymezených proudů v tom celkovém společenském dění, které by bylo třeba vidět komplexně, protože až ze vzájemných vztahů a vazeb vyplývají hodnoty a významy, znaky a symboly jakožto výsledky, k nimž se úzce zaměřený specialista nikdy nedopracuje, protože je orientován jen na ten svůj úzce vymezený píseček a nic jiného ho nezajímá. Byl tak zformován při univerzitním studiu a je přesvědčen, že nové poznatky ve vědě mohou dosahovat jen čím dál úžeji zaměřenými specialisty. Soustřeďuje se na význam a publikování poznatků pro odborné zájemce; laikové ho nezajímají, protože ty jeho oborové speciality nemožou pochopit. Světová populace se člení na specialisty, kteří vědí všechno o něčem úzce vymezeném – třeba o atomu, motýlech, sopkách či bydlení, módě nebo současném malířství – ale nemají ani základní pohled na složitě formované dění v přírodě a společnosti. Naproti tomu vzdělání lidí s vysokoškolským historickým vzděláním vědí mnoho o všem, co se děje ve světě – aspoň v tom jim dostupném, ale o ničem z toho nevědí všechno jako ti specialisté. V celkové populaci existuje samozřejmě většina laiků, kteří se základním vzděláním mají jen omezené možnosti chápat, co se děje a kam svět směřuje a jak se na ty novoty připravovat. Budeme-li analyzovat ty dva proudy vzdělaných – specialisty a obecně vzdělané inteligenty – musíme rozlišovat potřebu profesionálů v muzeu podle dvou směrů muzejního poslání: za prvé jde o tvorbu sbírkového modelu dokumentované skutečnosti, čili sbírky a jejich uchovávání, za druhé jde o jejich uplatňování pro vědu a výchovu. Pro tu první linii muzejních aktivit potřebujeme znalce sbírek a pro výzkum vychované speciality, kteří jsou s to publikovat výsledky svých výzkumů. Pro tu druhou linii – uplatnění sbírek pro výchovu čili kultivaci a humanizaci člověka speciálními vyjadřovacími prostředky muzejními – existují ve světě specialisté, vybavení pedagogickými, psychologickými, sociologickými schopnostmi, které umožňují

připravit kulturně výchovné programy pro veřejnost tak, aby byly efektivní z výchovně vzdělávacího hlediska. A jsou pro to speciálně vyškoleni, takže je lze pokládat za profesionály analogické divadelním profesím dramaturgů, režisérů, scénáristů, výtvarníků a organizátorů služeb návštěvníkům. Považují za nedostatek profesionálního vybavení našich muzeí to, že pořád konzervativně lpíme na těch znalcích sbírek, jako by služby muzeí společnosti byly redukovány jen na rozvoj vědy, zatímco specializované služby muzeí široké veřejnosti podceňujeme: spokojujeme se pořád ještě s tím, že na vědu orientovaný specialista se dočasně odchýlí od svého základního směřování na vědu a připraví ze svého oboru výstavu. Jenže není pro tuto profesi vyškolen a připraví ji podle svého čili jako vědeckou publikaci, realizovanou na panelech a ve vitrínách; bez zřetele na to, jakou možnost ovlivnit vědomí laika mají muzejní sbírky jakožto náš vyjadřovací prostředek. Promítá do vědomí laika své znalosti a způsob myšlení, působnost na laiky nesleduje, ani ho to nezajímá. Po vernisáži ho už výstava nezajímá a odejde věnovat se zbožňované vědě. Kdyby se o chování návštěvníků zajímal, poznal by, že prezentační program se od publikování pro vědce zásadně liší a představuje velice složitý akt, který lze srovnat s divadelní či filmovou inscenací. Aby byl ten program efektivní, tj. dosahoval na vědomí návštěvníků optimální působnosti v podobě změn v jeho vědomí – musí odpovídat nejen současnému stavu vědeckého poznání prezentované skutečnosti, ale i současným formám muzejního projevu včetně využití specifického jazyka autentických výtvorů přírody a člověka, propojených doplňkovými věcmi a celkovým charakterem prostředí a způsobu života. Nejde tedy jen o to, ukázat jednotlivé věci z hlediska estetické působnosti či technologické dovednosti výrobců, ale především z hlediska uživatelů čili jejich role ve způsobu života. A pro tuto dovednost je třeba překročit mantinely oborové specializace – s profesními klapkami na očích – směrem ke komplexnímu pohledu na přírodně společenské dění, které je z hlediska společnosti čím dál potřebnější. Nestačí tedy znát jen svou vědu, ale i specificky muzejní způsob jejího prosazování do života společnosti, podle něhož jsou muzea ve veřejnosti hodnocena. Buď jako instituce potřebné, společnosti sloužící, nebo jako od společnosti odtržené instituce, orientované jen na omezený počet zájemců o daný obor. V prvním případě se těší přízni populace, v druhém případě o nich ví jen oborová elita a pro veřejnost neexistují. O tom jaká budou muzea rozhodují muzejníci především, žádný zákon jim uznání a prestiž nezajistí! Proto prosazují muzeologické myšlení!

Josef Beneš